

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – תמצית ההשערות; אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מעניין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידם התחבירי כעוצרים ומחברים-משרתים, ולפי ההשערות

אולא-גרש (=גרש) 1120 מופיעים, רובם עם קדמא לפניהם, **גרשי"ם** 512 מופיעים, קבוצת טעמים עליונים שבין תפקידיהם לרמז על מינים מסוימים של יוצאים מן הכלל או הענין, כגון יצא מן הענין ללמד על עצמו או על הכלל או הענין כולו:
התבנית **אולא-גרש** (ללא קדמא לפניו) מונח [מונח] **רביע** – כ- 25 פסוקים, 25 מופיעים, התבנית **גרשי"ם** מונח [מונח] **רביע** – כ- 92 פסוקים 92 מופיעים. **גרשי"ם רביע** – כ- 6 פסוקים 6 מופיעים.

1.1 ויקרא צו,א

ויקרא צו,ז: ס וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה

הַקֶּלֶב אֶתָּה בְּנֵי-אֶהְרֹן לִפְנֵי ה' אֵל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

מצד התוכן **וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה** הוא משפט לא גמור והוא נסמך על **הַמִּנְחָה** ואילו מצד התפקיד העוצר של **וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה** בטעם טפחא נראה כאילו יש כאן הפרדה בתוך התוכן שהוא סמיכות וצריך לחיבור.

מצד התוכן **וְזָאת** – מגביל, מלת **תּוֹרַת** – מגביל ומלמד לעכב בפרטים, כפי' **רש"י** - א' תורה אחת לכולן להטעינן שמן ולבונה האמורין בענין.

מצד הטעמים **וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה** – מרכא טפחא הצמידה שני פרטים מגבילים, ונוצר יתור לרבות, על מנחת ישראל מנחת כהנים, לעכב בכל פרט, כפי' **רש"י** - ב' שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא **מנחת ישראל** שהיא נקמצת, **מנחת כהנים** שהיא **כליל** מנין ת"ל תורת.

ראה **בבלי מנחות ב,א – ג,ב** שאפשר כי דרשה **וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה** – מרכא טפחא אתנח, (א) טפחא כפותחת טפה להתאפיין מהמלה המוטעמת אתנח, ואז (ב) מרכא טפחא - יתור לרבות, כמשנה דווקא במנחות ולא בזבחים כל המנחות שנקמצו שלא לשמן - **כשירות**, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, (ג) **הַמִּנְחָה** – אתנח מגביל דרך לימוד זאת לכל המנחות (משנה) חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות... (ש)פסולות.

הַקֶּלֶב אֶתָּה בְּנֵי-אֶהְרֹן - קדמא מהפך פשטא, אפשר כי מלמד אלפניו על **וְזָאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה** שכל הפעולות במנחה עד כאן לא היו בכהן ומכאן רק בכהן. ומה שכתוב שמקמיצה מצות כהונה יש להבין שקודם לקמיצה יש לכהן לבצע: קבלה, הולכה, הגשה. ע"פ **בבלי מנחות ת,ב** הבעלים מביאים המנחה לכהן עד לקרן מערבית-דרומית של המזבח והכהן מגישה לקרן המערבית דרומית. ופי' **רלב"ג** - מה שאחר ההבאה היא לא יהיה כי אם על ידי הכהן. ובכלל, הנה מתנאי ההקרבה אל המזבח - שיהיה מתקבל בכלי, ובכלי הוא יוליכה; ומגישה לקרן מערבית דרומית, וקומץ. הקמיצה מקבילה לשחיטה בבהמות. אבל בעוד השחיטה כשרה בזר, הקמיצה רק בכהן.

ויקרא צו,ז,כ:

וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר-הֵאֱכַל בְּשֹׁר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְשִׂמְאָתוֹ עֲלוֹי

וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמּוּיָהּ:

זהו אופן הלימוד של רבי ישמעאל כמוזכר ב- **בבלי יבמות ז,א** דתניא: דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל וכו', כיצד? (**ויקרא צו,ז,כ**) **וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר-הֵאֱכַל בְּשֹׁר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְשִׂמְאָתוֹ עֲלוֹי**, והלא שלמים בכלל קדשים היו, ולמה יצא? להקיש אליהן, ולומר לך: מה שלמים מיוחדים קדשי מזבח, אף כל קדשי מזבח, יצאו קדשי בודק הבית;
וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר-הֵאֱכַל בְּשֹׁר – אולא-גרש מונח רביע, כעין יצא מן הכלל או ללמד על עצמו או לכלל כולו יצא, כאן על הכלל כולו אלו כל קדשי מזבח, יצא מהכלל ללמד שטמא האוכל קדשי מזבח עונשו בכרת.

ויקרא צו,ז,כג: דְּבַר אֵל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

כָּל-חֵלֶב שֹׁר וְכֶשֶׁב וְעַז לֹא תֹאכְלוּ:

תבנית הטעמים של **כָּל-חֵלֶב** – אולא-גרש ואחריו **וְכֶשֶׁב** – תביר מרמז על כעין יצא להקל ולהחמיר, **להקל** על חלב היה **ולהחמיר** על חלב בהמה (כל אלה נמנים ב- **דברים ראה יד, ד-ה**), זכרה התורה אלו המינים, לפי שמהם יביאו הקרבנות; ולכבוד הקרבנות רצה שלא יאכל חלב אלו הבהמות, אע"פ שלא יהיו קרבנות (היינו חולין) (**רלב"ג**). התבנית תומכת להוציא מאיסור **כָּל-חֵלֶב** מיני חלב מסוימים המותרים, ובהם חלב חיות טהורות (**הרב יוסף בכור שור**) שאינן קריבות על המזבח (משמע מ-**רלב"ג**), חלב שליל בהמה טהורה, אליה שאינה חלב אף שמוזכרת צמוד לחלב כי האליה תקרא 'חלב', כי כן כתוב 'חלבו האליה תמימה' (**וי' ג,ט**); רק קדמונינו התיירוה (**ראב"ע**), חלב המוקף כולו בשר (**רמב"ם**)

תבנית הטעמים של **שֹׁר וְכֶשֶׁב וְעַז** – מרכא תביר טפחא מלמדת על קבוצת פרטים שלא על כל אחד מהם חל הענין או ההלכה. האיסור חל על בהמות טהורות ולא חל על חיות טהורות. בנוסף בתוך הבהמות יש עוד היתר.

א' קבוצת פרטים אחת שעל כל פרט בה חלה הלכת איסור אכילת חלב, אלו הבהמות המוזכרות, על שמותיהם השונים, כגון לכבש יש שמות שונים לשלבי חייו (שה, כבש, איל), ומתרבה עליהם שור הבר (**תוס' ויקרא**) שבד"כ לא עולה למזבח.

ב' בתוך קבוצת הבהמות טהורות יש פרט עליו לא חלה הלכת איסור לֹא תֹאכְלוּ ויש היתר לחלב לאכילת אדם! הפרט הזה הוא חלב וגיד הנשה של שליל בהמה.

ספרא לומד מיתור הכתוב (**וי' צו,ז,כ**) **וְזָאת שְׁתֵּי הַקְּלִיֹּת וְזָאת-הַחֵלֶב**...להתיר חלב שליל. ודבר זה מתואם עם **משנה חולין פ"ד מ"ה** שרבי עובדיה מברטנורא מפרש מאותו יתור באשם ששליל בקרבנות שבאים נקבה הותר חלבן כבשרם לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח ומזה לימוד היתרן לחולין.

טור שו"ע יו"ד סי' ס"ד רבי יהודה מתיך חלב וגיד הנשה של שליל בהמה, רבי מאיר אוסר חלב וגיד הנשה של שליל בהמה השליל עצמו נלמד מ- (**דברים ראה יד, ז**) **וְכָל-בְּהֵמָה ... בַּבְּהֵמָה**. אפשר שרבי יהודה **בַּבְּהֵמָה** משמעו כי השליל הוא בבחינת ירך אמו ונידון כגוש בשר אחד ולא לאיבריו, לכן גוש זה אינו גיד הנשה של אמו ולכן מותר בנוסף לחלב השליל, אבל אם רואים השליל לאיבריו

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנן, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אזלא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואזלא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, למד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

ונאמר שחלבו הותר ע"י המיעוט המיוחד ב"שור כשב ועז" אז באיבריו יש גיד הנשה ויאסר. אפשר כי לרבי מאיר אף-על-פי שהשיליל ב**בְּהֵמָה** בכל זאת רואים איבריו ולכן אוסר גיד הנשה של השליל וחלבו.

טט - אפשר שע"פ רבי יהודה **כָּל-חֵלֶב ... וְכֶשֶׁב** אזלא-גרש... תביר מרמזים ליוצא להקל ולהחמיר. **כָּל-חֵלֶב** אזלא-גרש מוציא – ממעט מתוך קבוצת הבהמות הטהורות את השליל ומקל להתיר אכילת חלבו. והדבר מתואם עם **משנה חולין פ"ד מ"ה** ע"פ פירוש רבי עובדיה מברטנורה מיתור הכתוב באשם (**וי צו ז', ד**) **וְאֵת שְׁתֵּי הַפְּלִיטֹת וְאֵת-הַחֵלֶב ... שְׁשִׁיל בְּקַרְבָּנוֹת שְׂבָאִים נִקְבָּה הוֹתֵר חֵלְבֵן כְּבָשָׂר** לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח ומזה לימוד היתרן לחולין.

הגיד אינו חלב ואיסורו נאמר ב- (**בר' וישלח לב, ג**) **לֹא-יֹאכְלוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-גִּיד הַנֶּשֶׂה**, אפשר כי **שֹׁר וְכֶשֶׁב** ו**עֵז** מרכא טפחא בהתעלמות מ-**תביר** שביניהם, מרבה את גיד השליל להיתר הנרמז באזלא-גרש מרכא תביר טפחא.

המקור להיתר השליל בכלל נמצא בפסוק (**דברים רא, ז, יג**) **וְכָל-בְּהֵמָה ... בְּבֵהֶמָה**.

ויקרא צו ז, כד:
וְחֵלֶב נְבִלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלֹאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ:
וְחֵלֶב נְבִלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, בא ללמד שתיים או שלוש דרשות, שתיים יוצאות מפשוטו של מקרא (תבנית מהפך פשטא), אחת כפשוטו

(א) כפי **רלב"ג וְחֵלֶב נְבִלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה**, שלא יחשוב חושב שלא ינהג איסור החלב (לאכילה) אלא בבהמות הראויות להקריב אשה ליי'. אלא כפי **רש"י וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ** אמרה תורה: יבא איסור נבלה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבלה. ולא תאמר: אין איסור חל על אסור (ראה **חולין ז, א, ז**). וכפי **ראב"ע** ובאה זאת הפרשה לבאר עונש האוכל חלב בשר קדש וכפי **רמב"ן** שיהיו בכרת כשאר כל חלב,

(ב) כפי **רש"י יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלֹאכָה** בא ולימד על החלב, שאינו מטמא טומאת נבלות. אף-על-פי שבה נבלה, וכפי **ר' יוסף בכור שור** (כד) **וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ** - שלא תאמר: הבשר - איתוסף בה איסורין, שהיתה מותר ועתה נאסר; והחלב, שהיה תחלה אסור באכילה, עתה יאסר בהנאה כשנעשית נבילה, אלא הוא טהור ומותר בהנאה

(ג) כפשוטו כפי **ר' יוסף בכור שור** ולפי הפשט: לפי שאמר **יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלֹאכָה** - הייתי סבור שכל שירצה יעשה ממנו, ואפילו לאוכלו, הואיל ואין נבילה וטרפה ראויים לקרבן - תלמוד לומר: **וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ** - דלא בא להתירו כי אם בהנאה, כדפרישית.

רש"י יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלֹאכָה בא ולימד על החלב, שאינו מטמא טומאת נבלות.
וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ אמרה תורה: יבא איסור נבלה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבלה. ולא תאמר: אין איסור חל על אסור (ראה **חולין ז, א, ז**).

ראב"ע ... על כן הזכיר **וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ**, ובעבור זה לא הזכיר דם. ובאה זאת הפרשה לבאר עונש האוכל חלב בשר קדש. וכן (במקום אחר בתורה כתוב) **כָּל דָּם הוֹסִיף לַעֲוֹף**, על כן חלב העוף מותר. ...

רמב"ן ב-**ויקרא ז, כה** ושלא יעלה על הדעת לומר כי הנבלה והטרפה יחשבו כמין אשר לא יתקרב ממנו, הוצרך להזכיר שיהיה אסור, וזהו שנאמר **וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ (לעיל, כד)** שיהיו בכרת כשאר כל חלב, כי כל המין הקרב אסור, אפילו הנבלות והטרפות ממנו. ואמר **יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלֹאכָה (לעיל, כד)**, לומר שאין בו טומאת נבלות, כי יאמר בנבלות: **"וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ" (י' יא, ח)**, ובחלב שלהן יאמר, שיגעו בו ויעשה ממנה כל מלאכה; ואם היה אסור החלב בקרבנות בלבד, למה הוצרך לומר כן: **"כָּל חֵלֶב... לֹא תֹאכְלוּ"** בפרשת **ויקרא (י' יג)**, וכבר צוה שיעלה על המזבח לריח ניחח? ואיך נאכל אשי יי'?
טט – ע"פ הרמב"ן: א' אכילת חלב נבלה וטרפה של המין הקרב בכרת, ב' אין במגעו טומאת נבלות, ג' מותר למלאכה.

רלב"ג וְחֵלֶב נְבִלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה, שלא יחשוב חושב שלא ינהג איסור החלב אלא בבהמות הראויות להקריב אשה ליי'. ולמדנו מזה המקום, שהאוכל חלב נבלה וטרפה יתחייב משום חלב גם כן, ואם הוא חייב מפני היותו מנבלה וטרפה מצד אחר, כמו שיתבאר (**ז, א, ז**).

וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ: – טפחא מרכא סלוק, סלוק מגביל אסור אכילת חלב לבהמות שממינן מביאים קרבנות. ו- **ראב"ע** פירש מאכן וממקום אחר על כן חלב העוף מותר.
וְאָכַל – טפחא בתפקיד פותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריו **לֹא תֹאכְלֶהוּ**: ובמיוחד שהטפחא ללא מרכא זה מאפשר לה תפקיד של הפשטות האפיון לכתוב אלפניה, כלומר איסור אכילת חלב חל גם על חלב נבילה וטרפה באיסור מוסיף, כפי **רלב"ג וְחֵלֶב נְבִלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה**, שלא יחשוב חושב שלא ינהג איסור החלב אלא בבהמות הראויות להקריב אשה ליי'. ולמדנו מזה המקום, שהאוכל חלב נבלה וטרפה יתחייב משום חלב גם כן,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מעניין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידם התחבירי כעוצרים ומחברים-משרתים, ולפי ההשערות

1.2 ייקרא צו ו,ג – בבלי מעילה יא,ב

ויקרא צו ו,ג:

וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדָּו בֹּד וּמְכַסֵּי-בֶד וְיִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ

וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלֶה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ:

וְשָׂמוּ -זקא-גדול, בתפקיד שלוש, מועלות שתי אפשרויות

(א) אפשר מרמז לשלושה דברים שנעשתה מצוותן ויש בהם מעילה. (א) תרומת הדשן (ב) עגלה ערופה הגמרא ממשכה בחקירה למצוא דבר שלישי שתהיה בו מעילה מדאורייתא
(ב) אפשר מרמז לשלושה דברים שיש בהם חובת **וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ** (א) תרומת הדשן של מזבח חיצון (ב) דשן מזבח פנימי ושיירי פתילים ושמן של מנורה (ג) שניהם בקדש (ג) מוראת עוף (של כל קרבן עוף)
אבל ע"פ [תוספות בבלי מעילה יא,ב] המלים **וְשָׂמוּ אֶצְל** משמע שבתרומת הדשן של מזבח החיצון יש מעילה אחרי שהושם במקומו, ואילו בדשן מזבח פנימי אין מעילה משהושם במקום נתינת הדשן בעזרת כהנים. לכן יכול להיות שטעם מלת **וְשָׂמוּ** - זקא-גדול ירמז לשלושה דברים שנעשתה מצוותן ומועלים בהם. לכן נראה כי אפשרות (ב) צריכה להידרש ממקור אחר כגון (וי' צו ו,ג) **הַדָּשָׁן וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן** – מונח רביע, לפחות ארבעה מיני דשן?; (א) מזבח חיצון, (ב) מזבח פנימי, (ג) מנורה (ד) לברר היכן שמו את דשן הקטורת של יוה"כ בקדש הקדשים;

נושא: שלושה דברים שנעשתה מצוותן ויש בהם מעילה. (א) תרומת הדשן (ב) עגלה ערופה הגמרא מבררת שניים שאין לה בה ספק, ומחפשת דבר שלישי. לכל הדברים המובאים הגמרא מוכיחה שיש בהם מעילה מרבנן. על הוכחה מפסוק שמועלים בנסכים שנעשתה מצוותן שהביא רבי אלעזר בן צדוק הגמרא אומרת שזה רק אסמכתא.

[בבלי מעילה יא,ב] הרי תרומת הדשן שנעשה מצותו ויש בו מעילה! משום דהוה ליה תרומת הדשן ואיברי שעיר המשתלח שני כתובין הבאין כאחד, וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין. הניחא למ"ד איברי שעיר המשתלח - אין נהנין מהן, אלא למאן דאמר נהנין מהן, מאי איכא למימר? משום דהוה ליה תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובין כאחד, וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין. הניחא לרבנן דאמרי (ויקרא ט"ז) **והניחם שם** - מלמד שהן טעונין גניזה, שפיר, אלא לרבי דוסא דאמר מותר להשתמש בהן כהן הדיוט, מאי איכא למימר? משום דהוה תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד. הניחא למ"ד אין מלמדין, אלא למ"ד מלמדין, מאי איכא למימר? תרי מיעוטי כתיבי, כתיב התם (דברים כא) **הערופה**, וכתיב התם (וי' צו ו,ג) **וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ**, הני - אין, מידי אחרינא - לא.

נסכים בתחילה מועלין בהן [וכו']. לימא מתני' דלא כר"א בר רבי צדוק, דתניא, ר"א בר רבי צדוק אומר: לול קטן היה בין כבש למזבח במערבו של כבש, אחת לשבעים שנה פרחי כהונה יורדין בו, ומביאין יין קרוש שהוא דומה לעגולי דבילה, ושורפין אותה בקדושה, שנאמר (במ' פ"י כח,ז) **בְּקִדְשׁ הַסֵּדף נִסְדַף שֶׁכֶר לְהוֹ**, כשם שניסוכה בקדושה - כך שריפתה בקדושה. מאי משמע? ואמר רבינא: אתיא קודש קודש (טט - **בְּקִדְשׁ קִדְשׁ**), כתיב הכא (במ' פ"י כח,ז) **בְּקִדְשׁ**, וכתיב התם (שמ' תצ" כט,לד) **וְשָׂרַפְתָּ אֶת-הַנוֹתֵר בְּאֵשׁ לֹא יֵאָכַל כִּי-קִדְשׁ הוּא**, מה נותר - שריפתו בקדושה, אף האי נמי - בקדושה! אפילו תימא ר' אלעזר בר רבי צדוק - דאי קלט (תוס' אום הכניס כלי לשתין וקלט היין בנפילתו קודם שהגיע לקיר או רצפה, שאם ירד לרצפה, הרצפה מקדשת וצריך לשרפו, אם כן לא נעשית מצוטה). איכא דאמרי: לימא מתני' כר' אלעזר בר ר' צדוק דאי קלט? אמרי: לא, ומדרבנן. והא קרא קנסיב לה? אסמכתא.

שמות תצוה לז: וְהַקָּטִיר עֲלָיו אֶתְרוֹן קִטְרֹת סִמִּים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר בְּהִישִׁיבוֹ אֶת-הַנֶּחֱלֹת וְקִטְרֵהֶנּוּ;
שמות תצוה כט,לד:

וְאִם-וַיִּתֵּר מִבְּשַׂר הַמִּלְאִים וּמִן-הַחֶלְחָם עַד-הַבֶּקֶר וְשָׂרַפְתָּ אֶת-הַנוֹתֵר בְּאֵשׁ לֹא יֵאָכַל כִּי-קִדְשׁ הוּא:
ויקרא צו ו,ג:

וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדָּו בֹּד וּמְכַסֵּי-בֶד וְיִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלֶה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ:

במדבר פינחס כח,ז: וְנִסְכֹּל רַבִּיעֵת הַיַּיִן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר הַסֵּדף נִסְדַף שֶׁכֶר לְהוֹ;
ויקרא א,טז: וְהִסִּיר אֶת-מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל-מְקוֹם הַדָּשָׁן:

[בבלי מעילה יא,ב] מתני' [משנה מעילה פ"ג,מ"ד]. דישון מזבח הפנימי, והמנורה - לא נהנין ולא מועלין. המקדיש דישון בתחלה - מועלין בה. תורין שלא הגיע זמנו, ובני יונה שעבר זמנו - לא נהנין ולא מועלין.

[תוספות בבלי מעילה יא,ב] דישון מזבח הפנימי - שהיו מקטירין את הקטרת על מזבח הפנימי והיה דשן עליו והיו נושאים אותו במקום שזורקין בו המוראה והנוצה רחוק י' אמות מרגלי הכבש כרמפרש בתמיד (דף כח:); משום דכתיב **וְהִשְׁלִיךְ** ואין השלכה פחות (עשר) [מעשרים] אמה.

[בבלי מעילה יא,ב] גמ'. בשלמ' [מעילה יב,א] מזבח החיצון - דכתיב ביה (וי' צו ו,ג) **וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ**, מזבח הפנימי מנלן? אמר ר"א: דאמר קרא (וי' א,טז) **וְהִסִּיר אֶת-מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָהּ**, אם אינו ענין למזבח החיצון - תנאו ענין למזבח הפנימי. אימא: אידי ואידי במזבח החיצון, ולקבוע לו מקום! א"כ לימא קרא אצל המזבח, מאי (וי' צו ו,ג) **הַדָּשָׁן** - דאפילו מזבח הפנימי. מנורה מנלן דשן הדשן. (וי' צו ו,ג) **הַדָּשָׁן וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן** - מונח רביע, לפחות ארבעה מיני דשן?; (א) מזבח חיצון, (ב) מזבח פנימי, (ג) מנורה (ד) לברר היכן שמו את דשן הקטורת של יוה"כ בקדש הקדשים;

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד"ל) כי במצוותך האמתי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקא** – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה; **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **טרסא** – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **פור** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

[רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פ"ד ה"א] ... ומוציאין לו את הכף וכלי מלא קטרת דקה מן הדקה, וחופן ממנה מלא חפניו לא מחוקות ולא גדרשות אלא טפופות הגדול לפי גדלו והקטן לפי קוטנו ונותן לתוך הכף. ... (הקטורת מדודה לגודל מלאו חפניו של הכהן הגדול המקטיר לכן לא אמור להישאר בכף הקטורת, טירת שלא נשפכה ונשרפה)

[רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פ"ד ה"ב] ... אחר כך מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי זהב וטובל ולובש בגדי לבן ומקדש ונכנס לקדש הקדשים ומוציא את הכף ואת המחטה, ...

(ה) אפשר כי דבר חמישי שאינו דשן ומועלים בו היא מוראת העוף.

(ו) אפשר כי דבר שישי שאינו דשן ומועלים בו הוא הנלמד ב-**[בבלי יומא כא,א]** והתניא רב שמעיה בקלנבו: **שברי כלי חרס נבלעין במקומן**. ואמר אביי: מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה נבלעין במקומן.

[תוספות בבלי מעילה יא,ב]

בשלמא מזבח החיצון דכתיב **(וי' צו ו,ג) וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ** - לכאורה משמע דהכי קאמר בשלמא דישון מזבח החיצון אין מועלין משום דכתיב ושמו ומהו אין לפרש כך דהא בדישון מזבח החיצון יש בו מעילה כדמשמע לעיל דפריך והרי תרומת הדשן וכו' ואדרבה **וְשָׂמוּ משמע שיש בו מעילה** כדקאמר לעיל וכתיב התם **וְשָׂמוּ אֶצְל** לכך נראה לפרש דייק ממתני' דקתני דישון מזבח הפנימי לא נהנין ולא מועלין משום דנעשה מצותו דהיינו דישון אבל עד שלא נדשן מועלין בו דאכתי לא נעשית מצותו דמצוה לדשנו ודוקא במזבח הפנימי אבל במזבח החיצון מועלין בו אף לאחר הדישון ועלה קאמר בגמרא בשלמא מזבח החיצון מועלין בו אף לאחר הדישון משום דכתיב **וְשָׂמוּ** לומר דאף כי נעשית מצותו מועלין בו כדנפקא לן לעיל מדכתיב **(וי' צו ו,ג) וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ**, פנימי מנלן דמצוה לדשנו דנימא דאין מועלין משעת דישון ואילך משום דנעשית מצותו ולא נראה דא"כ משמע דקודם דישון יש מעילה בדשן מזבח הפנימי וזה אינו כדאמרינן בפרק כל שעה **(פסחים דף כו.)** דקטרת משתעלה תמרתו אין בו מעילה אלא נראה לפרש כך בשלמא מזבח החיצון דכתיב **וְשָׂמוּ** נפקא לן מיניה דהוי מצוה לדשנו אלא מזבח הפנימי מנלן דמצוה לדשנו ולא דמעילה קא צריך כלל וזה דוחק דהוה ליה לאיתויי גבי מזבח החיצון והרים הדשן (ולא ככתוב **וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן**) ועוד בסמוך דקבעי **(יא,ב)** מנורה מנא לן לא קבעי מדישון דהא כתיב בהדיא **(שם' תצ' לז) בְּהִישִׁיבוּ אֶת-הַנֶּחֱרֵת** אלא קבעי מנלן דהיה קביעות מקום לדשנו [של] מנורה אצל מזבח קדמה לכך נראה לפרש דהכא נמי בעי בקביעות מקום דמשמע מתוך המשנה דקביעות מקום דמזבח הפנימי הוא אצל קדמה במקום ששם **דישון מזבח החיצון** מדקאמר דישון מזבח הפנימי אין מועלין משמע הא למזבח החיצון במקום שקבוע דישון פנימי מועלין ואם כן דישון מזבח הפנימי הוא אצל המזבח קדמה שאם ה' חוץ (לזמנה) אמאי מועלין שם אפילו במזבח החיצון והא אמרינן לעיל דמועלין בה עד שתצא לבית הדשן אלמא דכי יצאת לבית הדשן לית בה מעילה אלא ודאי דישון מזבח הפנימי ה' אצל מזבח קדמה סמוך לתרומת הדשן של מזבח החיצון (ובכאן גרס בית הדשנים היה שם) והשתא ניחא דקאמר דישון מזבח הפנימי אין מועלין הא של מזבח החיצון באותו מקום מועלין דאכתי לא יצא לבית הדשן שמחוץ למחנה ועלה קאמר בגמ' בשלמא מזבח החיצון נפקא לן קביעות מקום לתרומת הדשן דכתיב **(וי' צו ו,ג) וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ** אלא מזבח הפנימי מנלן שיש קביעות מקום לדישון דאמר קרא **(וי' א,טו) וְהִסִּיר אֶת-מִרְאֵתוֹ בְּנִצְתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ קִרְמָה** אם אין ענין למזבח החיצון דהא כתיב **וְשָׂמוּ** תנהו למזבח הפנימי.

ואימא אידי ואידי למזבח החיצון ולקבוע לו מקום - פ' לקבוע מקום **למוראה ונוצה** (שיש לו שתהא) במקום תרומת הדשן של מזבח וקשה דמשמע דקאי לקבוע מקום אתרומת הדשן של מזבח החיצון גופייהו ועוד קשיא מאי משני אם כן לימא קרא **אצל המזבח** ה"ל למימר (היה לו לכתוב בקיצור) אם כן לא לכתוב **אל-מקום הדשן** אלא **והשליך אותה אצל המזבח קרמה** ותו לא אלא ה"פ ואימא אידי ואידי לדישון המזבח החיצון ולקבוע לו מקום לדישון שהיא קדמה דכאידך קרא דושמו לא כתיב קדמה ולא הוה ידענא במזרח או במערב ומשני א"כ לימא קרא אצל (אצל) כלומר למה לי דכתיב **אל-מקום הדשן** לא לכתוב (לא היה לו לכתוב זה) אלא **אצל המזבח קרמה** והייתי למד בג"ש **אצל אצל** דדישון מזבח החיצון במקום שזורקין בו המוראה והנוצה מאי **מקום הדשן** דאפילו מזבח הפנימי כלומר שגם קביעות מקום דישון מזבח הפנימי היה שם אצל מזבח החיצון.

מנורה מנלן - דדישונה היה שם אצל המזבח דשן הדשן כלומר בג"ש דשן דשן נפקא לן ממזבח.

(וי' א,טו) וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ קִרְמָה אם אין ענין למזבח החיצון דהא כתיב **וְשָׂמוּ** תנהו למזבח הפנימי.

וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ – קדמא ואולא, כעין כלל מלמד **אצל המזבח** – מהפך פשטא, מוציא הכתוב מפשרו **קִרְמָה** – זקף-קטן, בתפקיד שתיים, (א) פשוטו של מקרא מקום השלכת מוראת העוף, (ב) המוציא מפשרו של מקרא תנהו לדישון מזבח הפנימי

(וי' א,טו) מְקוֹם הַדָּשָׁן – טפחא סלוק. סלוק מגביל למקום אחד לדשן, טפחא פעם בתפקיד שנוי ורבוי לדרוש שגם מוראת העוף שבפסוק וגם הנדרש ממנה לדשן מזבח פנימי ודשן מנורה יושמו במקום היחיד לדשן והוא מקום תרומת הדשן של מזבח החיצון.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי - תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התש"א - התשפ"ג, תמצית ההשערות: אתנן, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) - להגביל; מונח - רבוי; מהפך פשטא - מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא - מצרף; תברך - מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה - שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא - קב' שעשויה לגדול, יתור לרבנות, מכל מקום; דרנא תברך טפחא - קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תברך טפחא - קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תברך מרכא טפחא - קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר - בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו - סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול - מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא - פשוט, I; זקף-קטן - 2; זקף-גדול - 3; רביע - 4; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק - היקף; השלישיה: קדמא - סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם - יוצא מהענין; קדמא ואולא - בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא - דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיירה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא - דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיירה. שגגה = שכהה: פור - דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות

1.3 ויקרא צו ו,א

ויקרא צו ו,א: וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

לְאמֹר נותריקון לאו אמור, עם טעם סלוק, מלמד להגביל בעשה הבא ללאו והוא למעט פסולים בקודש מלהיות מוקרבים ועם עלו על המזבח לא ירדו אבל שלא ישרפו במערכה הגדולה, אלא ישרפו במערכה נפרדת.

ויקרא צו ו,ב:

צו אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת-בָּנָיו לְאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה

הוא העֹלָה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּה בּוֹ:

זֹאת תֹּרַת - מרכא טפחא - **מלבי"ם** זֹאת ממעט מ- תורה כלל, אבל תבנית הטעמים של הכתוב **זֹאת תֹּרַת** - מרכא טפחא, היא כעין יתור לרבנות, היינו מרומז למיעוטים אחדים, הנלמדים בחלק הבא של הפסוק.

זֹאת הָיָה הָעֹלָה - שלושה מיעוטים - **רש"י הוריות ג** ע"פ רבי יהודה בספרא, כל מיעוט לימוד לעצמו, **זֹאת, הָיָה הָעֹלָה**

זֹאת - פרט לנשטחה בלילה **הָיָה** - ושנשפך דמה **הָעֹלָה** ושיצא דמה חוץ לקלעים **(הָעֹלָה** טעם פזר, גם במשמעות של פיזור מעבר לקלעים)

הָעֹלָה - **הוריות ג** - מיעוט - **ספרא** מה עולה שהיא ראויה לאישים אם עלתה לא תרד כך כל דבר שהוא ראוי לאישים אם עלה לא ירד, ... מה בין רבי יהושע לרבן גמליאל, דם ונסכים שר"ג אומר לא ירדו...

...מרבבה את אלו שפסולין בקודש ומוציא את אלו שלא היה פסולין בקודש

כלל שר"ע אומר כל שפסולין בקודש מקודש מקבלו, לא היה פסולין בקודש אין הקודש מקבלו וכו'

... עולה באה בגלל עצמה יצאו נסכים שאינם באים בגלל עצמם (טט) - הכוונה שאלו חובות נסכים של הקרבן, כי יש נסכים לעצמם) **הָעֹלָה** - אתננה, מגביל שריפת הפסולים על המזבח רק למה שראוי לאישי המזבח, וממעט את הנסכים הנלווים לקרבן.

טט - **הָעֹלָה** - פזר דרשהו לענין אחר ואם צריך גם לענינו.

כאן לענינו מלמד על עולה שנפסלת בגלל יציאה חוץ לקלעים,

לענין אחר כל דבר ראוי לאישים ופסולו בקודש, אם עלה לא ירד

טט - ראה בהמשך בענין שריפת הפסולים שעלו ולא ירדו, במדורה רביעית או חמישית על המזבח (**בבלי יומא מו, א**)

ויקרא צו ו,ב:

צו אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת-בָּנָיו לְאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה

הוא העֹלָה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּה בּוֹ:

בבלי יומא מו,א אמר רבי אלעזר משום בר קפרא, אומר היה רבי מאיר: איברי עולה שנתותרו - עושה להן מערכה בפני עצמה וסודרן, ואפילו בשבת. - מאי קא משמע לן? תנינא: בכל יום היו שם ארבע מערכות! - אמר רבי אבין: לא נצרכה אלא לפסולין. **ודוקא שמשלה בהן האור**, אבל לא משלה בהן האור - לא. איכא דאמרי: אחד כשירין ואחד פסולין, אי משלה בהן האור - אין, ואי לא - לא.

(הסבר ע"פ עורך המתבנתא) רבי אלעזר מחדש בדברי רבי מאיר שאף אם האיברים שנתותרו הם איברים פסולים, והם מאותו סוג שאם עלו לא ירדו אזי עושה להם מערכה בפני עצמה בראש המזבח, כי היה מקום לומר שעושים מערכה נפרדת רק לאיברים כשרים שנתותרו, שלא נתעכלו מבערב, קמ"ל רבי אלעזר שאף לפסולים עושים מערכה נפרדת, ועל כך מוסיף רבי אבין ודוקא שכבר אהזה במשאל שאתמול שאז גם לפסולים עושים מערכה נפרדת, ויש אומרים שלכשירים ולפסולים שאהזה בהם האור עושים מערכה נפרדת כנראה משותפת ואחרת נשרפים במערכה הגדולה.

(ע"פ בבלי זבחים פד,א ההלכה היא שקרבן שנפסל לא יעלה על המזבח, שנאמר בהם שלא יעלו אבל אם עלו לא ירדו, ויש פסולים שאפילו אם עלו ירדו)

(י"ז צו ו,ב) ... הוא העֹלָה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּה בּוֹ:

טט - שריפת הפסולים שעלו ולא ירדו נדרשת מהכתוב המתחיל **(י"ז צו ו,ב) הוא העֹלָה** - מונח פזר, המרמז לכעין שני תפקידי פזר שבדרך כלל מלמד דרשהו לענין אחר ואם צריך דרשהו לענינו, ע"פ **בבלי יומא מו,א** חידש רבי אלעזר בדברי רבי מאיר שלאברי קרבן כשרים שלא נגמר עיכולן עושה מערכה נפרדת בראש המזבח ולפסולים שלא נגמר עיכולן עושה מערכה נפרדת בראש המזבח, או עושה להן מערכה משותפת ונפרדת מהמערכה הגדולה.

ודומה הדבר ללימוד **(י"ז צו ו,ב) וְכָל-חַטָּאת אֲשֶׁר יוֹבָא מִדְמָה אֶל-אַהֲלֵ מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף: פ** **בבלי פסחים כד,א** ואם אינו ענין לאכילה - תנהו ענין לאיסור הנאה. אי מה כאן בשריפה - אף כל איסורין שבתורה בשריפה! אמר קרא **(י"ז צו ו,ב) בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף, בקדש** - בשריפה, ואין כל איסורין שבתורה בשריפה. והאי **בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף** להכי הוא דאתא (האם קרא זה בא ללמדנו על השריפה בקדש)? האי **מִיבְעֵי לִיה לְכַדְרֵי שְׁמַעוֹן!** דתניא, רבי שמעון אומר: **בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף** - לימד על חטאת ששורפין אותה בקדש, ואין לי אלא זו בלבד, פסולי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים מנין? תלמוד לומר: **(וכל) בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף.**

ירושלמי פסחים פ"ז ה"ו, (וילנה נג,ב)

... ר"ע - **(י"ז צו ו,ב) וְכָל-חַטָּאת** - לשאר קרבנות שארע בן פסול בקדש שישרפו בבירה.

טט - כך גם לומד רבי שמעון (תלמידו של רבי עקיבא) ב-**בבלי פסחים הנ"ל**.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4 ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עקירה. שגגה = שכחה; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.**

טט – היות וב- **בבלי יומא מוא**, נדרש מהכתוב (**וי צו ו,ב**) ... **הוא העלה** לשריפת הפסולים שעלו על המזבח בראש המזבח ולא ירדו, אזי הכתוב (**וי צו ו,ב**) **וְכָל-חַטָּאת** – פזר, הוא יתר ואינו לגופה של סוגיית השריפה שריפת הפסולים על המזבח, משמעותה דרשהו לענין אחר, היינו פזר לכל אותם פסולים בקודש שלא נאמר במ כיצד לנהוג במ ושרפם במדורה המיוחדת בקודש כפרש"י.

יש לדון מה משמעות על מוקדה על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר

על – תרסא (תלישא-קטנה) **מוקדה** – קדמא **על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר** – מהפך פשטא זקא-קטן . התבנית קדמא מהפך פשטא עשויה לפעול בתפקיד כעין מידה של רבי אלעזר ברבי יוסי דבר שחבירו שלפניו מלמד עליו או הוא מלמד על חבירו שלפניו. אם כתוב זה מלמד על הכתוב שלפניו **הוא העלה** מה הוא מלמד עליו.

תשובה לטעם קדמא במלת מוקדה נמצאת ב-ירושלמי מגילה פ"א ה"א (וילנה טו,ב)

...קרייה מסייע לר' יוסי בן חנינה (**וי צו ו,ב**) ... **זאת תורת העלה** - מרכא טפחא אתנה, **הוא העלה** – מונח פזר שהיו בני נח מקריבין ...

קה"ע העלה. משמע הידועה מעיקרא ומה"א קדריש.

פנ"מ הוא העלה. משמע שכבר היתה קריבה בבני נח וכשבאו לגבי שלמים כתיב (**וי צו ז,א**) **זאת תורת זבח השלמים** – מרכא טפחא מונח אתנה, **אשר יקריב לה** – מרכא טפחא סלוק, אלא **אשר יקריב** משמע מכאן ולהבא ולא הקריבום בני נח. **מוקדה** – קדמא, מלמד שקרבן **הוא העלה** ידוע מעיקרו שכבר היתה קריבה בבני נח . הולך ובא מבני נח

ויקרא צו ו,ב:

צו את-אֶהרֶן וְאת-בְּנָיו לְאמֹר זאת תורת העלה

הוא העלה על מוקדה על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר ואש המוזבח תיקר בו:

- * דמיון לשמות בא ... **זאת חקת הפסח** - טפחא מונח אתנה **כל-ערל לא-יאכל בו** - טפחא מרכא סלוק
- * **מכילתא** זאת וגו' כלל, כל-ערל וגו' פרט (**בבלי פסחים סא,א,ב**, פלוגתא האם הפסח נפסל אם כהן מחשב בזריקת הדם לכפר על מיעוט ערלים בחבורה או רק אם כל החבורה ערלים.)

רש"י -

- * **א'** הרי הענין בא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה
- * **ב'** וללמד על הפסולין איזה אם עלה ירד ואיזה אם עלה לא ירד
- * **ג'** שכל תורה לרבות הוא בא
- * טט -לכן מה שאמרה המכילתא בזאת חקת הפסח - כללי ופרטי יכול להיות בשיטת ר"ע ? רבוי ומיעוט ואז יתאים לאופן הכללי שטפחא באה לרבות
- * לומר תורה אחת לכל העולים ואפילו פסולין אם עלו (שפת"ח) לא ירדו. **שפת"ח** - שהמזבח יקדשם. ופסולין ר"ל שהיה פסולם בקדש.
- * **טט** - **זאת תורת** – מרכא טפחא לרבות כרש"י או **כלל** כלשון המכילתא. במידת רבוי ומיעוט, ממעטים את הרחוק ביותר וזה יתאים לפרש"י ל- **הוא העלה** - מונח פזר - למעט את הרובע והנרבע וכיצא בהן (תפקיד הפזר לרבות אם אינו לענינו דרשהו לענין אחר) שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שבאו לעזרה.

על מוקדה על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר -

על תלישא-קטנה מלמדת שיעור ומחיצה, שיעור - מספר מדורות, הנלמד מכעין כלל הצריך לפרט הבא **מוקדה** – קדמא, פותח הכלל הצריך לפרט והוא המדורה הראשונה. מדורה שניה **על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר** מדורה שלישית **ואש המוזבח תיקר בו** מלמד על לפחות שלוש מדורות אש על המזבח. המדורה הרביעית אפשר שנלמדת מ-**(ויקרא צו ו,ה)**

האם העולה על מוקד המסוים לעולה, או אם נתנה על כל מוקד תשרף?

מלמד שפסולין בקודש, המזבח מקדשם ונשרפין על המזבח, אבל נותר ועוד פסולין נשרפים במדורה בעזרה שאינה המזבח

סיכום:

על תלישא-קטנה מלמדת שיעור ומחיצה, שיעור - מספר מדורות, מחיצה - להוסיף מדורה נפרדת לקרבנות כשרים שלא נגמר עיכולן, ומקרבנות כשרים כאלה דורש ע"י **מוקדה על-המוזבח כל-הלילה** – קדמא מהפך פשטא, מלמד שאם קדמה עליתן של הקרבנות לרבות פסולים על המזבח, לא ירדו אלא ישרפו בראש המזבח. כיצד? **הוא העלה** – מונח פזר, מקרבנות כשרים שלא נגמר עיכולן ושורפן במערכה נפרדת בראש המזבח (דעת ר' מאיר יומא מה,א) לומד לקרבנות פסולים שלא נגמר עיכולן עושה מערכה נפרדת בראש המזבח או עושה להן מערכה משותפת ונפרדת מהמערכה הגדולה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; זרקה – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגזול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעיטם חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקה-קטן – 2; זקה-גזול – 3; רביע – 4; מנח רביע – לפחות 4; ...; זקה-קטן ... זקה-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה: תלישא-גזולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות

1.4 ויקרא צו ו,א

ויקרא צו ו,ג: וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בָד וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלֶה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ:

ראה תבנית טעמים מקבילה **ויקרא אחרי מות טז,ד: קְתַנְתָּ-בֵד קֹדֶשׁ וּמְכַנְסֵי-בֵד יִהְיוּ עַל-בְּשָׂרוֹ וּבִאֲבָנָם בֵּד יִחְגְּרוּ וּבְמַצְנַפְתָּ בֵד יִצְגָהּ בְּגָדֵי-קֹדֶשׁ הֵם וְרַתֵּן בְּמִים אֶת-בְּשָׂרוֹ וּלְבָשָׁם: שמות פקודי לט,כח: וְאֵת הַמַּצְנַפֵּת שֵׁשׁ וְאֶת-פְּאָרֵי הַמְּגַבְעֹת שֵׁשׁ וְאֶת-מְכַנְסֵי הַבֵּד שֵׁשׁ מְשֻׁנָּה: יחזקאל מדי,יח: פְּאָרֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-רֵאשֵׁים וּמְכַנְסֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-מְתַנְיָהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בְּיָזוּעַ: יחזקאל כז,טז: אַרְסָם סִסְרִיתָם מֵרֵב מַעֲשֵׂיָם בְּנִפְקֵד אֲרָגְמוֹ וְרִקְמָה וּבוּזוֹ וְרִאמֹת וְכַדְּפָד וְנִתְנוּ בְּעֵבֹנוֹנָהּ: ר' מנחם בן שמעון ובוין - תרגום "שש" (יח' כז,ז) (ר' יוסף קרא מבגד של בוין, רד"ק יריעות פשתן), והם בגדי פשתים או מטהו.**

בבלי זבחים יח,ב תנו רבנן: **בָּד** - שיהיו של בוין, **בָּד** - שיהו חדשים, **בָּד** - שיהו שזורים, **בָּד** - שיהו חוטן כפול ששה, **בָּד** - שלא ילבש של חול עמהן. א"ל אביי לרב יוסף: בשלמא שיהו של בוין (=בד=פשתן), הא קמ"ל: בוין אין, מידי אחרינא לא, אלא **בָּד** שיהו חדשים, חדשים אין, שחקין לא, והתניא: משוחקין - כשרים! אמר ליה וליטעמין: (שואל רב יוסף לאביי כיצד תסביר שמלת) **בד** (נדרשת) שיהו חוטן כפול ששה, (כאשר) **בד** - חד חד לחודיה משמע (מלה בלשון יחיד ללמד על חוט אחד לבדו)! אלא הכי קאמר: בגדים שנאמר בהן **בד** - צריכין שיהו של בוין, חדשים, שזורין, שיהו חוטן כפול ששה, יש מהן למצוה, יש מהן לעכב.

רש"י דברים שנאמר בהן בד צריכין כו' יש מהן למצוה - חדשים לנוי דלאו ממשמעותא אתי ויש מהן לעכב בוין ושזורים וחוטן כפול ששה בוין כדמפרש ואזיל דבר העולה מן הקרקע בד כבד שזורים כיון דבד היינו בוין ובעלמא קרי להו שש משזר וחוטן כפול ששה כדאמרין בסדר יומא (דף עא:;) וילפינן בסדר יומא מקראי דברים שנאמר בהן שש חוטן כפול ששה ויליף ליה לעיכובא. מרש"י משמע שאין לומדים זאת ממלת בד אלא היא מין אסמכתא

ממאי דהאי **בד** כתנא הוא? אמר רבי יוסף ברבי חנינא: דבר העולה מן הקרקע בד כבד (**רש"י** קנה יחידי מכל גיזעי ואין ב' קנים עולים מגזע אחד). אימא: עמרא (**רש"י** צמר בהמה עולה בד כבד נימא נימא לבדה)! עמרא מיפצל. כיתנא נמי מיפצל! על ידי לקותא מיפציל (צמר מתפצל מעצמו, פשתן מתפצל רק ע"י כתישתו). רבינא אמר, מהכא: (**יחזקאל מדי,יח**) פְּאָרֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-רֵאשֵׁים וּמְכַנְסֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-מְתַנְיָהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בְּיָזוּעַ: א"ל רב אשי לרבינא: והא עד דאתא יחזקאל מנלן? ולטעמין, הא דאמר רב חסדא: דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו, מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו: (**יחזקאל מד**) כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי (לשרתני), עד שבא יחזקאל מנלן? **אלא גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכתא אקרא, הכא נמי גמרא גמירי לה כו'.**

המקראות בתורה הם אסמכתאות היינו נושאי תבניות טעמים המרמזות כאן להלכה למשה מסיני והנביא יחזקאל פרט אותם בפסוקי נבואותיו.

וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן – קדמא ואולא, כעין כלל מלמד לכל עבודות המקדש **מְדוּ בָד** – מונח רביע בתפקיד של לפחות ארבעה אפיונים. בעזרת הרב א"מ פערל הי"ו

בבלי זבחים יח,ב ארבעה אפיונים אלא הכי קאמר: בגדים שנאמר בהן **בד** (טט - היינו **מְדוּ בָד** – מהמונה רביע תדרוש) - צריכין שיהו של (טט - א) **בוין**, (טט - ב) **חדשים**, (טט - ג) **שזורין**, (טט - ד) **שיהו חוטן כפול ששה**, (שני האפיונים הבאים מסבירים את הקודמים) **יש מהן למצוה, יש מהן לעכב**. אפיונים נוספים הנלמדים מ-**מְדוּ בָד**.

בבלי יומא עא,ב ויעשו את הכתנת שש... (**שמות פקודי לט,כח**) וְאֵת הַמַּצְנַפֵּת שֵׁשׁ וְאֶת-פְּאָרֵי הַמְּגַבְעֹת שֵׁשׁ וְאֶת-מְכַנְסֵי הַבֵּד שֵׁשׁ מְשֻׁנָּה: חמשה קראי כתיבי: (טט - זה מהכתוב) **חד** - לגופיה, (טט - א לעיל) **דכיתנא ניהוו**. (טט - ד לעיל) **וחד** - שיהו חוטן כפול ששה, (טט - ג לעיל) **וחד** - שיהיו שזורין, (טט - ה) **וחד** - לשאר בגדים שלא נאמר בהן שש, (טט - אפיון המסביר הקודמים) **וחד** - לעכב. **בבלי זבחים** מביא פסוקים נוספים להוכחת משמעות **בד** ומסכם שהמקראות הן אסמכתאות בלבד **וגמרא גמירי**, היינו מסורת בידונו, הלכה למשה מסיני.

וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול

וּמְכַנְסֵי-בֵד – מקף בתפקיד רב-מצב, (א) בגדי הכהונה חדשים לבנים לעומת (ב) בגדים חדשים צהובים או שחוקים **וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ** – זרקא מונח סגול – בתפקיד גריעה מהענין וזה בגדים שחוקים או בגדי פשתן צהוב שהם פחותין בערכם אבל שוים בקדושתם. **בבלי זבחים יח,ב** אומר שנדרש מהם להיות חדשים, לכן יתאים יותר פשתן צהוב, ומדרשה לומד גם שחוקים. כאן **רבי יהודה הנשיא לומד זרקא מונח סגול כמו רבנן!**

וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול – בתפקיד הוספה מהענין על הענין וזה לרבות מצנפת ואבנט (וכנראה גם כתונת) על המכנסיים לענין הרמת הדשן. זה נלמד ממלת **וְלִבְשׁוֹ** - בטעם מונח המרבה יותר מבגד אחד.

בבלי יומא כג,ב ומאי שנא הני? - **מְדוּ בָד**, **מְדוּ בָד**, **מְדוּ בָד** - כמדתו, **וּמְכַנְסֵי-בֵד** - לכדתניא: מנין שלא יהא דבר קודם למכנסים - שנאמר **מ' צו ו,ג** **וּמְכַנְסֵי-בֵד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ** - וריש לקיש: **מְדוּ בָד** - כמדתו - מדאפקיה רחמנא בלשון **מְדוּ בָד**. שלא יהא דבר קודם למכנסים מ-**עַל-בְּשָׂרוֹ** נפקא. נימא כתנאי: **עַל-בְּשָׂרוֹ** מה תלמוד לומר **וְלִבְשׁוֹ** - להביא מצנפת ואבנט להרמה (של הדשן), דברי רבי יהודה. יש להעיר כי **עַל-בְּשָׂרוֹ** – מקף בתפקיד רב-מצב, (א) מכנסיים כתונת על בשרו (ב) אבנט מעל הכתונת (ג) מצנפת מעל שער

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; זרקא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרשא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור רבבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שבחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביעי – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג; מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.**

מפרשי השולחן ערוך ט"ו, מ"א, הגר"א מפרשים הרחבת המושג (הענין של) **יִלְבֵּשׁ** על מושג (ענין של) **עַל-בְּשָׂרוֹ** ו**מְכַנְסֵי-בֵד יִלְבֵּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ** – זרקא מונח סגול – בתפקיד הוספה מהענין על הענין, מבגדי כהנים לומדים על איסור הציצה בתפילין

שלחן ערוך, הוצאת מפעל שולחן ערוך השלם, מכון ירושלים, התשנ"ד שלחן ערוך אורח חיים א, סימן כ"ז סעיף ד'
ע' קנ"ד סעיף ד' לא יאה דבר חוצץ בין תפילין לבשרו, לא שנא של יד לא שנא של ראש: הגה ודווקא בתפילין אבל ברצועות אין להקפיד.

ט"ו (ג) דבר החוצץ. דכתיב (**שמות בא יג, ט**) **לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ**, שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין ידו, וכן בשל ראש: (טט – בט"ו לא כתב תחילת הפסוק (**שמות בא יג, ט**), **וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ**, מלת **וְהָיָה** בטעם תרסא שאחד מתפקידיו מלמד על חציצה, כאן שלא תהיה חציצה, וזה בא בלימוד נוסף על הלימוד מבגדי כהונה)

מ"א ד דבר חוצץ. בזבחים דף י"ט ע"א מבעיא אם כנה חיה ושערו הוי חציצה לענין בגדי כהונה, ונראה לי שמפני זה כתב הרוקח שיש לגלח השער שעל הצואר שלא יהא חוצץ, וכתב עליו האגור סימן נ"ה ולא נהגו כן. ומיהו בכנה מתה ועפר יש לזוהר, דבזה לא איבעיא לן כלל. ובשלי"ה (מסכת חולין ד"ה כתב אבא) כתב לרחוץ מקום הנחת תפילין:

ביאור הגר"א [י] [סעיף ד'] לא כו'. זבחים י"ט א, וערכין ג' ב', וכפירוש הרא"ש [ה"ק, תפילין סימן י"ח] משום חציצה. דלא כפירוש רש"י ותוספות בערכין שם ד"ה שלא כו', דלפירושם מאי פריך בזבחים שם דראש נמי כו', הא שם כתיב (**דברים תבוא כח, ז**) **וְרָאוּ כָל-עַמֵּי הָאָרֶץ** וכי' כמו שאמרו במנחות ל"ה ב', וכמו שכתבו תוספות שם בסוף ד"ה אלו, וכן כתבו בברכות ו' א' ד"ה אלו. והטעם משום דכתיב (**דברים ואתחנן ו, ח**) **עַל-רִגְלֶךָ ... בֵּינו עֵינֶיךָ** שלא יהא חוצץ, כמו שאמרו בבגדי כהונה. וזהו שכתב **בין כו'**, וכמו שאמרו

בזבחים [שם], כן נראה לי: (טט – מענין מדוע הגר"א השתמש בפסוק (**דברים ואתחנן ו, ח**)). ולא כט"ז שהשתמש ב- (**שמות בא יג, ט**) **וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ**, מלת **וְהָיָה** בטעם תרסא שאחד מתפקידיו מלמד על חציצה, כאן שלא תהיה חציצה. את החציצה עצמה הגר"א דרש ממלת **בין**. גם בפסוק (**שמות בא יג, ט**) **בֵּינו עֵינֶיךָ**, נמצאת מלת "בין" ויחד עם טעם תרסא מלמד על מניעת חציצה. **וְלִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** – פשטא מונח זקף-קטן. שני לימודים כפשוטם (א) מיקום תפילין של ראש בין עינו ובדרשה ממקום אחר מעל המצח; (ב) כתוצאה מהרמז של תרסא – ללא חציצה מתברר שזה לגבי התפילין. בעוד הלימוד המקובל של מניעת מחיצה מבגדי כהונה.)

[י"א] [נהגה] ודווקא כו'. דלא נאמר (**שמות בא יג, ט**) **לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ** אלא על חציצה. ממה שאמרו שם [מנחות ל"ז ב'] (**שמות בא יג, ט**) **לֶךָ לְאוֹת** ולא (לא אחים) כו' במקום כו', ואילו רצועה עוברת על היד ונכרכת באצבע, כן נראה להלכה אבל לא למעשה בין של יד בין בשל ראש (כו'). ועיין ט"ז [ס"ק ד'] ומ"א [ס"ק ה']

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** לְמַעַן תִּהְיֶה תִּזְכָּרְתָּ ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלֶךָ ו**לִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ** ה' בְּיַד הַיְדוּת הַזֹּאת ה' מִמְצָרֶיךָ: (**שמות בא יג, ט**)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מוציא מפשט = מרכא = מארד, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' ששנויה לגודל, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שמעמיקה חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מנח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט); תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק ששור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו ששור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכחה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.**

1.5 יוקרא צו ו,א

יוקרא צו ו,ו: אַש תְּמִיד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: ס

בבלי יומא מו,ב (בלשון עורך המתבתא) ד"ה איתמר, המכבה אש מחתה ומנורה (אדם שחתה גחלים לצורך המחתה או לצורך הדלקת המנורה, ולאחר שחתה כיבם) אביי אמר חייב (מלקות משום שעבר על הלאו 'לא תכבה') רבא אמר פטור.
דכבייה בראשו של מזבח - דכולי עלמא לא פליגי דחייב. כי פליגי - דאחתיה אארעא וכבייה. אביי אמר: חייב, אש המזבח הוא. רבא אמר: פטור, כיון דנתקה - נתקה.
אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה: המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה - חייב. כמאן - כאביי? - אפילו תימא כרבא, התם לא אינתיק למצותה, הכא אינתיקה למצותה.
איכא דאמרי: דאחתיה אארעא וכבייה - דכולי עלמא לא פליגי דפטור, כי פליגי - דכבייה בראשו של מזבח. אביי אמר: חייב, אש המזבח הוא. רבא אמר: פטור, כיון דנתקה (מעל גבי המזבח כאשר הניחה במחתה הגם שהוא עדיין עומד בראש המזבח) – נתקה (בוה עצמו הוא ניתק אותם מלהיקרא אש המזבח ושוב לא חלים עליהם איסור הכיבוי הנלמד מ- **אַש תְּמִיד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה).**
אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה: המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכבה - חייב, כמאן? לא כאביי ולא כרבא! – התם לא אינתיק (ניתק לשם) למצותה (חייב אם כבה כי לא ניתק לשם מצוה אחרת), הכא - אינתיק למצותה (פטור אם כבה כי ניתק לשם מצוה אחרת). הדרן עלך טרף בקלפי.

רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"א מצות עשה להיות אש יקודה על המזבח שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אַש תְּמִיד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ**, אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט שנאמר (**וי צו ו,ו**) **וְנָתַנּוּ בְנֵי אֶהֱרָן אֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ**.
רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ד ... מערכה שלישית אין עליה כלום אלא לקיים מצות האש שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אַש תְּמִיד תּוֹקֵד**. אבל ב-**רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ה** כתב כי המערכה השלישית נלמדת מ- (**וי צו ו,ו**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ** זו מערכה שלישית של קיום האש,

רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ו המכבה אש המזבח לוקה שנאמר לא תכבה (האם (**וי צו ו,ו**) **לֹא תִכְבֶּה**, או האם (**וי צו ו,ו**) **לֹא תִכְבֶּה**) אפילו גחלת אחת ואפילו הורידה מעל המזבח (שלא למצוה אחרת) וכבה לוקה, אבל (הורידה למצוה אחרת) אש מחתה ואש מנורה שהכינה במזבח להדליק ממנה אף על פי שכבה אותן בראש המזבח פטור שהרי נתקה למצוה אחרת ואין אני קורא בהן אש המזבח.

כסף משנה המכבה אש המזבח לוקה וכו' אפילו גחלת אחת ואפי' הורידה מעל המזבח וכבה לוקה. מימרא בס"פ כל התדיר (דף צ"ח). ומ"ש אבל אש מחתה ואש מנורה וכו'. בס"פ טרף בקלפי (דף מ"ז): אתמר המכבה אש מחתה ומנורה אביי אמר חייב רבא אמר פטור ואמרין בלישנא בתרא דאחתיה אארעא וכבייה (הורידה לארץ וכיבה אותה) דכ"ע ל"פ (לא פליגי) דפטור כי פליגי דכבייה בראשו של מזבח וידוע הדלכה כרבא:
פירש לחם משנה פ"ב,ה"א כי הפסוק כולו יתר, כי את מערכות (מדורות) האש (2 או 3 או 4 לומדים מ- (וי' צו ו,ב) ו- (וי' צו ו,ה).

טט – היות הפסוק כולו יתר נדרשים ממנו ארבעה ענינים המרומזים בטעם רביעי של מלת **אַש** כלהלן: (א) **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"א** מצות עשה להיות **אַש** יקודה על (ראש (לחם משנה פ"ב,ה"א)) המזבח **תְּמִיד** וע"פ **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ד** ... מערכה שלישית אין עליה כלום (לא לקרבנות ולא לאש קטורת ולמנורה) אלא לקיים מצות האש שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אַש תְּמִיד תּוֹקֵד**. וכתב **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ה** כי המערכה השלישית נלמדת מ- (**וי צו ו,ו**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ**.
אַש – רביעי, ארבע מצוות באש של פסוק זה (א) **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"א** מצות עשה להיות אש יקודה על (לחם משנה פ"ב,ה"א) (א) ראש המזבח תמיד וע"פ **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ד** ... מערכה שלישית אין עליה כלום אלא לקיים מצות האש שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אַש תְּמִיד תּוֹקֵד**. ואילו ע"פ **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ה** כתב כי המערכה השלישית נלמדת מ- (**וי צו ו,ו**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ**.

(ב) **אשל אברהם – הרב אלאשוילי** על רש"י ב- (וי' צו ו,ה), הסביר כי הכתוב (**וי צו ו,ו**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ** - מלמד זו מערכה שניה של קטורת, והכתוב (**וי צו ו,ו**) **אַש תְּמִיד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה**: מלמד שמערכה שניה של קטורת לא תהא אלא על המזבח החיצון.

(ג) **אשל אברהם – רש"י** ב- (צו ו,ו), פירש שלומדים מזה שגם הדלקת המנורה (שבה יש נר תמיד) צריכה להיות מאש המזבח וזה מהמערכה של הדלקת הקטורת. **לחם משנה** – ייתור מלת "תמיד" בפסוק מלמד לאש מנורה.

(ד) **אַש תְּמִיד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה** – חובת שמירת האש מלכבות.

שיחות קדש – ליקוטי שיחות ז,ע' 55, על פ' רש"י אש תמיד ... "להעלות נר תמיד", אף היא "מעל המזבח" החיצון "תוקד". אמרו ב- **בבלי יומא מה,ב** ... תלמוד לומר **אַש תְּמִיד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה** - אש תמיד שאמרת לך לא תהא אלא בראשו של מזבח החיצון. והיינו והוא דין במנורה (שצריכה להידלק מהמזבח). ואם אין אש במזבח לא נתן להדליקה (גמרא לא תהא אלא). אך לרש"י זה דין במזבח (שממנו צריכים להדליק את המנורה), בנוסף לשאר הדינים שבאש המזבח. היא צריכה להיות זו שממנה מדליקים המנורה (רש"י "אף היא"). **ובהעדר** אש במזבח – אפשר להדליק את המנורה מאש אחרת.
מלת **תְּמִיד** מלמדת לאש תמיד של מנורה. טעם תביר במלת **תְּמִיד** מרמז למצב **העדר** אש במזבח בשביל הדלקת המנורה ולכן אפשר להדליק את המנורה מאש אחרת.

תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ. עַל-הַמִּזְבֵּחַ – מקף כרב-מצב כבוי האש (א) כאשר נלקחה למצוות שלא על המזבח, (ב) למצוות שעל המזבח, (ג) שלא למצוות, (ד) פקעה לארץ וכיבה, למצב זה מתיחס **תוספות ישנים בבלי יומא מו,ב** המוריד גחלת מעל המזבח וכיבה חייב. הקשה ה"ר אלחנן מהא דתנן בפ' המזבח מקדש (זבחים פו,א) גחלת שפקעה מעל המזבח לא יחזיר וכיון דלא יחזיר נשלמה מצותה ואין (יהיה) חייב [משום] מכבה ויש לומר שיש חילוק בין פקעה מעל המזבח (שאינו חייב להחזיר) ל- (כיון) הורידה (שזה מצבים (א) ו- (ג)).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד"ל) כי במצוות האמתי - תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א - התשפ"ג; תמצית ההשקפה: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) - להגביל; מונח - מהפך פשטא - מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא - מצרף; תבר - מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא - שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא - קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא - קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפחא - קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תבר מרכא טפחא - קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר - בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו - סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול - מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא - פשוט, ו; זקא-קטן - 2; זקא-גדול - 3; רביע - 4; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק - היקף; השלישיה: קדמא - סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם - יוצא מהענין; קדמא ואולא - בסדר זה או הפוך, הצנת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא - דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא - דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכחה; פור - דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

תוקד על-התזבח - מרכא טפחא, יתור לרבות, אפשר כי מלמד על חובת שמירת האש מלכבות גם לגחלים שפקעו במזבח וכן איברים שפקעו ואלו עדיין לא אפר, ולהחזירם למערכות שמהן פקעו או נלקחו. איברים שפקעו לארץ לאחר הצות לא יחזיר ואין מועלין בהן (משנה זבחים פ"ט, מ"ו). או יתור לרבות שמירה על קיום אש המערכה גם בשבת (מכילתא דרבי ישמעאל ויקהל - מס' דשבתא פרשה א) או יתור לרבות את הדלקת אש המנורה ואש מזבח הקטורת ממערכה שניה של קטורת.

תמיר - תביר מחלק ו/או ממעט במשמעות מלת **תמיר**. במסקנת **בבלי יומא מוב**, דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: המוריד גחלת מעל גבי המזבח (הורידה שלא למצוה אחרת) וככה - חייב, ... אבל נתק הגחלת למצוה אחרת וגרם לכיבוייה - פטור.

לא תכבה - מרכא סלוק

תורה תמימה לא תכבה - תנא ר' אליעזר בן יעקב, כלפי שאמרה תורה לתרום יכול יכבה ויתרום ת"ל לא תכבה^(טז) [זבחים צ"א ב']:

לא תכבה - אף במסעות, ומה היו עושין לה בשעת מסעות, היו כופין עליה פסכת^(טז) [ירושלמי יומא פ"ד ה"ו]:

תורה תמימה הערה מד ר"ל הואיל ואמרה תורה שמצוה לתרום תרומת הדשן יכול שאם מצא את הגחלים אינן מאוכלות אלא לוחשות יכבה אותם כדי לקיים מצות תרומת הדשן ת"ל **לא תכבה**, ואפילו כבוי דמצוה. ומטעם זה לא קיי"ל כשמואל דאמר המתנדב יין מזלפו ע"ג המזבח, וטעמו מדכתוב ביין אשה, ולפי מש"כ דאפילו כבוי דמצוה אסור ממילא אסור זילוף יין שהוא מכבה, וקיי"ל כחכמים דמניב יין מצרפו לנסכים, ועיין בסוגיא כאן:

תורה תמימה הערה מנה הוא כלי נחושת, והיו עושין כן מפני דכתיב (פ' במדבר) ודשנו את המזבח ופרשו עליו בגד ארגמן, ואם לא היו כופין כלי כזו היה נשרף הבגד. ומה שמדייק מלשון לא תכבה אף במסעות הוא מפני כי לשון זה הוא מיותר לגמרי אחרי דכתיב אש תמיד תוקד. וזו דעת ר' יהודה, אבל ר' שמעון ס"ל דלא היה אש תמיד בשעת מסעות משום דכתיב ופרשו עליו בגד ארגמן, ואם היה אש תמיד היה נשרף הבגד, ולא נחא ליה לומר כר"י דהיו כופין כלי על האש, משום דכתיב מקודם ודשנו את המזבח והדר ופרשו עליו בגד, משמע שהיו מדשנין קודם פרישת הבגד, ור"י ס"ל דהלשון ודשנו פירושו שישמו עליו דברים דשנים כדי שיתקיים האש וע"ע מש"כ פ' במדבר שם, והנה קבענו בפנים רק דעת ר"י ע"פ הכלל ר"י ור"ש קיי"ל כר"י:

לא תכבה - מרכא סלוק, מרכא מרבה מצבים שיש למנוע בהם כיבוי, סלוק - מגביל שאפילו כבוי של מצוה כמו למצוות תרומת הדשן לא יכבה, ולכן מגבילים התנדבות יין שלא יזלף על המזבח אלא יצורף לנסכים שנותנים בצד המזבח. ובשעת המסעות היו מונעים כבוי וע"י כפית כלי מעל אש התמיד היו מונעים שריפת הבגד שפרשו על המזבח בשעת המסעות.

ויקרא צו ו,ח,ט: [ח] והלויים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל-הלבנה אשר על-המנחה והקטיר המזבח היח ייחם אופרתה לה: [ט] והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות האכל במקום קדש בחצר אהל-מועד יאכלוה:

ראה בבלי יבמות מ,א

ההסבר הבא נעשה בעזרת (שוטנשטיין מ,א2 הערה 12, 13) ע"פ תוס'. הכתוב (**וי צו ו,ט**) **מצות האכל במקום קדש** יתר ומאפשר להידרש לדברים אחרים. פ"ר ש"י ל- (וי' צו י, יב) "ואכלוה מצות" שנאמר על מנחת חובה יש ללמוד ממנו לכל המנחות.

וי צו ו,ט) **מצות האכל במקום קדש** - זקא-קטן אפשר שמרמז לפירוש שיש שני אופנים בקיום מצות אכילת שיירי מנחות והבעלים מתכפרים באכילה זאת: (א) הכהן מקריב הקומץ אוכל (ב) כהן אחר הראוי לעבודה אוכל.

רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט או פ"ב כל כהן ראוי לעבודה חולק באכילה. לכן גם מי שלא קמץ המנחה מקיים מצות אכילת שיירים.

מכאן הלימוד למצות יבום שכל אה ראוי יכול לקיים מצות יבום, המקוימת בשני אופנים. בתחילה פונים למבוגר שבאחים שקיים המצוה, ואח"כ לצעירים ממנו לקיים מצוה זאת.

וי צו ו,ט) **מצות האכל** - אדם יוצא במצה של פסח בעיסה האפויה בתנור, או בעיסה שחלוטה (במים רותחין) ואח"כ אפויה בתנור או אלפס שגם היא נקראת "להם עוני".

אפשר כי תבנית הטעמים של (**וי צו ו,ט**) **מצות האכל** - מהפך פשטא מרמזת להוציא את מצת המנחות מפשט מצת פסח (שני אופנים כשרים, מאפה תנור, חלות ומאפה תנור). לריטב"א מצת מנחות היא רק מצה האפויה בתנור, זאת "מצה גמורה" ולא מצה של אפיה אחר חליטה. אבל תוספות הרא"ש לומד שבחלוטה בלבד לא מקיימים המצוה אבל במצה האפויה אחר חליטה מקיימים מצוות אכילה.

וי צו ו,ט) **מצות האכל במקום קדש** - זקא-קטן, שתי דרשות (א) כל כהן הראוי להיות במקום קדוש (הראוי לעבודה) בין אם קמץ בין אם לא קמץ. מקיים מצות אכילת מצת שיירים. (ב) מצת השיירים של מנחות יוצאת מפשט מצת פסח (אפויה, או אפויה אחר חליטה) ורק אפויה היא מצת השיירים שיצא הכהן באכילתה.

ויקרא צו ו,י: לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא פחטאות וכאשם:

לא תאפה חמץ - מהפך פשטא זקא-קטן, שתי דרשות, **חלקם** - תביר **רש"י** - **לא תאפה חמץ חלקם** - אף השיירים אסורים בחמץ. משמעותו תהיה - (א) הנאפה לא יהיה חמץ (ב) ואם ישאר עוד שיירים יש להקפיד שלא יחמיצו. או שיאכלו או הנותר ישרף קודם שיחמיץ. זה מתאים ל- (וי' צו ו,יא) שיש לשמור המנחה ממגע בקרבן או אוכל אחר כי אז עליהם להאכל כחומר המנחה. וחמץ יפסול המנחה ועליה להשרף.

טט - לכאורה **רש"י** חיבר זקא-קטן ותביר, **רש"י במלאכי ב'** מפרש שזקא-קטן מפסיק ובפ"א אתה תצוה מפרש שתביר נמשך על מה שלפניו היינו הקרא הבא ולא לאחוריו.

יש להסביר כך: מנחת כהנים כליל כמו עולה. מנחת ישראל (כהמשך הפסוק מנחת חטאת כחטאת, מנחת נדבה כאשם) - קומץ אכילת מזבח, שיירים אכילת כהנים, שדומה לאכילת מזבח, כעין אש, כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.

ונאמר **"כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו לה"**, והחמץ הוקש לשאר, לכן כשם שאין חמץ עולה על המזבח כך אין כהנים אוכלים חמץ.

חלקם - תביר - בתפקיד מחלק, ומחלק את **מאשי** לפרט השייך לאש המזבח ולפרט השייך לאכילת הכהנים הדומה לאש המזבח.

חלקם - תביר - בתפקיד ממעט את הפרט של הקומץ הנאכל ע"י אש המזבח ומותר לכהנים את השיירים.

נתתי אתה - מרכא טפחא - אותה יתור לרבות, דורש עיון

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד"ל) כי במצוותי האמנותי – הוללים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשס"ג; **מצות ההשערת**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: **מונה** – רבוי; **מהפך פשט** – מוציא מפשט; **מרכא** = מאריך; **רבו**; **דוגא** – מצרף; **תבר** – מחלק, ממעט, לא ממש; **טפחא** = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב"ש ששנויה לדגול; יתור לרבות, מכל מקום; **דוגא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקא** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סודר שנהלק, השלם והחלק נדרשים; **זרקא סגול** – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול**; **3**; **רביע**; **4**; **מונה רביע** – לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקש; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; **פזר** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע.פ.

1.6 ויקרא צו ו'א (התשע"ו, בהשתתפות נחלת יעקב)

ישו"ת בר-אילן: מושגים תלמודיים מנחות קרבנות הבאים מסולת חיטים או שעורים.

ישנן מנחות שהן נקמצות (שמקטירים מהן קומץ על גבי המזבח) וישנן מנחות שאינן נקמצות (וי"צ, טז, ו) ונקלמנות פתן קליל תהיה לא תאכל:

פ), כפי שיבואר בערכה של כל מנחה ומנחה.

אובע עבודות הכרתיות ישנן להכשרן וכפרותן של המנחות הנקמצות, ואלו הן: א. קמיצת המנחה; ב. נתינת הקומץ בכלי שרת; ג. הולכת הקומץ למזבח; ד. הקטרת הקומץ על גבי המזבח.

ארבע עבודות אלו דינן כעבודות הנעשות בזבחים: שחיטה, קבלת הדם, הולכת הדם וזריקת הדם. קמיצת המנחה היא כמו שחיטת הזבחים. נתינת הקומץ בכלי שרת היא כמו קבלת הדם. הולכת הקומץ כהולכת הדם. הקטרת הקומץ כזריקת הדם; ומכאן שכל מה שפוסל באחת מן העבודות של הזבח (ראה: "זבחים") פוסל בעבודה המתאימה לה במנחה.

ויקרא ב,ב: וְהִבִּיאָה אֶל־בְּנֵי אֶהָרֹן הַכֹּהֲנִים

וְקָמַץ מִשֶּׁם מִלֶּאֱמֹלָה וּמִשְׁמֵנָה עַל כָּל־לֶבְנֵיהָ

וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֹפְרֵתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

ויקרא ב,ט: וְהַרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֹפְרֵתָהּ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

ויקרא ב,י: וְהִנְחִיתָהּ מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהָרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קִדְשִׁים מֵאִשֵּׁי הַיהוָה:

ויקרא ה,יב: וְהִבִּיאָה אֶל־הַכֹּהֵן וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מִלֶּאֱמֹלָה וּמִשְׁמֵנָה עַל אִשֵּׁי הַיהוָה הַטָּהוֹת הַזֹּאת:

ספרא ויקרא - דבורא דגדבה פרשה ט בסוגרים פירוש החפץ חיים על ת"כ אלא אם נאמר אחרת]

פרישתא ט (א) (וְהִבִּיאָה – רביע, ארבעה לימודים) (ט – א מרביע) (יכול לכתוב) וְהִבִּיאָה (אבל כתוב) וְהִבִּיאָה שלא יביאנה חציים (ט:ט) אלא

סתם מנחה – עשרון בכלי אחד) (דאף שכהן גדול מקריב חביתין בחצאין, מנחת נדבה אינו יכול להביאה חצאין לא הוא ולא אחרים) (ט – ב מרביע) הא אם אמר הרי עלי מנחה של שני עשרונות לא יביאנה בשני כלים אלא בכלי אחד (מאחר שקבעם במנחה אחת קרינן ביה וְהִבִּיאָה כולה יחד), (ט:ט) שני לימודים (א) לפחות עשרון שלם ולא בחציים גם מנחת חובה של כ"ג כל יום קודם מביא עשרון שלם בכלי שרת ואח"כ לוקח מחצית ושם בכלי שרת אחר להקרבה, (ב) נדב או נדר מעשרון ועד 60 עשרון יביא בכלי אחד) **אֶל־בְּנֵי אֶהָרֹן אפילו הן רבואות (כל מה שהם יכולים לעסוק במנחה עוסקים ומצותה בכך כגון אחד מגיש ושלושה יכולים לעסוק בקמיצה אחד אוחד הכלי שהמנחה בתוכו ואחד קומץ ואחד תופש את הכלי שרת שמקדש בו את הקומץ כדאמרין במנחות ז, ואחד נותנו לחבירו וחבירו לחבירו עד שמגיע למזבח ואחד מולחו ואחד מקטירו, ר"ש משנץ), וכך הוא אומר **(משלי יז,ב) בְּרִבְעֵם הִדְרַתְּמֶלֶךְ, (ט:ט) אֶל־בְּנֵי אֶהָרֹן הַכֹּהֲנִים** – מונה זרקא סגול, מונה מרמז ליותר מדרשה אחת בתבנית הטעמים זרקא סגול. (א) רבוי כהנים העוסקים במנחה, אף שמספיק אחד; (ב) מוסיף מן הענין על הענין, לקמיצה מרחיב לעזרת ישראל).**

(ט – ג מרביע) הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ (ט:ט) מסמיכות המלים) מלמד שהקמיצה מצות כהונה (ואינה כשרה בזה), הלא דיין הוא מה אם שחיטה שקבע לה צפון לא קבע לו כהן, קמיצה שלא קבע לה צפון, אינו דיין שלא יקבע לה כהן, מליקה תוכיח, שלא קבע לה צפון (שעולת העוף היה מולק בקרון דרומית מזרחית כרתנן בפרק ק"ק (קדשי קדשים), זבחים סד, ב) וקבע לה כהן (אף קמיצה אע"ג ללא קבע לה צפון דכתוב **וְקָמַץ מִשֶּׁם** ממקום שרגלי הזר עומדות, ג"כ צריך כהן). לא, אם אמרת במליקה שקבע לה מזבח (שמולק ונותן דמה למזבח), תאמר בקמיצה שלא קבע לה מזבח (שמקדש קומץ בכלי שרת), הואיל ולא קבע לה מזבח לא יקבע לה כהן, תלמוד לומר **הַכֹּהֲנִים** (ט:ט) לקמיצה מרחיב לכהנים גם כאשר לא קבע מקום לקמיצה ולא קבע מזבח, **וְקָמַץ** מלמד שהקמיצה מצות כהונה (ט:ט) **וְקָמַץ מִשֶּׁם** – קדמא ואולא מלמד שיש ללמוד מעשה קמיצת המנחה ככעין כלל ופרט, והפרטים מכאן ובהמשך, אלא שהדרשה הבאה משמשת כענין רביעי מהמרומו ב- **וְהִבִּיאָה** – רביע, ארבעה לימודים, ודרשה ג ודרשה ד מהרביע הם חלק מן הפרטים בכלל ופרט בגלל מלת **וְקָמַץ**.

(ב) (ט – ד מרביע) יכול מצוה שיקמצנה הכהן ואם קמצה זו תהא כשרה, תלמוד לומר שוב (ויקרא ב,ט) וְהַרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה

אֶת־אֹפְרֵתָהּ דהיינו קמיצה) קבעה שאם קמצה זו תהא פסולה.

(ג) (ט:ט) ברור משמע) (ויקרא ב,ב) וְקָמַץ קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון, או וְקָמַץ קומץ אחד לעשרון אחד ששים קומץ לששים עשרון, הרי אני דן טעונה קמיצה וטעונה לבונה מה לבונה קומץ אחד לעשרון אחד לששים עשרון (ט:ט) למד הקש זה בפרק קודם בתו"כ ראה תמיכה להקש ב- (וי"צ, טז, ו) אף קמיצה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון. (ד) (ט:ט) קומץ אחד עד ששים עשרון ולא כמו השמן שלוג לכל עשרון מששים, ובא נסיון לפרוך הלכה זאת) או כלך לדרך הזו (ט:ט) טעונה קמיצה וטעונה שמן (ט:ט) ת"כ נוקט כאן כרבנן ב- [בבבלי מנחות פח,א] לרבנן לכל עשרון עד 60 מביא לוג שמן כ- [רמב"ם הל' מע' הקרבנות פ"ב,ה"ז], לר' אליעזר בן יעקב מביא לוג אחד, [רמב"ם הל' מע' הקרבנות פ"ג,ה"א] לא בלל (בשמן) ... כשירה, לא נאמרו כל הדברים האלו אלא למצוה שכך היא מצוה) מה שמן לוג אחד לעשרון אחד ששים לוג לששים עשרון אף קמיצה קומץ אחד לעשרון אחד ששים קומץ לששים עשרון. (ה) נראה למי דמה דנין דבר שכלו עולה לאישים מדבר שכלו עולה לאישים, ואל יוכיח השמן שאין כלו עולה לאישים (ט:ט) כי רק קומץ אחד מתוך הרבה עשורנים), או כלך לדרך הזו דנין דבר שמעוטו מעכב את רובו מדבר שמעוטו מעכב את רובו (כסף משנה הל' מע' הקרבנות פ"ב,ה"ח) חסרון בעשרון מנחה מעכב, ואל תרויח לבונה שאין מעוטו מעכב את רובו

(רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א,ה"ח) ... חסר שמנה פסולה, חיסר לבונה כשירה, והוא שיהיה עליה שני קורטי לבונה (ט:ט) אפשר כי מרומים בזקא-קטן בתפקיד שניים במלה (וי"צ, טז, ו) הַלְבֵּנָה) אבל קורט אחד פסולה שנאמר (וי"צ, ב,ב) **עַל כָּל־לֶבְנֵיהָ, (ט:ט) לוג שמן לעשרון הוא המינימום. קומץ לבונה הוא שיעור בינוני כי ע"פ [רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א,ה"ט] ריבה שמנה ולבונה עד שני לוגין לכל עשרון, ושני קומצי לבונה לכל מנחה כשירה, שני לוגין או שני קומצין או יתר על זה פסולה).**

תלמוד לומר וְקָמַץ קומץ אחד לעשרון אחד, קומץ אחד לששים עשרון, וְקָמַץ מִשֶּׁם ממקום שרגלי הזר עומדות, בן בתירה אומר מנין אם וְקָמַץ בשמאל יחזור ויחזור ויקומץ בימין, תלמוד לומר מִשֶּׁם ממקום שמקץ כבר (קדמא ואולא, התיקון הולך אחר ההתחלה).

(ו) (ט:ט) ברור משמע) מִלֶּאֱמֹלָה קמץ יכול מלא קמצו מבורך, תלמוד לומר (וי"צ, טז, ו) **בְּקָמְצוֹ או (וי"צ, טז, ו) **בְּקָמְצוֹ** יכול יקמוץ בראשי אצבעותיו, תלמוד לומר **מִלֶּאֱמֹלָה קמץ**, הא כיצד חופה את פס ידו (ט:ט) במנחות מפותחות אחרי שהוכנו) במחבת ובמרחשת ומוחק בגודלו באצבעו מלמעלן ולמטן (ט:ט) מלא קומצו צריך לקומצו שלא יהיה מבורך, קומצו צריך למלא קומצו כדי שלא יקמוץ רק בראשי אצבעותיו, שני הלמודים הצריכים לשני המקורות, אפשר שזה נקודה בכל אחד מה[מנחה] רביעי שלו או שתי נקודות. (ז) **מִלֶּאֱמֹלָה קמץ** סלת (ט:ט) כתוב **מִסְלֵתָהּ** יכול מקום הקמיצה היא סלת (ט:ט) כי אות "מ" של **מִסְלֵתָהּ** כעין ממעט) והשאר יהא קמח, תלמוד לומר מסלת אי מסלת יכול מקום הקמיצה והצדדין יהא סולת (ט:ט) מרחיב קצת על הקודם) השאר יהא קמח, תלמוד לומר **מִסְלֵתָהּ** שתהא כלה סלת **ומשמנה** שתהא כלה שמן (ט:ט) שכל השמן בשיעור לוג נבלל בסולת). (ח) **מִסְלֵתָהּ ומשמנה** (פשטא זקא-קטן, שני לימודים) (ט – א) שתהא הסלת בלולה בשמן, (ט – ב) דבר אחד **מִסְלֵתָהּ** שאם חיסר סולתה כל שהיא פסולה, **ומשמנה** שאם חסר שמן כל שהוא **הח"ח**: משיעור לוג) פסל. (ט) **מִסְלֵתָהּ** לא מסלת חברתה, **ומשמנה** לא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד (ט:ט) זה נלמד ממפיק ה),**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי - הלהים ק"ט, שם: טעמי המרא והתורה ובעל-פה, התש"ס - התשפ"ג; **מצות ההשערת**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) - להגביל: מונח - רבוי; מהפך פשטא - מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא - מצרף; תברך - מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טפחא - שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא - קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרנא תבר טפחא** - קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** - קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** - קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** - כד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** - סודר שבחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** - מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** - פשוט, 1; **זקא-קטן** - 2; **זקא-גדול** - 3; **רביע** - 4; **מונח רביע** - לפחות 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק - היקף; השלישי: **קדמא** - סדר קדימות; **אולא** = גרש = גרשי"ם - יוצא מהענין; **קדמא ואולא** - בסדר זה או הפוך, הצבת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = תרסא - דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **תלישא-גדולה** = תלשא - דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; **פור** - דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

(טט): נקודה הקשורה ל-**מְלֵאָה קְמָצוּ** [מונח] רביע) **מכאן אמרו שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשרות, ואם לאו פסולות.** (י) (נקודה הקשורה ל-**מְלֵאָה קְמָצוּ** [מונח] רביע) **מְלֵאָה קְמָצוּ מְסֻלְתָּהּ וּמְשֻׁמְנָה** שאם קמץ ועלה בידו צרור או גרגיר מלח או קורט של לבונה פסל (... רביע ... זקא-קטן כעין כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש דהוי ליה קומץ חסר), **מְסֻלְתָּהּ וּמְשֻׁמְנָה עַל כָּל־לְבַנְתָּהּ** שתהא שם לבונה בשעת הקמיצה על כל לבונתה (נקודה הקשורה ל-**מְלֵאָה קְמָצוּ** [מונח] רביע, קמיצה בשעה שאין מלא קומץ לבונה על המנחה פסולה, **כָּל־לְבַנְתָּהּ** מקף כרב-מצב כמות הלבונה (א) מלא קומץ; (ב) פחות ממלא קומץ. אתנה מגביל ל-(א)), **וְהַקְטִיר** שילקט לבונה ויעלה לאישים. (יא) **וְהַקְטִיר** הקומץ אף על פי שאין שירים (**הח"ח**: כגון שאבדו השירים קודם הקטרה), נטמא הקומץ, או אבד, יכול יאכלו הכהנים בשירים, (נסיון להוכיח בקל וחומר) ודין הוא מה אם במקום שהורע כח המזבח בשתי הלחם ובלחם הפנים (שארין מביאים מהם למזבח) יפה כח הכהנים בהם (שרק הם אוכלים ולא המזבח) מקום שיפה כח המזבח בקומץ, אינו דין שיפה כח הכהנים בשירין (**הח"ח**: דאף שאין למזבח חלקו מכל מקום יאכלו הכהנים), (דחיית הקל וחומר, אם תלמד שיאכלו הכהנים לפני הקטרת הקומץ) מה אני מקיים (**ויקרא ב', וְהַנְּתַתְּ מִן־הַמִּנְחָה לְאַחֶרָן וְלִבְנָיו קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים מֵאִשׁ ה',** אין להם אלא לאחר מתנת האישים. (יב) **מְלֵאָה קְמָצוּ** [מונח] רביע) **אֲזַכְּרֶנּוּ** נזכרים בה (**הח"ח**: כשהכהן עושה בה מצות הגשה למזבח נזכרים בה הבעלים לטובה, שמחפשים זכויותיו ומכריעים אותו לכף זכות) נזכרים בקמיצה (**הח"ח**: במצות הקטרת קומצה) ונזכרין בהקטרת לבונתה, רבי שמעון אומר נאמר כאן (**ב', גט**) אזכרה ונאמר להלן (טט: רב **ב' ג' ת, ג**) (מנחת חטאת על שבעת בטור, קרבן עולה ויורד נאמר) אזכרה (וגם מלאו קומץ) מה אזכרה אמורה להלן מלא קומץ (**מְלֵאָה קְמָצוּ**) אף כאן מלא קומץ (ע"פ הח"ח גורה שיה, שמו"מ דומות ומשמעות דומה כנראה ללמוד לכל המנחות. האזכרה לטובה של הבעלים היא רק כאשר נקמץ והוקטר **מְלֵאָה קְמָצוּ** מן המנחה למיניה).

תוהו ה-**התוה"מ (מלבי"ם) [קו]** (הערה) א] איך הוציא ממלות אלה דרושים הרבים שחשב פה. והמפ' העלו פילא בקופא דמחטא טט: אפשר כי תבנית הטעמים מונח רביע של (**ב', ג**) **מְלֵאָה קְמָצוּ** היא המניעה את הדרושים הרבים.

מְלֵאָה קְמָצוּ - מונח רביע, לפחות ארבע הלכות

(א) ו-1 (ב) (מלא קומצו צריך לקומצו שלא יהיה מבורך, קומצו צריך למלא קומצו כדי שלא יקמוץ רק בראשי אצבעותיו, שני הלמודים הצריכים לשני המקורות, אפשר שזה נקודה בכל אחד מה[מונח] רביע שלו או שתי נקודות)

טט: תו"כ אינו דורש ב-1 (ב,ב) שלא יעשה כלי למדת קומצו, דבר הנדרש בתו"כ על (ו,ח) ע"פ הסבר התוה"מ [קה], וכן ב-[בלי מנחות יט,ב]

(ג) (נקודה הקשורה ל-**מְלֵאָה קְמָצוּ** [מונח] רביע) **מכאן אמרו שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ (**מְלֵאָה קְמָצוּ**) מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשרות, ואם לאו פסולות.**

(ד) (י) (נקודה הקשורה ל-**מְלֵאָה קְמָצוּ** [מונח] רביע) **מְלֵאָה קְמָצוּ מְסֻלְתָּהּ וּמְשֻׁמְנָה** שאם קמץ ועלה בידו או גרגיר מלח או קורט של לבונה פסל (... רביע ... זקא-קטן כעין כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש שהקומץ יהיה מהמנחה בלבד (מהסולת עם השמן או מן המנחה האפויה),

(ה) **מְסֻלְתָּהּ וּמְשֻׁמְנָה עַל כָּל־לְבַנְתָּהּ** שתהא שם לבונה בשעת הקמיצה על כל לבונתה (נקודה הקשורה ל-**מְלֵאָה קְמָצוּ** [מונח] רביע, קמיצה בשעה שאין מלא קומץ לבונה (של אותו כהן) על המנחה פסולה, **כָּל־לְבַנְתָּהּ** מקף כרב-מצב כמות הלבונה (א) מלא קומץ; (ב) פחות ממלא קומץ. אתנה מגביל ל-(א))

(ו) האזכרה לטובה של הבעלים היא רק כאשר נקמץ והוקטר **מְלֵאָה קְמָצוּ** מן המנחה למיניה.

ויקרא צו ו,ז: וְזֹאת תִּנְתֶּן הַמִּנְחָה הַקְּרִיב אֹתָהּ בַּיּוֹמִים הַלֵּלוֹת לַיהוָה אֵלֶיךָ אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: (הקרבן זו עבודת הגשת המנחה למזבח לפני קמיצה).

ויקרא צו ו,ח: וְהָרִים מִמֶּנּוּ בַקְּמָצוֹ מִסֻּלְתָּהּ הַמִּנְחָה וּמְשֻׁמְנָהּ וְאֵת כָּל־הַלְּבָנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיּוֹם יִיחַח אֲזַכְּרֶנּוּ לָהּ:

וספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה ט (ג) (טט: ברור משמע) (ויקרא ב', ג) וְקָמַץ קוֹמֵץ אֶחָד לְעֶשְׂרוֹן אֶחָד לְשֵׁשִׁים עֶשְׂרוֹן, או וְקָמַץ קוֹמֵץ אֶחָד לְעֶשְׂרוֹן אֶחָד לְשֵׁשִׁים עֶשְׂרוֹן, הרי אני דן טעונה קמיצה וטעונה לבונה מה לבונה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון (טט: למד הקש זה בפרק קודם בתו"כ ראה תמיכה להקש ב-1 (צ, ג, ו, ח**))) אף קמיצה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון.**

בַּקְּמָצוֹ מִסֻּלְתָּהּ הַמִּנְחָה וּמְשֻׁמְנָה וְאֵת כָּל־הַלְּבָנָה - ... זקא-קטן ... זקא-קטן בין קיסרים (כאן סלוק אתנה) בתפקיד כעין הקש. הכתוב מצוה על קמיצה ממנחת סולת, ועל ליקוט גרגרי הלבונה. תו"כ לומד הקש מקומץ לבונה לקומץ במנחה. ההסבר הוא ע"פ ההחלטה של חז"ל שאין הקש לחצאין. לומדים מקמיצת המנחה אל כמות הלבונה המומלצת שתהא קומץ. ואז אפשר גם ללמוד מה לבונה קומץ כך גם הקומץ המופרש לאישים.

(רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א, ה"ח) ... חסר שמנה פסולה, חסר לבונתה כשירה, והוא שיהיה עליה שני קורטי לבונה (טט: אפשר כי מרומים בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (**צ, ג, ו, ח**) **הַלְּבָנָה**) אבל קורט אחד פסולה שנאמר (**ב', ג**) **עַל כָּל־לְבַנְתָּהּ**), (טט: לוג שמן לעשרון הוא המינימום, קומץ לבונה הוא שיעור בינוני כי ע"פ (רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א, ה"ט) ריבה שמנה ולבונתה עד שני לוגין לכל עשרון, ושני קומצי לבונה לכל מנחה כשירה, שני לוגין או שני קומצין או יתור על זה פסולה.)

ריבה שמנה ... עד שני לוגין לכל עשרון, טט: אפשר כי השני לוגין שמן לכל עשרון מרומז בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (**צ, ג, ו, ח**) **וּמְשֻׁמְנָה** ושני קומצי לבונה לכל מנחה כשירה, טט: אפשר כי השני קומצי לבונה לכל עשרון מרומז בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (**צ, ג, ו, ח**) **הַלְּבָנָה וְאֵת כָּל־הַלְּבָנָה** - פשטא מקף זקף-קטן, זקף-קטן בתפקיד שניים. שתי דרשות בפשט הכתוב, אפשר כי (א) מינימום לבונה שני קורט; (ב) מקסימום לבונה שני קומץ

מִסֻּלְתָּהּ הַמִּנְחָה וּמְשֻׁמְנָה - מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן בתפקיד שניים. שתי דרשות כאשר לפחות אחת מהן יוצאת מפשט הכתוב, אפשר כי (א) **וּמְשֻׁמְנָה** זקף-קטן כרמז לשיעור מקסימלי של שני לוג לעשרון אחד.???

ע"פ (תו"כ צו פרשתא ב. בסוגרים פירוש **החפץ חיים על תו"כ** (**צ, ג, ו, ח**)) שתי הדרשות הן:...

(א) **מִסֻּלְתָּהּ הַמִּנְחָה**, ולא מסולת חברתה (והוא כדמפרש ואזיל שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד ויתערבו בהדידי דנמצא הקומץ מעורב בשתיהן)

(ב) **וּמְשֻׁמְנָה**, ולא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (ט"ו) כי במצותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא – מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סודר שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט); תלישא-קטנה = תסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"ע"פ.

1.7 ייקרא צו ו,א (התשע"ז)

המשך משנת (התשע"ו)

ויקרא צו ו,ח: וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסְלַחַת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמִנָּהּ וְאֵת כָּל-הַלֶּבֶנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה

וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְרְתֶּהּ לָהּ:

[תו"כ צו פרשתא ב. בסוגרים הסימון הח"ח הוא פירוש החפץ חיים על תו"כ]

(י"ז, צו, ח, ו) וְהָרִים מִמֶּנּוּ מן המחובר, (שיהא הקומץ מחובר לכל העשרון ולאפוקי (ט: להוציא, למעט מן הדיון) כשחלקו מתחילה אין הקומץ מחובר לכולו) שלא יביא עשרון אחד בשני כלים.

תוהה ה-**(התוה"מ (מלב"ם) [קו])** (הערה) א] איך הוציא ממלות אלה דרושים הרבים שחשב פה. והמפ' העלו פילא בקופא דמחטא ט: אפשר כי תבנית הטעמים מונח רביע של **(י"ז, ב,ב) מְלֵא קִמְצוֹ** היא המניעה את הדרושים הרבים.

. בן למה דריש הדרוש שבמשנה ט' שנית בספרא פ' צו פ"ב מ"ה הלא כבר נלמד פה. ומדוע לא דריש שם יתר הדרושים. ולמה כפל הכתובים הלא כבר נלמד פה. וגם עוד בא במנחת בכורים מגרשה ומשמנה ומה ידרוש בו:

ויקרא ב,א: וּנְפֹשׁ כִּי-תִקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לָהּ סֶלֶת יְהִינָה קָרְבָּנָהּ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַיַּתֵּן עָלֶיהָ לֶבְנָה:

ויקרא ב,ב: וְהִבִּיאָה אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים

וְקָמִין מִשֶׁם מְלֵא קִמְצוֹ מִסְלַחַת וּמִשְׁמִנָּה עַל כָּל-לֶבְנֹתֶיהָ וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזַכְרֹתֶיהָ הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לָהּ:

: [ח] וְהִבִּיאָה אֶת-הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֲלֵהּ לָהּ וְהִקְרִיבָהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְהִנִּישָׁה אֶל-הַמִּזְבֵּחַ: [ט] וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן-הַמִּנְחָה אֶת-אֲזַכְרֹתֶיהָ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לָהּ:

(ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה - רביע, ארבע הלכות בהבאת מנחת נדבה: **[ספרא ויקרא פרשתא ח] ... (ייקרא ב,א) וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַיַּתֵּן עָלֶיהָ**

לֶבְנָה (ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה, מלמד שיציקה ובלילה כשרים בכל אדם **(הח"ח: (ייקרא ב,א) וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַיַּתֵּן עָלֶיהָ לֶבְנָה** והדר **(ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים וְקָמִין** וגו' מלמד שכל עבודות עד הקמיצה כשרים בור)

[בבלי סוטה יד,ב] ... ונותן שמנה ולבנותה, שנאמר (ייקרא ב,א) וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַיַּתֵּן עָלֶיהָ לֶבְנָה, ומוליכה אצל כהן, דכתיב **(ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן** וגו'

[ספרא ויקרא פרשתא ט] והביא (ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה והביא יכול לכתוב וכתוב **(ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה** שלא יביאנה חציים **(הח"ח: דאף שכה"ג מקריב הביתין בחצאין, נדבה אינו יכול להביא חצאין לא הוא ולא אחרים), הא (הח"ח: מעתה למדת) אם אמר הרי עלי מנחה של שני עשרונות לא יביאנה בשני כלים אלא בכלי אחד (הח"ח: מאחר שקבעם במנחה אחת קרינן ביה (ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה כולה ביחד)**

(ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה - רביע, בהבאת מנחת נדבה ארבע הלכות אפשריות: (א) הכנת המנחה כשרה בכל אדם (ב) הולכה אצל הכהן בכל אדם (ג) שלא יביאנה חציים (ד) הבאת כל הכמות שהתנדב בכלי אחד (במקום אחר מתברר שעד 60 עשרון בכלי אחד)

[בבלי מנחות ח,ב] ... גופא, א"ר אלעזר: מנחה שקמצה בהיכל - כשרה, שכן מצינו בסילוק בזיכין. מתיב ר' ירמיה: (ייקרא ב,ב) וְקָמִין

מִשֶׁם - ממקום שרגלי הזר עומדות; בן בתירא אומר: מנין שאם קמץ בשמאל שיחזיר ויקמוץ בימין? ת"ל: **וְקָמִין מִשֶׁם**, ממקום שקמץ כבר! איכא דאמרי: הוא מותיב לה והוא מפרק לה (ט: ויש אומרים שהוא הקשה והוא פרק – פתר את קושייתו); איכא דאמרי, א"ר ר' יעקב לר' ירמיה בר תחליפא: אסברא לך, לא נצרכא אלא להכשיר את כל עזרה כולה, שלא תאמר: הואיל ועולה קדשי קדשים ומנחה קדשי קדשים, מה עולה טעונה צפון, אף מנחה טעונה צפון. (תשובה אין ללמוד מעולה כי) מה לעולה שכן כליל (והמנחה אינה כליל)! מחטאת (שבצפון). (ודוחה ההשואה כי) מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות! מאשם. (ודוחה ההשואה כי) מה לאשם שכן מיני דמים! מכולהו נמי שכן מיני דמים (ודוחה שבכולם יכול לענות מדמים)! אלא איצטריך, ס"ד אמינא, הואיל וכתוב: **(ייקרא ב,ח) וְהִקְרִיבָהּ אֶל-**

הַכֹּהֵן וְהִנִּישָׁה אֶל-הַמִּזְבֵּחַ: (ייקרא ב,ח) וְקָמִין, מה הגשה בקרן דרומית מערבית, אף קמיצה נמי בקרן דרומית מערבית, קמ"ל (שהקמיצה יכולה להיות גם בעזרת ישראל ולא רק בקרן דרומית מערבית של המזבח).

(ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים – זרקא סגול, מוסיף מעין הענין על הענין כנלמד ב-**[בבלי מנחות ח,ב] לא נצרכא אלא להכשיר את כל עזרה כולה לקמיצה.**

אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים – מונח זרקא סגול, טעם מונח מלמד על רבוי דרשה של מהתבנית זרקא סגול, **[ספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה ט סוף פרק י] אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן** אפילו הן רבואות, וכך הוא אומר **(משלי יד,בח) כִּרְבִיבִים הַדֹּרֶת מִלֶּקֶחַ, (הח"ח: כלומר כל מה שהם יכולים לעסוק במנחה עוסקים ומצותה בכך כגון אחד מגיש ושלשה יכולים לעסוק בקמיצה אחד אוהז הכלי שהמנחה בתוכו ואחד קומץ ואחד תופש את הכלי שרת שמקדש בו את הקומץ כדאמרינן במנחות דף ז ואחד נותנו לחבירו ותבירו לחבירו עד שמגיע למזבח ואחד מולחו ואחד מקטירו ר"ש משנץ)**

(ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן – אל-בני – מקף כרב-מצב האמונה של הכהן (א) מודה בעבודה המסורה לבני אהרון (ב) אינו מודה בעבודה וגו'. **[בבלי מנחות יח,ב] דתניא, רבי שמעון אומר: כל כהן שאינו מודה בעבודה - אין לו חלק בכהונה, שנאמר: (י"ז צו ז,א) הַמְקַרְיִב אֶת-זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְאֶת-הַחֶלֶב מִבְּנֵי אֹהֶרֶן לֹא תִתֵּנָה עִוֵּק הַיָּמִין לְמַנָּה: מודה בעבודה יש לו חלק בכהונה, שאינו מודה בעבודה אין לו חלק בכהונה; תבנית הטעמים של (י"ז צו ז,א) הַמְקַרְיִב אֶת-זֶבַח הַשְּׁלָמִים – גרשיים ... תביר מלמדת בכעין יצא להקל ולהחמיר, וההחמרה היא במלים מִבְּנֵי אֹהֶרֶן שמונעת מכהן שאינו מודה בעבודת הכהנים את חלק הכהנים בקרבנות. מִבְּנֵי אֹהֶרֶן אינו מוטעם במקף כי זה המקור ללימוד. אבל השימוש בלימוד הזה נמצא גם בפסוק **(ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה אֶל-בְּנֵי** וכאן מלמד שכהן המודה בעבודה זוכה בשיירי המנחה, ומי שאינו מודה אינו זוכה. הברור הזה חשוב כי רבי שמעון אומר שעבודת הכהן במנחה מתחילה ביציקת השמן, אז לשיטתו כהן שעושה כרבנן שאינו יוצק וכולל אלא רק מתחיל בקמיצה זה עלול להתפרש שאינו מודה בעבודת האלה. לכן בא ללמד שהוא מודה בעבודה כרבנן החל מקמיצה.**

[בבלי מנחות יח, ב] מ"ט דרבנן? אמר קרא: (ייקרא ב,א) וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַיַּתֵּן עָלֶיהָ לֶבְנָה: (ייקרא ב,ב) וְהִבִּיאָה אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים וְקָמִין. מקמיצה ואילך מצות כהונה, לימד על יציקה ובלילה שכשירה בזו. ורבי שמעון? **(ייקרא ב,ב) בְּנֵי אֹהֶרֶן [בבלי מנחות**

ב"ה טוב טעם ודעת ולדעת המדוני (טורדור"ל) כי במצוותך האמיתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – תמצית ההשקפה; אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תברך – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תברך טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תברך טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תברך מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע.

יט, א] הכהנים – מקרא נדרש לפניו ולאחריו. רבי שמעון מרחיב (מקדים) חובת עבודת הכהנים אל יציאת השמן במנחה. ודעתו נדחית מפני דעת רבנן שחובת כהונה רק מקמיצה.

אמנם לא למדנו עד כה (יח ניסן התשע"ז) את האמור הבא, אבל אם נקח את הרעיון של רבי שמעון ונאמר שתבנית הטעמים קדמא ואולא, של הכתוב **וְקָמַץ מִשֶּׁם** – מלמדת על כלל לכתוב לפניו יתקבל הכלל כי מצוה הנעשית ברבים יש לה חשיבות והידור יותר. כך מקיימים (משלי יז, כח) **בְּרִבְעִים הִדְרֵת הַמֶּלֶךְ, [אנצ' תלמ' כרך ד] כרב עם הדרת מלך.**

וְקָמַץ מִשֶּׁם – קדמא ואולא, מרמז כי יש בכתוב לימוד בכעין כלל מלמד. נאמר ב-**[בבלי מנחות ח, ב]** ... מתיב ר' ירמיה: **(וְקָמַץ מִשֶּׁם, וְקָמַץ מִשֶּׁם)** – ממקום שרגלי הזר עומדות; ונאמר יותר ככלל ב-**[בבלי זבחים טג, א] וְקָמַץ מִשֶּׁם מִתְנִי' [משנה זבחים פ"ו, מ"א] מנחות** היו נקמצות **בכל** מקום בעזרה וגו'

וְקָמַץ מִשֶּׁם – קדמא ואולא, (ב) מרמז כי יש בכתוב לימוד בכעין כלל מלמד מהבאת מנחת נדבה להבאת מנחות אחרות (כגון חובה עם קרבן בהמה), קרבן עצים,

וְקָמַץ מִשֶּׁם מִלְּא קָמְצוֹ – (ג) מוצע לומר שאחד מהדברים שיש ללמוד מהכלל המרומז בתבנית הטעמים קדמא ואולא הוא בשנוי הקריא של הכתוב "מלא קמצו" אל "מי לא קמצו" (במשמע מי לא יקמץ כי פוסל) ובעזרת תבנית הטעמים מונה רביע של **מִלְּא קָמְצוֹ** מלמד שיש לפחות ארבעה פוסלי קמיצה.

[בבלי מנחות ו, א] מִתְנִי' [משנה מנחות פ"א, מ"ב]. אחד מנחת חוטא ואחד כל המנחות שקמץ **[אחד מהפסולין רמב"ם פסולי המוקדשין יא, א]** זר, אונן, טבול יום, מחוסר בגדים, מחוסר כיפורים, שלא רחץ ידיו ורגליו, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים על גבי בהמה ע"ג רגלי חבירו – פסול. קמץ בשמאל – פסול, בן בתירא אומר: יחזור ויחזור ויקמץ בימין. קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט של לבונה – פסול, מפני שאמרו: הקומץ היתר והחסר – פסול. ואיזהו היתר? שקמצו מבורץ, וחסר? שקמצו בראשי אצבעותיו.

מִלְּא קָמְצוֹ – מונח רביע, בתפקיד של לפחות ארבעה דברים הנלמדים מכאן בענין הקומץ. (א) **[ת"ש כד] [בבלי מנחות ו, ב]** רב מסביר שלישית בן בתירא בכל הפסולין לקמץ ובכל המצבים הפוסלין הקמיצה יכול לתקן ע"י שיחזור את הקומץ למקום שקמץ ממנו, וכהן יקמץ באופן הראוי; (ב) **[ת"ש כה] [בבלי מנחות יא, א] מִלְּא קָמְצוֹ** אמר ליה אביי לרבא כיצד קומצין, אמר ליה כדקמצי אינשי **[רש"י:**

ומשמע בכל האצבעות]; אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב חופה של אצבעות (אמצעות "אצבע, אמה, קמיצה") עד שמגיע על פס ידו וקומץ. (ג) תניא נמי הכי **מִלְּא קָמְצוֹ** יכול מבורץ ת"ל **(ו' צ"ג, ט)** **בְּקָמְצוֹ** בעזרת אגודל וזרת מוחקים מה שמבורץ מעבר לאצבע ומעבר לקמיצה ועושה הקומץ חלק; (ד) אי ב-**(ו' צ"ג, ט)** **בְּקָמְצוֹ** יכול בראשי אצבעותיו (ט: (היות ובפר' צו לא נאמר "מלא" אז אולי מספיק לקמץ) **[רש"י:** מעט עד שלא יגיע לפס ידו) ת"ל **(ו' צ"ג, ט)** **מִלְּא קָמְצוֹ** הא כיצד חופה של אצבעותיו על פס ידו וקומץ; (ה) **[ת"ש כו] [בבלי מנחות**

יט, ב] דתניא (ו' צ"ג, ט) מִלְּא קָמְצוֹ (ו' צ"ג, ט) בְּקָמְצוֹ (רש"י: תרי קראי כתיבי **(ו' צ"ג, ט) מִלְּא קָמְצוֹ** כתיב בחד דוכתא (מקום), הדר שני בדבוריה (למד שוב)) וכתבי **(ו' צ"ג, ט) בְּקָמְצוֹ** שלא יעשה מדה לקומץ **[רש"י:** בידו קומץ אבל לא יעשה כלי למדת קומצו]; (ו) **[ת"ש כז] [בבלי מנחות**

כז, ב] מִתְנִי' [משנה מנחות פ"ג, מ"ה] הקומץ, מיעוטו מעכב את רובו (רש"י: שאם חיסר כל שהוא פסול). עשרון, מיעוטו מעכב את רובו. היין, מיעוטו מעכב את רובו. השמן, מיעוטו מעכב את רובו. הסולת והשמן מעכבין זה את זה. הקומץ והלבונה מעכבין זה את זה. (f) אפשר כי הגמרא הבאה המסבירה את המשנה בסעיף הקודם, מלמדת על עוד תפקיד של הכתוב "מלא קמצו" גמ'. מ"ט? אמר קרא: מלא קומצו תרי זימני **[רש"י: בויקרא חד במנחת נדבה וקמץ משם מלא קומצו וחד במנחת חוטא וקמץ הכהן מנחה מלא קומצו חד למצוה וחד לעכב.)**

(ח) אפשר ש"מלא קמצו" או "בקמצו" בא ללמד שלא יהיו מעורבים בקומץ הסולת לבונה או דברים אחרים. אפשר כי טעם רביע של מלת **(ו' צ"ג, ט) בְּקָמְצוֹ** מלמד ארבעה דברים, שאחדים מהם משתתפים בהסבר "מלא קמצו" (ג) תניא נמי הכי **מִלְּא קָמְצוֹ** יכול מבורץ ת"ל **(ו' צ"ג, ט) בְּקָמְצוֹ** בעזרת אגודל וזרת מוחקים מה שמבורץ מעבר לאצבע ומעבר לקמיצה ועושה הקומץ חלק; (ד) אי ב-**(ו' צ"ג, ט) בְּקָמְצוֹ** יכול בראשי אצבעותיו (ט: (היות ובפר' צו לא נאמר "מלא" אז אולי מספיק לקמץ) **[רש"י:** מעט עד שלא

יגיע לפס ידו) ת"ל **(ו' צ"ג, ט) מִלְּא קָמְצוֹ** הא כיצד חופה של אצבעותיו על פס ידו וקומץ; (ה) **[ת"ש כו] [בבלי מנחות יט, ב] דתניא (ו' צ"ג, ט) מִלְּא קָמְצוֹ (ו' צ"ג, ט) בְּקָמְצוֹ (רש"י:** תרי קראי כתיבי **(ו' צ"ג, ט) מִלְּא קָמְצוֹ** כתיב בחד דוכתא (מקום), הדר שני בדבוריה (למד שוב)) וכתבי **(ו' צ"ג, ט) בְּקָמְצוֹ** שלא יעשה מדה לקומץ **[רש"י:** בידו קומץ אבל לא יעשה כלי למדת קומצו);

מִסְלֵתָהּ וּמִשְׁמָנָהּ - **[ת"ש כח] [בבלי סוטה יד, ב] וקומץ ממקום שנתרבה שמנה (רש"י: ממקום שהיא נבללת יפה) [פסיקתא זוטרא (לקח טוב) ויקרא פרשת צו דף יט עמוד ב]**

(ו' צ"ג, ט) וְהָרִים מִמֶּנּוּ. מן המחובר. שלא יביא עשרון אחד בשני כלים. **בְּקָמְצוֹ** שלא יעשה מדה לקומץ אלא הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו. **מִסְלֵתָהּ הַמִּנְחָה.** ולא סולת חברתה. **וּמִשְׁמָנָהּ.** ולא משמן חברתה. **וְאֵת כָּל-הַלְבָנָה אֲשֶׁר-עַל-הַמִּנְחָה.** שילקט כל הלבונה ויעלה לאישים. **רֵיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרָתָהּ לָהּ.** נזכרים בה נזכרים בקומצה ונזכרים בלבונתה:

מִסְלֵתָהּ הַמִּנְחָה וּמִשְׁמָנָהּ - מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן מלמד על שתי דרשות, מהפך פשטא מלמד שלפחות אחת מהן יוצאת מפשט הכתוב. לעיל הוצע לומר שאחת הדרשות היא: **וּמִשְׁמָנָהּ** זקף-קטן כרמז לשיעור מקסימלי של שני לוג לעשרון אחד מוצע לומר שהדרשות הן: (ט: (א) **מִסְלֵתָהּ הַמִּנְחָה.** ולא סולת חברתה. (ט - ב) **וּמִשְׁמָנָהּ.** ולא משמן חברתה, לאור שתי ההצעות מוצע לומר ע"פ (תיבע וש"י) שיקמץ ממקום שבו יש רבוי שמן למרות שהקומץ יהיה מדולל בשמן.

כָּל-הַלְבָנָה – מקף כרב-מצב לאיסוף הלבונה (א) חלקי (ב) מלא. וצריך ליקוט מלא. **[תורה שלמה [צג]]** האומר (הנודר) עלי לבונה לא יפחות מקומץ, המנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה (מנחות ק, ב) **מִסְלֵתָהּ הַמִּנְחָה וּמִשְׁמָנָהּ וְאֵת כָּל-הַלְבָנָה** - ... זקף-קטן ... זקף-קטן ... זקף-קטן, שני זקף-קטן בין שני קיסרים (כאן סלוק אתנה) תבנית טעמים כאן בתפקיד כעין הקש מהכתוב כאן קומץ למנחה קומץ ללבונה.

[תרגום המיוחס ליונתן - תורה ויקרא ו] ... וְיָסִיק לְמִדְבָּרָא לְאֵתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא שְׂבַח אֲדַפְרָתָהּ הָדָם יי; [כתר יונתן ויקרא פרשת צו פרק ו] ... ויעלה למזבח להתקבל ברצון שבה אזכרתה לפני יי;

רֵיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרָתָהּ - דרגא תברך טפחא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה או חל אותו ענין. במנחת ישראל **אֲזַכְּרָתָהּ** היינו עשיית כל פרט (א) אכילת שירי המנחה ע"י הכהנים, (ב) הקטרת קומצה על המזבח, (ג) הקטרת לבונה על המזבח, מתקבל ברצון לפני ה', השבח הוא בבחינת שאמרתי ונעשה רצוני.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"א; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביעי – 4; מונח רביעי – לפחות 4; ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשאא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושבע"פ.**

1.8 ויקרא צו ו,א (התשע"ח)

המשך משנות (התשע"ו, התשע"ז)

ויקרא צו ו,ח: וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֵּלַת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֵנָהּ וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה

וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּחָם אֶזְכְּרָתָהּ לְה':

[תו"כ צו פרשתא ב. בסוגרים הסימון הח"ח הוא פירוש החפץ חיים על תו"כ]

(י"ז צו, ח) וְהָרִים מִמֶּנּוּ מן המחובר, (הח"ח: שיהא הקומץ מחובר לכל העשרון ולאפוקי (טט: להוציא, למעט מן הדיון) כשחלקו מתחילה אין הקומץ מחובר לכולו) שלא יביא עשרון אחד בשני כלים.

[תוספות בבלי יומא מז,א] מסבירים כי ממלת **בְּקִמְצוֹ** יש שני לימודים: (א) שהקומץ לא יהיה מבורץ; (ב) שלא יעשה כלי למדת

קִמְצוֹ. הרחבה ל-(א) הכתוב נקט בלשון **בְּקִמְצוֹ** ולא כתב (י"ז צו, ב) **מִלָּא קִמְצוֹ**, כי כאשר **וְהָרִים מִמֶּנּוּ** מתיחס לקמיצה ממפתית

המנחה האפויה, הם עולים מבורצים, ומלת **בְּקִמְצוֹ** מלמדת שהכהן מוחק בגודלו ובאצבעו הקטנה את הפתיתים המבורצים שבין שלוש האצבעות.

הקדמה להמשך תו"כ "בְּקִמְצוֹ" טעמו רביעי, בתפקיד ארבעה לימודים וסימונם בתוכן תו"כ.

(טט: א) **בְּקִמְצוֹ**, שלא יעשה מדה לקומץ (טט: כלי כמידת קומץ ידו של הכהן הקומץ) (ויקומץ בו והוא מדכתיב בקומצו משמע שלא בכלי) [לקח טוב] אלא (הכהן שכף ידו) גדול לפי גדלו וה(כהן שכף ידו) קטן לפי קטנו.

(טט: ב) [תורה שלמה] [צג] וְהָרִים מִמֶּנּוּ **בְּקִמְצוֹ**, ת"ר (י"ז צו, ב) **מִלָּא קִמְצוֹ**

(טט: ג) יכול מבורץ (מבצבצין מכל צד ויוצא) ת"ל **בְּקִמְצוֹ**,

(טט: ד) אי **בְּקִמְצוֹ** יכול אפילו בראשי אצבעותיו, (מעט עד שלא יגיע לפס ידו), ת"ל (י"ז צו, ב) **מִלָּא קִמְצוֹ** כדקמצי אינשי (טט: כמו שאנשים

רגילים לקומץ), הא כיצד חופה שלש אצבעותיו על פיסת ידו וקומץ, ובמחבת ובמרחשת (שהוא מיני טיגון שהן אפויית תחילה וחוזר ופותחן וקשה קמיצתן מלהיות מבורצת יותר מקמיצת מנחת סולת שבידו ציחה נופלין מאליהן) מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה וזו היא עבודה קשה שבמקדש [יומא מז,א,ב]

מִסֵּלַת הַמִּנְחָה, ולא מסולת חברתה (והוא כדמפרש ואזיל שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד ויתערבו בהדדי דנמצא הקומץ מעורב בשתייהן)

וּמִשְׁמֵנָהּ, ולא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד (טט: ויתערבו השמנים).

מִסֵּלַת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֵנָהּ וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה, שתהא שם לבונה (בכלי) בשעת קמיצה (דאף שאינה נקמצת עמה מ"מ היא צריכה

להיות בכלי דאל"ה למה סמכה להרמת הקמיצה).

וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר, שילקוט את הלבונה ויעלה לאישים (ולא יקמצנה בקומץ דאילו היתה נקמצת היה לו

לומר מסלת המנחה ומשמנה ומלבונתה, ולפי שלא פירש זה בויקרא (ב,א) אלא באחת מן המנחות הוצרך לאמרו כאן לכלול כל

המנחות כמשפט, ובפ"ב דסוטה דף יד קאמר ונותנה ע"ג קומץ ומקטיר)

וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּחָם אֶזְכְּרָתָהּ לְה': נזכרים בה (במה שמגיש המנחת כולה לפני ה') נזכרים בקמיצתה ונזכרים בלבונתה

(כשמקטירן על המזבח)

[פסיקתא זוטרותא (לקח טוב) ויקרא פרשת צו דף יט עמוד ב]

(י"ז צו, ח) וְהָרִים מִמֶּנּוּ מן המחובר. שלא יביא עשרון אחד בשני כלים. **בְּקִמְצוֹ** שלא יעשה מדה לקומץ אלא הגדול לפי גדלו

והקטן לפי קטנו. **מִסֵּלַת הַמִּנְחָה**. ולא סולת חברתה. **וּמִשְׁמֵנָהּ**. ולא משמן חברתה.

וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה. שילקט כל הלבונה ויעלה לאישים. הַיֵּחָם אֶזְכְּרָתָהּ לְה'. נזכרים בה נזכרים בקומצה

ונזכרים בלבונתה:

מִסֵּלַת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֵנָהּ - מהפך פשטא זקף-קטן, מהפך פשטא זקף-קטן מלמד על שתי דרשות, מהפך פשטא מלמד שלפחות אחת מהן יוצאת

מפשט הכתוב. לעיל הוצע לומר שאחת הדרשות היא: **וּמִשְׁמֵנָהּ** זקף-קטן כרמזו לשיעור מקסימלי של שני לוג לעשרון אחד

מוצע לומר שהדרשות הן: (טט: א) **מִסֵּלַת הַמִּנְחָה**. ולא סולת חברתה. (טט - ב) **וּמִשְׁמֵנָהּ**. ולא משמן חברתה.

לאור שתי ההצעות מוצע לומר ע"פ (תיבע וש"י) שיקומץ ממקום שבו יש רבוי שמן למרות שהקומץ יהיה מדולל בשמן.

כָּל-הַלְבָּנָה – מקף כרב-מצב לאיסוף הלבונה (א) חלקי (ב) מלא. וצריך ליקוט מלא.

[תורה שלמה [צג]] האומר (הנודר) עלי לבונה לא יפחות מקומץ, המנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה (מנחות ק,ב)

מִסֵּלַת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֵנָהּ וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה - ... זקף-קטן ... זקף-קטן, שני זקף-קטן בין שני קיסרים (כאן סלוק אתנה) תבנית טעמים

כאן בתפקיד כעין הקש מהכתוב כאן קומץ למנחה קומץ ללבונה.

(י"ז צו, ח) וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּחָם אֶזְכְּרָתָהּ לְה': [תרגום המיוחס ליונתן - תורה ויקרא ו] ... וְיִסִּיק לְמִדְבָּתָא לְאַתְקַלָּא פְּרַעְוָא שְׁבַח

אֲדַרְבָּתָהּ גְּזֵם יְיָ: [כתר יונתן ויקרא פרשת צו פרק ו] ... ויעלה למזבח להתקבל ברצון שבח אזכרתה לפני יי:

הַיֵּחָם אֶזְכְּרָתָהּ - דרגא תבר טפחא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה או חל אותו ענין. אפשר שאלו מרומזים

בטעמי וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ - מונח רביעי מרמז ללפחות ארבע פעולות במנחה שכוללות ב- **הַיֵּחָם אֶזְכְּרָתָהּ** (א) הגשת המנחת כולה לפני ה'

[מנחת ישראל] הכיר את השלוש הבאות (ב) הקטרת קומצה על המזבח, (ג) הקטרת לבונתה על המזבח, (ד) אכילת שיירי המנחה ע"י הכהנים, מתקבל

ברצון לפני ה', השבח הוא בבחינת שאמרתי ונעשה רצוני. אפשר שהפרט ההמישי הוא הכנת המנחה.

ויקרא צו ו,ט: [ח] וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֵּלַת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֵנָהּ וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּחָם

וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ לְה':

[ט] וְהַנֹּחֲרֵת מִמֶּנָּה יֵאָכְלוּ אֶתְּנָן וּבְגֵנוֹ מִצֹּת תֵּאָכְלוּ בְּמִקְוֵם קִדְשׁ בַּחֲצֵר אֶהֱל-מוֹעֵד יֵאָכְלוּהָ:

ראה [בבלי יבמות מ,א]

ההסבר הבא נעשה בעזרת (שוטנשטיין מ,א 2 הערה 12, 13) ע"פ תוס'. הכתוב (י"ז צו, ט) **מִצֹּת תֵּאָכְלוּ בְּמִקְוֵם קִדְשׁ** יתר ומאפשר

להידרש לדברים אחרים. פ"רש"י ל-(ו' צו י, יב) "ואכלוה מצות" שנאמר על מנחת חובה יש ללמוד ממנו לכל המנחות.

(י"ז צו, ט) **מִצֹּת תֵּאָכְלוּ בְּמִקְוֵם קִדְשׁ** - זקף-קטן אפשר שמרמזו לפירוש שיש שני אופנים בקיום מצות אכילת שיירי מנחות

והבעלים מתכפרים באכילה זאת: (א) הכהן מקריב הקומץ אוכל (ב) כהן אחר הראוי לעבודה אוכל.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טוטר"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; **מצות ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מציף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרנא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תביר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תביר מרכא טפחא** – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקרא** – כד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסקא** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא-קטן** – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ...; **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** בחצי פסוק – היקף; השלישיה: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = ארש = גרשי"ם – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט); **תלישא-קטנה** = **טרסא** – דרוש בפסוק ששור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו ששור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: **פור** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

רמב"ם ה' מעשה הקרבנות פ"ט או פ"ב כל כהן ראוי לעבודה חולק באכילה. לכן גם מי שלא קמץ המנחה מקיים מצות אכילת שיריים.

מכאן הלימוד למצות יבום שכל אה ראוי יכול לקיים מצות יבום, המקוימת בשני אופנים. בתחילה פונים למבוגר שבאחים שיקיים המצוה, ואח"כ לצעירים ממנו לקיים מצוה זאת.

(וי' צו ו,ט) מצות תאכל – אדם יוצא במצה של פסח בעיסה האפויה בתנור, או בעיסה שחלוטה (במים רותחין) ואח"כ אפויה בתנור או אלפס שגם היא נקראת "לחם עוני".

אפשר כי תבנית הטעמים של **(וי' צו ו,ט) מצות תאכל** – מהפך פשטא מרמזת להוציא את מצת המנחות מפשט מצת פסח (שני אופנים כשרים, מאפה תנור, חלוט ומאפה תנור). לריטב"א מצת מנחות היא רק מצה האפויה בתנור, זאת "מצה גמורה" ולא מצה של אפיה אחר חליטה. אבל תוספות הרא"ש לומד שבחלוטה בלבד לא מקיימים המצוה אבל במצה האפויה אחר חליטה מקיימים מצוות אכילה.

(וי' צו ו,ט) מצות תאכל במקום קדוש – זקא-קטן, שתי דרשות (א) כל כהן הראוי להיות במקום קדוש (הראוי לעבודה) בין אם קמץ בין אם לא קמץ, מקיים מצות אכילת מצת שיריים. (ב) מצת השיריים של מנחות יוצאת מפשט מצת פסח (אפויה, או אפיה אחר חליטה) ורק אפויה היא מצת השיריים שיצא הכהן באכילתה.

ויקרא צו ו,י: לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא פחטא וקאשם:

לא תאפה חמץ – מהפך פשטא זקא-קטן, שתי דרשות, **חלקם** – תביר

רש"י – **לא תאפה חמץ חלקם** – אף השירים אסורים בחמץ. משמעותו תהיה –

(א) הנאפה לא יהיה חמץ' (ב) ואם ישאר עוד שיריים יש להקפיד שלא יחמצו. או שיאכלו או הנותר ישרף קודם שיחמיץ. זה מתאים ל- (וי' צו ו,יא) שיש לשמור המנחה ממגע בקרבן או אוכל אחר כי אז עליהם להאכל כחומר המנחה. וחמץ יפסול המנחה ועליה להשרף. **טט** – לכאורה **רש"י** חיבר זקא-קטן ותביר, **רש"י במלאכי ב'** מפרש שזקא-קטן מפסיק ובפר"א אתה תצוה מפרש שתביר נמשך על מה שלפניו היינו הקרא הבא ולא לאחוריו.

יש להסביר כך: מנחת כהנים כליל כמו עולה. מנחת ישראל (כהמשך הפסוק מנחת חטאת כחטאת, מנחת נדבה כאשם) – קומץ אכילת מזבח, שיריים אכילת כהנים, שדומה לאכילת מזבח, כעין אש, כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.

ונאמר **"כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו לה'** ", והחמץ הוקש לשאר, לכן כשם שאין חמץ עולה על המזבח כך אין כהנים אוכלים חמץ.

חלקם – תביר – בתפקיד מחלק, ומחלק את **מאשי** לפרט השייך לאש המזבח ולפרט השייך לאכילת הכהנים הדומה לאש המזבח.

חלקם – תביר – בתפקיד ממעט את הפרט של הקומץ הנאכל ע"י אש המזבח ומותר לכהנים את השיריים.

נתתי אתה – מרכא טפחא – אותה יתור לרבות, דורש עיון

ויקרא צו ו,יט: (חטאת) הפתן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל פחצר אהל מועד:

ויקרא צו ו,כב: (חטאת) פל זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא:

ויקרא צו ז,ו: (אשם) פל זכר בכהנים יאכלנו במקום קדוש יאכל קדש קדשים הוא:

ויקרא צו ז,לג: המקריב את-הם השלמים ואת-החלב מפני אהרן לו תהיה שוק הנמין למנה:

ויקרא אמר כא,כא – כב: [כא] פל-איש אשר-בו מום מנרע אהרן הפתן לא יגש לתקריב את-אשי ה' מיום בו את לחם אלהיו לא יגש לתקריב: [כב] לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן-הקדשים יאכל:

[בבלי זבחים צח,ב.מתני' טבול יום ומחוסר כיפורים – אינן חולקין בקדשים לאכול לערב. אונן (אינו) נוגע ואינו מקריב, ואינו חולק לאכול לערב. בעלי מומין, בין בעלי מומין עוברין בין בעלי מומין קבועין – חולקין ואוכלין אבל לא מקריבין. כל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בבשר, וכל שאין לו בבשר אין לו בעורות, אפילו טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים – אינו חולק בבשר, שנא': (ויקרא צו ז,לג) המקריב את-הם השלמים [ואת החלב מבני אהרן] לו (יהיה) [תהיה שוק הימין למנה].

[בבלי זבחים צט,א.גמ'] מנא הני מילי? אמר ר"ל, דאמר קרא: **(ויקרא צו ו,יט) הפתן המחטא אתה יאכלנה**, כהן המחטא יאכל, שאינו מחטא אינו אוכל. וכללא הוא? והרי משמרה כולה, דאין מחטאין ואוכלין! ראוי לחיטוי קאמרינן. הרי קטן, דאינו ראוי לחיטוי ואוכל! אלא מאי יאכלנה? יחלקנה, ראוי לחיטוי חולק, שאינו ראוי לחיטוי אינו חולק. הרי בעל מום, דאינו ראוי לחיטוי וחולק! בעל מום רחמנא רבייה, **(ויקרא צו ו,כב) פל-זכר בכהנים** – לרבות בעל מום. ואימא: כל זכר – לרבות טבול יום! מסתברא בעל מום ה"ל לרבויה, שכן אוכל. אדרבה, טבול יום הוה ליה לרבויה, דלאורתא מיהזא חזי! השתא מיהא הא לא חזי. רב יוסף אמר: מכדי מאי יאכלנה? יחלקנה, לכתוב רחמנא יחלקנה, מאי יאכלנה? ש"מ: ראוי לאכילה חולק, שאינו ראוי לאכילה אינו חולק. בעי ר"ל: בעל מום והוא טמא מהו שיחלקו לו? כיון דלא חזי ורחמנא רבייה לא שנא, מה לי טמא מה לי בעל מום, או דלמא ראוי לאכילה חולק, שאינו ראוי לאכילה אינו חולק? אמר רבה, ת"ש: כהן גדול מקריב אונן, ואינו אוכל ואינו חולק לאכול לערב, ש"מ: ראוי לאכילה בעינן, ש"מ. בעי ר"ל: טמא בקרבנות ציבור מהו שיחלקו לו? כהן גדול מקריב אונן, ואינו אוכל ואינו והאי נמי מחטא הוא, או דלמא ראוי לאכילה חולק, שאין ראוי לאכילה אינו חולק? אמר רבינא, ת"ש: כהן גדול מקריב אונן, ואינו אוכל ואינו חולק לאכול לערב, ש"מ: ראוי לאכילה בעינן, ש"מ.

אם רוב הציבור או רוב הכהנים טמא מותר לעבוד ולהקריב קרבנות ציבור (תמיד, קרבנות מוספים, פסח). כהנים טמאים אסורים לאכול, לכן אף שהותרה עבודה בטומאה, אכילה לא הותרה וחטאות הציבור כמו שעירי יו"ט מוקרבים אך לא נאכלים.

(וי' צו ז,י) הפתן המחטא אתה יאכלנה – תביר מרכא טפחא, מרכא טפחא יתור לרבות כהנים שהיו ראויים לאכילה בזמן הקרבת החטאת, כדברי רב יוסף, אף שלא הקריבו החטאת. התביר ממעט מהקבוצה את הכהנים שלא ראויים לאכילה בזמן הקרבת החטאת, והם כהנים טמאים שעבדו בשעה שהותרה טומאה בציבור, כהן שהוא טבול יום, כהן גדול העובד אונן אך לא אוכל ושניהם אינם חולקים לערב.

כהן בעל מום הותר ב- **(וי' אמר כא,כא – כב)** לאכול מהקרבנות. הכתוב **(ויקרא צו ו,יט) הפתן המחטא אתה יאכלנה**, – אתנת, הגביל האכילה אל אלו שנאמר עליהם ב-**[בבלי זבחים צט,א]** כהן המחטא (ט: הראוי לחטא) יאכל, שאינו מחטא אינו אוכל. ובכך מוציא את בעל המום מאכילת חטאת, לכן בא הכתוב **(וי' צו ז,י) פל-זכר בכהנים** – מרכא טפחא, יתור לרבות המחזיר כהן בעל מום ומרבה כהן קטן. אבל **יאכל אתה** – מונח אתנה, המונח מרבה אתנת מגביל. ביחד מתקבל כעין רבוי הגבלות, מגביל את הקטן והגדול בעל המום רק לאכילה ולא להקריב או עבודה במקדש עבור הציבור. ועוד מגביל את הכהן המחטא שעבד בפועל שנפסל בינתיים (כגון נטמא, נעשה אונן) שגם לא יאכל ואפשר שגם לא יחלוק בעורות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסור"ל) כי במצוותו האמתי – החלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; **מצצת ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצריך; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' ששנויה לגזול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקרה – בד"כ בוור לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1. זקא-קטן – 2. זקא-גזול – 3. רביע – 4. מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ו"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכחה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכחה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

1.9 ייקרא צו ו,א (התשע"ט, בהשתתפות נחלת יעקב)

ויקרא צו ו,א: קל-זכר בבני אהרן ואכלנה חק-עולם לדרתיכם מאשי ה' קל אשר יגע בהם יקדש:

מנחות הם קדשי קדשים. הפסוק פותח בבירור הכהנים הראויים לאכול מנחות. **[בבלי זבחים צח,ב] מנתי [זבחים פ"ב,ב,א]**. טבול יום ומחוסר כיפורים – אינן חולקין בקדשים לאכול לערב. אונן (אינו) נוגע ואינו מקריב, ואינו חולק לאכול לערב. **בעלי מומין**, בין בעלי מומין עוברין בין בעלי מומין קבועין – **חולקין ואוכלין** אבל לא מקריבין. כל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בבשר (טט): ואינו חולק במנחה, וכל שאין לו בבשר אין לו בעורות, אפילו טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חולקים (טט): הדם נזרק ביום, הכהן נטהר בהערב שמש, והחלבים הוקטרו בלילה) – אינו חולק בבשר, שנא': **(וי' צו ז,ג) הפקדוים אשתכם ואת-החלב מגני אהרן לו תהיה שוק הניין למנה:**

(וי' צו ו,יא) קל-זכר – מקף כבורר בין הכהנים הזכרים מי לא אוכל, המשנה מבררת בין החולקים ובין שאינם חולקים. על המנויים במשנה יש להוסיף כגון חסר בגדים, חסר רחיצת ידיים ורגלים, חלל, כל זמן שהוא מחולל, קטן.

ב-**[בבלי זבחים קב,א]** מתברר שבבעלי המומים נכללים גם בעלי מומים מלידה שאף פעם לא כשרו לעבודה המקדש בציבור. **[בבלי זבחים קב,א]** בעלי מומין, בין בעלי מומין וכו' (טט): בין בעלי מומין עוברין בין בעלי מומין קבועין – חולקין ואוכלין אבל לא מקריבין). מנא הני מילי? **ד"ת"ר: (וי' צו ו,יא) קל-זכר** – לרבות בעלי מומין; ולמאי? אי לאכילה, הרי כבר נאמר: **(וי' אמר כא,ב) לָחֵם אֱלֹהֵינוּ מִקְדָּשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים וּמִן-הַקְּדוּשִׁים יֵאָכְלוּ!** (מתיבתא: בפר' אמר הותרו לאכול מהזמנת כהנים כשרים) אלא לחלוקה (מתיבתא: ע"פ מלבי"ם צו אות לו: מחייב באכילה). **תניא אידך:** (נאמר בחטאת) **(וי' צו ו,בב) קל-זכר בפקדונים יאכל אתה** – לרבות בעלי מומין; ולמאי? אי לאכילה – הרי כבר אמור **(וי' אמר כא,ב)**, אי לחלוקה – הרי כבר אמור **(וי' צו ו,יא) קל-זכר**, שיכול אין לי אלא (כהן) תם ונעשה בעל מום, (כהן) בעל מום מעיקרו (מלידה) מנין? **ת"ל: (וי' צו ו,בב) קל-זכר**. **תניא אידך:** (נאמר באשם) **(וי' צו ז,ז) קל-זכר בפקדונים יאכלנו** – לרבות בעל מום; למאי? אי לאכילה – הרי כבר אמור **(וי' אמר כא,ב)**, ואי לחלוקה – הרי כבר אמור (מנחה) **(וי' צו ו,יא) קל-זכר**, ואי לבעל מום מעיקרו – הרי כבר אמור (מלידה) **(וי' צו ו,בב) קל-זכר** הנאמר בחטאת, שיכול אין לי אלא בעל מום קבוע, בעל מום עובר מנין? **ת"ל:** (נאמר באשם) **(וי' צו ז,ז) קל-זכר**. כלפי לייא (אם בעל מום קבוע חולק או בעל מום עובר לא יחולק)? אמר רב ששת: איפוך (מתיבתא: בתו"כ תחילה מרבים בעל מום קבוע ואח"כ בעל מום מעיקרו). רב אשי אמר: לעולם לא תיפוך, ואיצטריך, סלקא דעתך אמינא (היינו אומרים שיש מקום להחמיר במום עובר שהיות ויהיה ראוי שימתין ולא יחולק בינתיים) **[בבלי זבחים קב,ב]** כי (נלמד מ)טמא, מה טמא כמה דלא טהור לא אכיל, אף האי (בעל מום עובר) נמי כמה דלא מתקן לא אכיל, קא משמע לך (מתיבתא: שגם בעל מום עובר מותר בקדשי קדשים).

כל שאינו ראוי וכו'. ולא? והרי בעל מום (הנמנה לחלוקה ואכילה), דלא ראוי לעבודה וחולק! ותו (ומקשה מהמשנה), הא ראוי לעבודה – חולק, (מוכיח שלא תמיד הראוי חולק) הרי (כהן) טמא בקרבנות ציבור (קריבים בטומאה כשאי אפשר להקריבם בטהרה), דראוי לעבודה (ואעפ"כ) אינו חולק (כגון טמא)! (ומזה לומד כשהמשנה אמרה ראוי לעבודה כוונתה) ראוי לאכילה קאמר (ושאינו ראוי לאכילה אע"פ שראוי לעבודה אינו חולק). (מוכיח שלא תמיד הראוי לאכילה חולק) והרי (כהן) קטן, דראוי לאכילה ואינו חולק! הא לא קתני (ולא נמנה). השתא דאתית להכי (עכשיו שהגענו להסבר זה), לעולם כדקאמר (המשנה) מעיקרא (הראוי לעבודה ולא שגם ראוי לאכילה), אי משום טמא, טמא לא קתני (אינו נלמד), ואי משום בעל מום, רחמנא (התורה) רבייה (בעל מום לחלוקה ואכילה, וזה אינו נכלל בלשון הכללי שכל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק).

[תורה תמימה] (וי' צו ו,יא) קל-זכר – ת"ר, **קל-זכר בבני אהרן ואכלנה** לרבות בעלי מומין, ולמאי, אי לאכילה הרי כבר נאמר **(וי' אמר כא,ב) לָחֵם אֱלֹהֵינוּ מִקְדָּשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים וּמִן-הַקְּדוּשִׁים יֵאָכְלוּ!** – אלא לחלוקה^(ט) **[זבחים קב,א]:** **[תורה תמימה הערה סו]** ר"ל אי אפשר לומר שבא להורות שמותר לכהן בע"מ לאכול בקדשים בכלל, היינו אם חבירו נותן לו, על זה הדין נאמר **(וי' אמר כא,ב) לָחֵם אֱלֹהֵינוּ מִקְדָּשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים וּמִן-הַקְּדוּשִׁים יֵאָכְלוּ!** והפ' ההוא בע"מ (בבעלי מום) איירי, דרישא דענין שם כתיב **(וי' אמר כא,ב) פְּלִיאֵשׁ אֲשֶׁר-יָבוּ מִיָּד אֶהְרֹן הַכֹּהֵן,** אלא בא להורות שנוטל חלק כאחד הכשרים אם הוא באותו בית אב המקריבים אח המנחה, דכפי שידוע כל משמר נחלק לבית אב כפי שיתבאר עוד:

רבי בעל מום בסוף **[זבחים קב,א]** ד"ה כל שאינו ראוי וכו', אע"פ שאינו ראוי לעבודה בציבור ו-**[תו"ת הערה סו]** נתמכים בתבנית הטעמים של הכתוב **(וי' אמר כא,ב) קל-זכר בבני אהרן ואכלנה** – גרשיים מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן שני לימודים, (בעזרת הרב א"מ פרל הי"ו) **[בית הלוי סימן ב ס"ק ז]** בשטת **[תוספות יבמות מ]** תירושן שני. (לימוד א) בין הכהנים המקריבים מנחה מסוימת לפחות כהן אחד חייב באכילה כזית מן המנחה כדעת [חת"ם סופר], (לימוד ב) הכהנים האחרים יכולים לאכול גם פחות מזכות וזה כולל בעלי מום כנלמד ב-**[זבחים פ"ב,ב,א]**. הבירור ב-**[בבלי זבחים קב,א]** מרבה את בעלי המומים מלידה, את התמים שנפל בהם מום קבוע, את התמים שנפל בהם מום עובר. הבירור מפסוקים אחדים מסתכם לשני לימודים לגבי בעלי מום: (א) שיהיו מותרים לאכול אף-על-פי שלא עובדים בעבודות לציבור או לא עובדים כלל (ב) ומוטל עליהם לאכול ולכן חייבים לתת להם להשתתף בחלוקת המנחות ולא כחסד מהכהנים הכשרים.

(וי' אמר כא,ב) קל-זכר בבני אהרן – גרשיים מהפך פשטא כעין יצא להקל ולא להחמיר, מהלשון הכללי של המשנה שכל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק, יצא להקל על בעל מום (מעיקרו) (מלידה) ובעל מום קבוע ובעל מום עובר שחולקים מן הדין ואוכלים ממתנת התורה ולא כחסד מהכהנים הכשרים.

(וי' צו ו,יא) קל-זכר בבני אהרן ואכלנה חק-עולם לדרתיכם – זקף-קטן ... זקף-קטן בין שני קיסרים (סלוק ... אתנח) בתפקיד כעין הקש או בנין אב. אפשר שתבנית הטעמים מרמזת ללימוד (א) שכהן בעל מום בעל זכות וחובה לחלק לו מהקדשים (ראה **[התוה"מ צו לו]** ד"ה ובאר בספרא (פרק ז מ"ו)). והלימוד ב-**[בבלי זבחים קב,א]** מפסוק במנחה, פסוק בחטאת ופסוק באשם מפרט את שלושה מיני המום מלידה, מתם למום קבוע, מתם למום עובר. (ב) חלוקה רק מהקדשים הכשרים ולא מן הפסולים **[התוה"מ לו]**.

[ספרא צו פרשה ב תחילת פרק ג] (פירוש החפץ חיים בסוגריים)

(וי' צו ו,יא) קל-זכר ככהנים לרבות בעלי מומים, למה אם לאכילה כבר אמור **(הח"ח: (וי' אמר כא,ב) לָחֵם אֱלֹהֵינוּ מִקְדָּשֵׁי הַקֹּדֶשִׁים וּמִן-הַקְּדוּשִׁים יֵאָכְלוּ!)** אם כן למה נאמר **(וי' צו ו,יא) קל-זכר** לרבות בעלי מומים למחלוקת **(הח"ח: שחולקים לאכול, יאכלנה כשירה**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טבור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – תמצית ההשערות: אתנן, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מעניין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושבע"פ.

ולא פסולה (הח"ח): דהו"ל למימר יאכל, יאכלנה משמע כמו שהיא, וכתב הר"ש דהוא לחייב על הפסולה גם בלאו הבא מכלל עשה), חק-עולם לבית עולמים (הח"ח): דאכילת זכרי כהונה וחלוקתם נוהגת לבית עולמים), לדרתיתים שינהוג הדבר לדורות (הח"ח): לבית השני ולעתיד), מאשי ה' אין להם אלא אחר מתן אישים.

הסבר לנאמר (וי' צו ויא) ואכלנה כשירה ולא פסולה וזוה הסבר ל- מאשי ה' (התורה"מ צו לז) ... למה אמר ואכלנה ולא אמר יחלקנה, וצ"ל כמ"ש בובחים (דף צט) על פסוק (וי' צו ויא) הפקנו המפתח אתה יאכלנה רב יוסף אמר מכדי מאי יאכלנה יחלקנה לכתב רחמנא יחלקנה מה יאכלנה? ש"מ ראוי לאכילה חולק אינו ראוי לאכילה אינו חולק, וא"כ ה"ה כאן קמ"ל דבר הראוי לאכל חולקים אותו דבר הבלתי ראוי לאכל כמו פסולה אין חולקים אותו, והנה כבר רבה זאת (במשנה ב). יכול אף הפסולה במחלוקת וכו', וגם מ"ש (וי' צו ויא) מאשי ה' אין לו אלא לאחר מתנת האישים כבר אמור למעלה (שם), וצ"ל דנכפל ללמד שלא נטעה שבעלי מום חולקים אף בפסולה ואף קודם מתנת האישים כיון דאין ראויים לעבודה ומ"ש חק-עולם לבית עולמים לדורותיכם שינהג לדרתיתים יתברר אי"ה (בפ' אמור ס' 10) ע"ש:

חק-עולם לדרתיתים - פשטא מונח זקף-קטן במילה אחת, שני לימודים בפשט הכתוב.
 חק-עולם - מקף כבורר באילו דורות יש חלוקה לכהנים בכלל או לבעלי מום. (התורה"מ אמר רלד) ... חק-עולם לבית עולמים ר"ל ולא בכמה: (וי' אמר כדט) והיתה לאהרן ולבניו ואכלהו במקום קדש כי קדש קדשים הוא לו מאשי ה' חק-עולם: ס לדרתיתים שינהוג הדבר לדורות (הח"ח): לבית השני ולעתיד) - מונח זקף-קטן במילה אחת, כעין מידה י"ח מל"ב מידות של ר' אלעזר בריה"ג כעין ריבה וריבה את הכל נאמר במקצת ונוהג בכל מאשי ה' אין להם אלא אחר מתן אישים - מאשי ה' - טפחא ללא מרכא כשנוי ורבוי. מהמנחה לומד לכל מתנות הכהונה כשם שבעלי מומין חולקים במנחה שהיא שירי אשי ה', כך חולקים בשאר קדשים במקדש.
 ה' - אתנח כמגביל כדרשת תו"כ אין להם (חלוקה ואכילה) אלא אחר מתן אישים. ופי' (התורה"מ צו לז) ורק מקדשים כשרים.
 (וי' צו ויא) הפקנו המפתח אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בפחך אהל מועד:

(ספרא צו פרשה ב תחילת פ"ג מ"ו) (וי' צו ויא) כל אשר יגע בהם יקדש, יכול אעפ"י שלא בלע, ת"ל בהם משיבלע, יכול אם נגע במקצתו יהא כולו פסול, ת"ל כל אשר יגע בהם יקדש הנוגע פסול, הא כיצד חותך מקום הבלע. יקדש להיות כמוהו אם פסול יפסל, ואם כשר יאכל כחמור שבו.

(וי' צו ויא) כל אשר יגע בהם יקדש: - תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב ושעל חלקם לא חלה הלכה מסוימת.
 כל - תביר, טעם עוצר הגורם למלת כל להיות במשמע כל ממש, ולא כמלת "כל" שבמקף אחריה ובקמץ קטן שמשמעה גם לא כל ממש.
 אשר יגע בהם - מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב כפ' [רש"י] - קדשים קלים או חולין שיגעו בה ויבלעו ממנה;
 (וי' צו ויא) אשר יגע - מקף כמברר בין נגיעה ללא בליעה ובין נגיעה עם בליעה
 כל - תביר מחלק בין הנוגעים במנחה, וממעט בנוגע מלהתקדש את החלק שלא בלע מהמנחה.
 יקדש - סלוק מגביל את האכילה בחלק בנוגע שבלע מן המנחה והתקדש. כפ' [רש"י] יקדש - להיות כמוה שאם פסולה יפסלו ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה [שפת"ח] - היינו לפנינו מהקלעים ליום ולילה.

ויקרא צו ויג: זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ה' ביום המשת אתו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בפקר ומחציתה בערב:

[בבלי הוריות ח,ב] מתני' [הוריות ב,ה]. אין חייבין על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו; והנשיא כיוצא בהם, דברי רבי יוסי הגלילי; ר"ע אומר: הנשיא חייב בכלן חוץ משמיעת הקול, שהמלך לא הן ולא דנין אותו, [לא מעיד ולא מעידין אותו].

[פירוש המשנה לרמב"ם מסכת הוריות פ"ב מ"ו] אומר שבית דין וכהן משיח אינן חייבין אם הורו בדבר מאלה, וכבר קדמה סיבת זה. ור' יוסי הגלילי אומר שהנשיא פטור גם כן באלה הדברים, ולא יתחייב קרבן על דבר מהם לעולם, ואפילו שגג בהם בלא הוראה, וכן כהן גדול לשיטת ר' יוסי גם כן פטור מן הקרבן על אלה החטאים ביחוד אם שגג בהם, למאמר ה' באלה החטאים: "ואם לא תגיע ידו", "ואם לא תשיג ידו", מי שבאין לידי עניות, יצאו כהן גדול ונשיא שאין באין לידי עניות, הואיל ומתנאי שניהם העושר. ור' עקיבה אומר נשיא חייב, למאמר ה' בו: "וכפר עליו הכהן מחטאתו", ואמר גם כן בסוף זאת הפרשה אשר חייב בה קרבן על שמיעת הקול וביטוי שפתים וטומאת מקדש: "וכפר עליו הכהן מחטאתו". אמנם כהן גדול לא יתחייב באלה הקרבנות לדעת ר' עקיבה, לאומרו: זה קרבן אהרן וכו', ובאה הקבלה: זו באה חובה, רוצה לומר חביתי כהן גדול, ואין אחרת באה חובה, ומצאנו שחייב באלה החטאים אם לא תשיג ידו עשירית האיפה סולת, וכהן גדול כבר נמנע ממנו שיקריב מנחה חובה זולת החביתין, והיות שנמנע ממנו עשירית האיפה נמנע גם כן שתי תורים וכשבה או שעירה, לאומרו בסוף הפרשה: "מאחת מאלה", כל שאין מתכפר באחת אין מתכפר באלה, רוצה לומר שלא יחויב זה הקרבן אלא למי שנכנס בו שיקריב איזה אחד שמתאים מן השלושה מינים, בהמה או עוף או מנחה, לפי יכולת מצבו. ואין הלכה כר' יוסי, ולא כר' עקיבה, אלא כהן גדול ונשיא יתחייבו שניהם קרבן עולה ויורד על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו, כמו שיתבאר אחרי זה.
 זה - פזר בתפקיד העברת רעיון הלכתי ממקום זה למקום אחר בתורה שאין נזכר בו הענין הזה.
 כאן מעביר חיובים וחכויות מכהן גדול לנשיא ולמלך.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוות האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"ג, תמצית ההשקפה: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפסא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפסא – קב' ששנויה לגודל, יתור רבוב, מכל מקום; דוגא תבר טפסא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תבר טפסא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תבר מרכא טפסא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים/אחרים בתושב"פ.

1.10 ויקרא צו ו,א (התש"פ)

ויקרא צו ו,ג: זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרְבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂיתָ הָאֹפֶה סֹלֶת מִנְחַת תְּמִיד

מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בְּעֶרְבֹ: (חינוך כ"ה, הימשח כ"ג, כל יום כ"ג)

(וי צו ח,כ) ומסל המצות אשרו לפני ה' לקח חלת מצה אחת וחלת לחם ששמן אחת ורקיק אחד וישם עליהם תהלים ועל שוק המזין:

ויקרא צו ו,ג: זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרְבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂיתָ הָאֹפֶה סֹלֶת מִנְחַת תְּמִיד

מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בְּעֶרְבֹ: (חינוך כ"ה, הימשח כ"ג, כל יום כ"ג)

ראה ויקרא ח,ג: וכפר עליו הפלון על-חטאתו אשר-חטא מאתה מאלה ונסלח לו והיתה לפנה פמנחה: ס

[בבלי הוריות ח,ב] מתני' הוריות ב,ה]. (מתיבתא: המשנה ממשיכה לפרש דינים של בי"ד שהורו היתר בדבר שיש בו קרבן עולה ויורד) אין חייבין על שמיעת קול (שבועת העדות) ועל ביטוי שפתים (שבועת שקר) ועל טומאת מקדש וקדשו (בשלושה דברים אלו היחיד מביא על שגגתו עולה ויורד, ואילו בי"ד אינם מביאים פר העלם דבר של ציבור אלא על דבר שיש בו חיוב חטאת קבועה); והנשיא כיוצא בהם (המלך כמו בי"ד), דברי רבי יוסי הגלילי; ר"ע אומר: הנשיא חייב בכלולן חוץ משמיעת הקול (שבועת העדות, מפני), שהמלך לא דן ולא דנין אותו, [לא מעיד ולא מעדין אותו]. (מלך מבית דוד דן ודנים אותו, מעיד ומעידים אותו כי מקבלים עול מלכות שמים. מלך ישראל שלא מבית דוד לא דן ולא דנים וגו')

[בבלי הוריות ח,ב] גמ'. תניא, ר"ע אומר: (כהן) משיח פטור מכולן (מקרבן עולה ויורד בשלושה הדברים). אמר רבא: מ"ט דר"ע? אמר קרא: (וי צו ו,ג) זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו, זו (מנחת חביתין של כ"ג כל יום) באה חובה לו, ואין (מנחה) אחרת (של עשירית האיפה) באה חובה לו (ומכיון שהתמעט מאחת מתמעט גם מהאחרים החייבים בקרבן עולה ויורד).

טט: מוצע לומר (וי צו ו,ג) זֶה – פור בתפקיד העברת רעיון הלכתי ממקום זה למקום אחר בתורה שאין נזכר בו הענין הזה.

כאן מעביר רעיון מכהן גדול על עושר לנשיא ולמלך. (וי אמר כא), והפכה הגדול מאהיו, שהוא גדול מאחיו בנוי בכח בחכמה ובעושר; אחרים אומרים: מנין שאם אין לו גדלוה משל אחיו.

ועוד רעיון [פירוש המשנה לרמב"ם מסכת הוריות פ"ב,מ"ו] כהן גדול ונשיא יתחייבו שניהם קרבן עולה ויורד על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתיים ועל טומאת מקדש וקדשו,

==--==

(וי צו ח,כ) ומסל המצות אשרו לפני ה' לקח חלת מצה אחת וחלת לחם ששמן אחת ורקיק אחד וישם עליהם תהלים ועל שוק המזין:

מתני' [מנחות פ"ז,מ"ב]. המילואים היו באין כ(שלושה סוגי) מצה שבתודה, (א) חלות (ב) ורקיקין (ג) ורביכה. נזירות היתה באה שתי ידות כ(שני סוגים משלושה סוגי) מצה של תודה, (א) חלות (ב) ורקיקין, ואין בה רבוכה, נמצא עשרה קבין ירושלמית (לשני מיני מצה של נזיר) שהן ששה עשרונות ועודיין (=שני שלישי עשרון). [פסקי ר"ד מסכת מנחות עו,ב] התודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות, שהן שש מדבריות, שהן שתי איפות, האיפה שלש סאין (טט: שהן 2 * 18 קב), שהם עשרים עשרון (טט: שכל אחד 1.8 קב מדברי), עשרה למצה ועשרה לחמץ.

[בבלי מנחות עח,א] גמ'. מנא ה"מ? אמר רב חסדא אמר רב חמא בר גוריא, דאמר קרא: (וי צו ח,כ) ומסל המצות אשרו לפני ה' לקח חלת מצה אחת וחלת לחם ששמן אחת ורקיק אחד, בשלמא חלות - חלות, ריקק - ריקק, שמן מאי ניהו? לאו רבוכה. מתקף לה רב אויא, אימא: אנתא דמשחא! אלא כדרדר רב נחמן בר רב חסדא משמיה דרבי טבלא: (וי צו ו,ג) זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרְבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ, וכי מה למדנו לבניו ביום המישח המשחו? אלא מקיש חינוכו להמשחו, מה המשחו רבוכה, אף חינוכו רבוכה. אמר רב חסדא: כהן גדול המתקרב לעבודה - צריך שתי עשרונות האיפה, אחת להמשחו ואחת לחינוכו; מר בר רב אשי אמר: שלש. ולא פליגי: הא דעבד עבודה כשהוא כהן הדיוט, הא דלא עבד עבודה כשהוא כהן הדיוט.

[חברותא מנחות עח,א] ובכלל פרשה זו, שיביא כהן הגדול בכל יום "מנחת חביתין", וכן שיביא כהן בתחילת עבודתו מנחה זו, והיא נקראת "מנחת חינוך", וכמבואר לעיל [מנחות נא,ב]

דכתיב: (וי צו ו,ג): זֶה קָרְבַּן אֶהְרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרְבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ -

וכי מה למדנו לבניו מ-יום המישח אלו? והיינו, כיון שאמר הכתוב אלו והכוונה לאהרן, מדוע אמר הכתוב תחילה אהרן ובניו? אלא, מקיש חינוכו [זו מנחת חינוך של כהן הדיוט], להמשחו [זו מנחת חביתין שמביא כהן הגדול בכל יום]; וכדי ללמד: מה המשחו רבוכה, שהרי הכתוב אומר [יד] על-מחבת בשמן תעשה מרבכת תביאנה, אף חינוכו רבוכה, ללמד שיביא כהן הדיוט אף הוא רבוכה, וכן במילואים, יום חינוך הוא ומביא רבוכה.

(וי צו ו,ג) קרבן – תלישא-קטנה מלמד על שיעור,

[ספרא צו פרשה ג פרק ד] (א) ויקרא צו ו,ג) על-מחבת בשמן מלמד שטעונה כלי, בשמן להוסיף לה זמן אחר, ואיני יודע כמה, הריני דן זו טעונה שמן ומנחת נסכים טעונה שמן, מה מנחת נסכים שלשת לוגים לעשרון, אף זו שלשת לוגים לעשרון. (וי צו ו,ג) אהרן ובניו – קדמא ואולא, כעין כלל כלשהו. אפשר שזה כהסבר [התוה"מ לט] כל מקום שאומר אהרן ובניו, אין פירושו הוא והמשוחים תחתיו. רק פירושו שעומד במקום אהרן והכהנים הדיוטים במקום בניו. ... ובכל מקום שיוכין על הכ"ג לבדו יתפוס הלשון כהן המשיח.

(וי צו ו,ג) אהרן ובניו – קדמא ואולא מרמז על לימוד מכאן בכלל ופרט

הפרטים: אֲשֶׁר-יִקְרְבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂיתָ הָאֹפֶה סֹלֶת מִנְחַת תְּמִיד

ועוד פרט לכ"ג בלבד: מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בְּעֶרְבֹ:

אֲשֶׁר-יִקְרְבוּ – מקף רב-מצב (א) כ"ג שהיה כ"ה יביא ביום המשחו לכ"ג שני עשרונים. כ"ג שלא היה כ"ה אלא מיד מתמנה לכ"ג יביא ביום המשחו שלושה עשרונים.

הפרט המלמד הוא (וי צו ו,ג) עֲשִׂיתָ הָאֹפֶה של חינוך כ"ה ושל המשח כ"ג ושל כל יום בכ"ג לשיעור הקטן ביותר של 3 מצות תודה משלושה מינים שהיו מעשירית האיפה (זה המיעוט הנדרש לצאת במצות תודה) ולחם חמץ אחד עשירית האיפה. ואילו השיעור הגדול של עשר לחמץ מאיפה ושלוש פעמים עשר מצות מאיפה נלמד ממקום אחר.

(וי צו ו,ג) אֲשֶׁר-יִקְרְבוּ לָהּ – מקף מונח רביע, מקף בורר בין הבנה [התוה"מ לט] שכ"ג והכהנים הפשוטים יביאו קרבן בשותפות והכ"ג יעשה העבודה בידו בעדו ובעד אחיו הכהנים, ובין הבנה שכ"ג לעצמו והכ"ה לעצמם והפעולות מקבילות, כמוסבר בהמשך. כ"ה מנחת חינוך ביום שמתחנך לעבודה; כ"ג מנחת חביתין כל יום מִחֲצִיתָהּ בַּבֶּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בְּעֶרְבֹ

(וי צו ו,ג) בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ – פשטא מונח זקא-קטן. זקא-קטן מרמז לשני מיני מנחה: [א] במנחת חינוך שהי' צריך עשירית האיפה ביום שנתחנך לעבודה ובהי' שיהי' כה"ג והכ"ה. [ב] מנחת חביתין שהיה מביא כה"ג לבדו עשירית האיפה בכל יום ומקריב מחציתה בבקר ומחציתה בערב. על הא' אמר זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ביום המשח (היינו ביום החינוך) עשירית האיפה

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתגן, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תבר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מנח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף השלישי; קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצבת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

סולת, בו השוו אהרן הכ"ג ובניו הכ"ה. ועל הב' אמר שזה יהי' גם מנחה תמיד בכל יום מחציתה בבקר וכ' על מחבת וכ' ומפרש שהמנחה תמיד רק כההן המשיח יעשה אותה לא הכ"ה.

(ו,טו) והפלו המשיח תחתינו מנחניו – דרגא תבר טפחא. כעין קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה, ע"פ [התורה"מ] מזה שתפס תחלה לשון (וי' צו ויג) אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ שבינו כ"ג ובין כ"ה לכתחלה צריך לעבדה בידו ואח"כ (ו,טו) והפלו המשיח תחתינו מנחניו יעשה אתה שבדיעבד עבודתו כשרה בלעדה (בלי מנחת חנוך או מנחת חביתין). אפשר כי (ו,טו) והפלו – קדמא ירמז על הלכתחלה.

(וי' צו ויג) אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לְה' בְּיוֹם – אפשר כי תבנית הטעמים מונח רביע בתפקיד לפחות ארבעה לימודים מלמדת על הכתוב אחריו בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ ע"פ [התורה"מ] (א) זמן אור יום (ב) ביום שנצטוו בו, עשו (ג) אחרי שנמשח המזבח הקריבו (ד) ביום הנוכח (ה) משיחת אהרן היתה לו לבדו ואילו בניו משיחתם ע"י הזייה מן הדם ומשמן המשחה שעל המזבח (פר' תצוה) שקרא לה משיחה (במדבר ג) בני אהרן הכהנים המשווחים.

ויקרא צו ויד: על-מחבת בשמן תעשה מרפכת תביאנה תפיני מנתת פתים תקריב רית-ניהח לה: (ספרא צו פרשה ג פרק ד)

(א) (ויקרא צו ויד) על-מחבת בשמן מלמד שטעונה כלי (קרבן אהרן ק"א): כלי שרת, שמקדשה ולכן דוחה שבת, ונפסלת בלינה), בשמן להוסיף לה זמן אחר (ק"א): אומר בשמן הוא להוסיף לה שמן אחר על הניתן בשאר מנחות), ואיני יודע כמה, הריני דן זו טעונה שמן ומנחת נסכים טעונה שמן, מה מנחת נסכים שלשת לוגים לעשרון, אף זו שלשת לוגים לעשרון (ק"א): דכתיב שם ועשרון סלת לבול בשמן כחית רבע ההין, והם שלשה לוגים שההין י"ב לוגים). (זה קשור ל-שיעור הנלמד ב-(וי' צו ויג)

(ה) רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כשהוא אומר (ארבע מנחות של שלושה לוגין, מנחה א) מנחת תמיד (של כ"ג) הרי היא לו (מנחה ב) כמנחת תמידים מה מנחת תמידים שלשת לוגים לעשרון אף זו שלשת לוגים לעשרון, ורבי שמעון אומר ריבה שמן (מנחה ג) במנחת חביתים וריבה שמן (מנחה ד) במנחת כבשים, מה מנחת כבשים שלשת לוגים לעשרון, אף זו שלשת לוגים לעשרון, או כלך לדרך זו ריבה שמן במנחת חביתים וריבה שמן במנחת אילים, מה מנחת אילים שני לוגים לעשרון אחד, אף זו שני לוגים לעשרון אחד, ונראה למי דומה דנים מנחה שכולה עשורן, ממנחה שכולה עשורן, ואל תוכיח מנחת אילים שאין כולה עשורן.

(ויקרא צו ויד) על-מחבת – רביע, אפשר שמרמז ל ארבע מנחות של שלושה לוגין, (מנחה א) מנחת תמיד (של כ"ג). (מנחה ב) כמנחת תמידים (מנחה ג) במנחת חביתים וריבה שמן (מנחה ד) במנחת כבשים (קרבן אהרן) היא מנחת נסכים הבאה עם ב' כבשים של תמיד)

ויקרא צו זיא, יב-יב: פ [יא] וְנָתַתְּ תֹרֵת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לְה': [יב] אֵם עַל-תּוֹדֵה יִקְרִיבוּ וְהִקְרִיבוּ עַל-זֶבַח הַתּוֹדֵה חֲלוֹת מִצוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָן מִצוֹת מִשְׁתִּים בְּשֶׁמֶן וְסֵלֶת מִרְפַּכַּת חֲלוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן: [רש"י] (וי' צו זיא, זיא, זיא) ... והקריבו על-זבחה התודה – ארבעה מיני לחם: חלות, ורקיקין, ורבוכה שלשה מיני מצה, וכתוב: (וי' צו זיא) על-חלת לקחם תמץ וגו' . וכל מין ומין עשר חלות. כן מפורש במנחות (עו,א). ושעורן - חמש סאין ירושלמיות, שהן שש מדבריות; עשורים עשורן. (וי' צו זיא) מרפכת - לחם חלוט ברותחין כל צרכו.

(וי' צו זיא) והקריבו על-זבחה התודה – מונח מונח רביע, בקריאה ללא פסק שיעורן של ארבעה מיני לחם שש סאים מדבריות, רביע מייצג 4 סאים, כל מונח מייצג סאה. סה"כ 6 סאים.

(וי' צו זיא) והקריבו על-זבחה התודה – מונח פסק מונח רביע, בקריאה עם פסק, ילמד כי מעשרה עשורנים יעשו 30 מצות, 10 חלות, 10 רקיקין, 10 רבוכה. מעשרה עשורנים האחרים יעשו 10 לחמי חמץ. הפסק חילק נפחי סולת שווים למצות בשלושה סוגים ולחם חמץ בסוג אחד.

איפה = שלושה סאים = עשרה עשורנים = 10 עומר (שמ' בשלה והעמר עשירית האיפה הוא). כל שלוש מצות היוו עומר, כגון שלוש מצות שנתנו לכהנים מלחמי התודה.

בירור עשיית מצה מורכבת (וי' צו זיא) וסלת מרפכת חלת בלולת בשמן

[רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ט ה"ט] וכיצד היא המורכבת, חולטה ברותחין (שופך סולת לתוך המים הרותחין), [תורה תמימה (ויקרא צו ויד) הערה פב]] ואופה אותה מעט ואחר כך קולה אותה בשמן על האלפס וכיוצא בו, כדרך שקולין הסופגנין, ומרבין בשמנה, וזהו הריבוך האמור בכל מקום.

[כסף משנה הלכות מעשה הקרבנות פ"ט ה"ט] וכיצד היא המורכבת וכו'. בת"כ מורכבת מלמד שנעשית ברותחין כל צרכה. ומ"ש ואופה אותה מעט ואח"כ קולה אותה בשמן. יתבאר בפרק י"ג גבי חבית כ"ג:

בחביתי כהן גדול נאמר (ויקרא צו ויד) על-מחבת בשמן תעשה מרפכת תביאנה תפיני מנתת פתים תקריב רית-ניהח לה: [תורה תמימה] (ויקרא צו ויד) מרפכת - מלמד שנעשית ברותחין כל צרכה^(ב) [תו"כ]:

[תורה תמימה] (ויקרא צו ויד) הערה פב]] הרמב"ם פ"ט מקרבנות פירש סדר רבוכה שחולט הסולת ברותחין ואופה מעט ואח"כ מטגנה בשמן, וכנראה מפרש כן דברי התו"כ שלפנינו שמתחלה חולט הסולת ברותחין ואח"כ מטגנה בשמן, אבל במכילתא פ' בא פרשו שרבוכה היא שנבללת ונלושית כולה מתחלה בשמן רותח, ומה דנד הרמב"ם מפ"י המכילתא נראה שסמך על המבואר במשנה זכחים צ"א א' אם ראת שמן שהוא ניתן ע"ג האישים אי אתה צריך לשאול מהו אלא מותר רקיקי כהנים, ר"ל שבדאי הוא מותר מנחת חבית כה"ג דכתיב בה כליל תקטר ואסור ליהנות ממנה, ומבואר שם, דלכן נשאר לעולם מהחביתין שמן משום דלכל העשרון סולת מביא ג' לוגין שמן ועושה מהן י"ב חלות ואח"כ מטגנן בשמן, ולכן נשאר שמן, יעו"ש. ולפי" המכילתא דלבד הטיגון בשמן נגבלת ונלושית ג"כ בשמן בלא מים כלל (טט) (וי' צו זיא) וסלת מרפכת חלת בלולת בשמן, הלא לא יתכן כלל שישאר שמן, כי על לישת עשורן סולת הו"ג לוגין שמן כדי צרכה, ולכן מפרש הרמב"ם שכל צרכה נעשית במים רותחין ושמן בא רק לטיגון, ולכן בהכרח היה שלעולם ישאר שמן, ודו"ק:

הרי שמביא סלת מורכבת, ומכאן הדמיון לחלה העשויה מסלת מורכבת בקרבן תודה, ומעשיה דומים. [רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ג ה"ג] ואחת אחת היו נעשות וכיצד עושה מחלק השלושה לוגין ברביעית שבמקדש, רביעית לכל חלה, ואופה החלה מעט ואחר כך קולה אותה על המחבת בשאר רביעית השמן שלה, ואינו מבשלה הרבה שנאמר תופיני בין בשל ונא. וסלת מרפכת – מונח זקא-קטן, מונח ירמז למצב בנינים כ-רמב"ם ואינו מבשלה הרבה שנאמר תופיני בין בשל ונא

מונח – בישול, זקא-קטן – מרמז לשני שלבים שמתבררים בתבנית סוגרת הדבור של הכתוב חלת בלולת בשמן. חלת – אפיה בלולת בשמן – קליה. לפי המכילתא שבוללים הסולת בשמן ואח"כ אופים, היה מתאים תבנית טעמים חלות בלולות – מרכא טפחא, אבל לפי הרמב"ם ע"פ תו"כ שם חלות ע"י אפיית החליטה. חלת – טפחא, מנתק שלב האפיה משלב הטיגון. (הקליה). בלולת – מרכא מרבה, מרמז למותר שמן מהקליה בשמן – סלוק, מגביל תפקיד השמן לטיגון (קליה) בלבד.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוות האמנותי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – תצאת ההשערות; תנח"ך = סוף פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרנא – מצרף; תברך – מחלק; ממעט, לא ממש; טפקא = טרקה – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפקא – קב' שעשויה לגדול; יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תברך טפקא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תברך טפקא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תברך מרכא טפקא – קבוצה שממעותם חלק מפרטיה מענין מסוים; מקרף – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצנת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מינוט), תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שיעור, מחיצה, עירייה, שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מדיצה, עקירה, שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע"פ.

1.11 ויקרא צו ו'א (התשפ"א)

ויקרא צו ו'ד: על-מחבת בשמן תעשה מרפכת תביאנה הפיני מנתת פתים תקריב רית-ניחת לה:

[ספרא צו פרשה ג פרק ד] (א) (וי צו ו'ד) על-מחבת בשמן מלמד שטעונה כלי [קרבן אהרן ק"א]: כלי שרת, שמקדשה ולכן דוחה שבת, ונפסלת בלינה), בשמן להוסיף לה שמן אחר (ק"א: אומר בשמן הוא להוסיף לה שמן אחר על הניתן בשאר מנחות), ואיני יודע כמה, הריני דן זו טעונה שמן ומנחת נסכים טעונה שמן, מה מנחת נסכים שלשת לוגים לעשרון, אף זו שלשת לוגים לעשרון (ק"א: דכתיב שם ללא ציון המקור שנמצא ע"פ [לקח טוב ו' צו ו'ד]), (במ' שלח טו"ד), מנחה סלת עשורון פלול ברבעית הקו שמן: והם שלשה לוגים שההין י"ב לוגים). טט: כתוב דומה ב- (שמ' תצ' טט), ועשורון סלת פלול בשמן פתית רבע התיין.

(ב) או כלך לדרך זו (ספרא מנסה לערער את המסקנה מ- (מ"א) של הוספת שני לוג שמן על לוג של מנחה הכתובה ב- (וי' ב'ה), ראה שו"ט להלן) זו טעונה שמן, ומנחת נדבה טעונה שמן, מה נדבה טעונה לוג אחד לעשרון אף זו לוג אחד לעשרון.

(ג) נראה למי דומה דנין מנחה שהיא באה תמיד ודוחה את השבת ואת הטומאה (ע"פ [לקח טוב] סימנה תש"ט או תכש"ט עם כלי), ואל תוכיח מנחת נדבה שאינה באה תמיד ודוחה את השבת ואינה דוחה את הטומאה.

(ד) או כלך לדרך זו דנין מנחת יחיד שהיא באה בגלל עצמה וטעונה לכוונה ממנחת יחיד שהיא באה בגלל עצמה וטעונה לכוונה, ואל תוכיח מנחת נסכים שהיא באה בגלל עצמה וטעונה לכוונה.

(ה) רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כשהוא אומר (מלמד על ארבע מנחות של שלושה לוגין), (מנחה א) מנחת תמיד (של כ"א) הרי היא לו (מנחה ב) במנחת תמידים מה מנחת תמידים שלשת לוגים לעשרון אף זו שלשת לוגים לעשרון, ורבי שמעון אומר וריבה שמן (מנחה ג) במנחת חביתים וריבה שמן (מנחה ד) במנחת כבשים, מה מנחת כבשים שלשת לוגים לעשרון, אף זו שלשת לוגים לעשרון, או כלך לדרך זו ריבה שמן במנחת חביתים וריבה שמן במנחת אילים, מה מנחת אילים שני לוגים לעשרון אחד, אף זו שני לוגים לעשרון אחד, נראה למי דומה דנים מנחה שכולה עשורון, ממנחה שכולה עשורון, ואל תוכיח מנחת אילים שאין כולה עשורון.

(ו) (ויקרא צו ו'ד) תעשה מרפכת מלמד שנעשית ברותחים כל צורכה, אין לך רבוכה בתורה אלא זו ורבוכה שבתורה שבמילואים, תביאנה יכול לפני הנסכים כשהוא אומר תקריב אף לאחר הנסכים, תפיני תאפה נא, רבי יהודה אומר תפיני תאפה נאה, רבי יוסי אומר תאפה ריבה מנחת פיתים מלמד שכופל אחד לשנים ושנים לארבעה ומבדיל, תקריב רית-ניחת לה,

(כאן תו"כ לומד חמישה הבדלים בין מנחת כהן גדול ובין מנחת כהן הדיוט)

(הבדל א) יכול מה אהרן מביא בכל יום אף בניו מביאים בכל יום תלמוד לומר (וי צו ו'ג) תָּה, (מנחת חביתין שלמד עליה עד כאן)

(הבדל ב) יכול מה אהרן דוחה את השבת ואת הטומאה אף בניו יהיו מביאים ודוחים את השבת ואת הטומאה תלמוד לומר (וי צו ו'ג) תָּה

(הבדל ג) מה אהרן מביא חצאים אף בניו יהו מביאים חצאים תלמוד לומר (וי צו ו'ג) תָּה,

(הבדל ד) מה אהרן מביא שלשת לוגים לעשרון אף בניו יהו מביאים שלשת לוגים לעשרון תלמוד לומר (וי צו ו'ג) תָּה (הבדל ה) מה אהרן מביא רבוכה אף בניו מביאים רבוכה תלמוד לומר (וי צו ו'ג) תָּה.

(וי צו ו'ג) תָּה – פזר חמישה הבדלים בין כהן גדול ובין כהן הדיוט בהבאת מנחה. הבדל א – ג עוסקים בזמן ההבאה ובכמות. הבדל ד – ה עוסקים בחומרי המנחה ועשייתה. האם טעם פזר מרמזו כאן על חלוקת הלימודים? פסוק נוסף יחיד בתורה בעל תבנית טעמי פתיחה דומה.

(דב' שפי יחג) וְהָיָה מִשְׁפָּט הַפְּהָיִים מֵאֵת הַעַם מֵאֵת זְבוּתֵי הַזָּבָח אֲשֹׁר אִם-שָׁה וְנָתַן לַפְּהֵי הַזֶּזֶעַ וְהַלְחִיגִים וְהַקְּבָה: [חולין קל] ממתנות כהונה מוציא (רעיון א) "ממון שאין לו תובעין", (רעיון ב) "המוציא מחבירו עליו הראיה".

(וי צו ו'ג) וְהָיָה קַרְבֵּן אֶהְיֶה וּבְנֵי אִשְׁרֵי-יִקְרְבוּ לָהּ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ עֲשִׂיתָ הָאֶפֶה סֶלַת מִנְחָה תָּמִיד מִחֲצִיתָהּ בְּפֶקֶד וּמִחֲצִיתָהּ בְּעֶרֶב:

שלושה פסוקים בנ"ך עם "זה – פזר"

(שמואל א יז, מו) הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרָה ה' בְּיָדֵי וְהִפְתִּיחַ וְהִסְרִיתִי אֶת-רֹאשׁוֹ מֵעֵלֶיךָ וְנִתְמַיֵּי פְגַר מִתְּנֶה פְּלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלַתֵּית הָאָרֶץ וְנָדְעוּ פְּלִי הָאָרֶץ כִּי גַשׁ אֲלֵהֶם לְיִשְׂרָאֵל:

(מלכים א יב), וְיַדְבְּרוּ אֲלֵינוּ הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר פִּה-תֹאמַר לָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלָיךְ לֵאמֹר אֲבִיךָ הַכְּפִיד אֶת-עֲלֵנוּ וְאִתָּה הִקְל מַעֲלֵינוּ כִּי תִדְבַר אֲלֵיהֶם קִטְנֵי עֵבֶה מִמֶּתְנֵי אָבִי:

(ירמיהו כבד), כִּי אִם-עָשׂוֹ מַעֲשׂוֹ אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה וּבָאוּ בְשַׁעֲרֵי הַבַּיִת הַזֶּה מְלָכִים יִשְׁבִּים לְדָוִד עַל-פְּסָאוֹ רְכָבִים פָּרָכִב וּבִסּוּסִים הוּא וְעַבְדּוֹ וְעַמּוֹ:

[ספרא צו פרשה ג פרק ד] (א) (וי צו ו'ד) על-מחבת בשמן מלמד שטעונה כלי (תורה שלמה) הגר"א גריס מלמד שהיא כלי, ועי' לעיל בפרשה ויקרא כדיבורא דנדבה פסקא א בביאורנו שם איך שהגהתו נכונה מאד). עיון בהפניית [תו"ש] [התוכן של פסקא א ע"פ גרסת שו"ת: דיבורא דנדבה פרשה י תחילת פרק יב] (א) (וי' ב'ה), ואם-מנחתה על-המחבת מלמד שהיא טעונה כלי (הפסוק המלא (וי' ב'ה) ואם-מנחתה על-המחבת קרנגה סלת פלוגה בשמן מנחה תהיה:) [קרבן אהרן שם] מלמד שהיא טעונה כלי. כך גריס בספרים כאן בספרא, ופירושו מלמד שהיא טעונה כלי שרת, ולא משום דכאן כתב כלי שרת, אלא משום דכתיב (וי' ב'ד) מאפה תנור ואמרו בגמרא דלאו כלי הוא התנור, לזה אמר שהמחבת הוא כלי לענין דכלי שרת הוא ומקדש ככלי שרת, ומשקדשו בו נפסלים ביוצא ולן, ודריש ליה ממלת (וי' ב'ה) על דאמר (וי' ב'ה) על-המחבת, וזה יורה שהוא כלי, (דני' ב'ה) ועל יאמר על מה שהוא על דבר אחר. אי נמי אתא לאפוקי ממאן דאמר דמחבת ומרחשת על שם מעשיהן נקראו ולא על שם כליין ובית שמאי מספקא להו בזה, ולזה אמרו שהאומר הרי עלי במרחשת יהא מונח עד שיבוא אליהו, לזה אמר כאן דממה שאמר (וי' ב'ה) על-המחבת ולא אמר מנחת מחבת, נראה שמחבת הוא כלי, והיא טעונה כלי, ולזה קראה על שם הכלי, [מנחות סג, א].

(וי' ב'ה) על-המחבת – מקף כבורר בין משמע שהמחבת הוא כלי שרת ולא משמע שנקרא כך על מעשה הקליה – טיגון שנעשה על ידו.

[קרבן אהרן שם] מסביר שלגבי מתן שמן לומדים מחבת למרחשת ומרחשת למחבת בגזרה שוה ממלות קרבנך בשניהם. מ- [בבלי מנחות עה,א] לומד ממרחשת מתן שמן בכלי קודם לכל דבר ואח"כ נותן הסלת על גביו, ובולל ואח"כ יוצק שמן. (טט: ארבעה שלבים במנחת מחבת נדבה עד תחילת בישול/אפיה/קליה). ובד"ה ותוספות [מנחות עה,א] מסיים בכתבו: אבל לת"כ (תורת כהנים) שמביא זה על קרא דמחבת (טט: האומר ב- (וי' ב'ה) על-המחבת) ועשה עיקר מלמוד היציקה ובלילה ואחר כך הביא למוד מתן שמן, אי אפשר להשיב זאת התשובה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טורד"ל) כי במצוותך האמתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות**: **אתנה**, **סלוק** = **סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; **מונח** – רבוי; **מהפך פשטא** – מוציא מפשט; **מרכא** = **מאריך**, **רבו**; **דרגא** – מצרף; **תבר** – מחלק, **ממעט**, **לא ממש**; **טפחא** = **טרקא** – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; **מרכא טפחא** – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; **דרגא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; **מרכא תבר טפחא** – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; **תבר מרכא טפחא** – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; **מקף** – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; **פסק** – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; **זקא סגול** – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקף-קטן** – 2; **זקף-גדול** – 3; **רביע** – 4; **מונח רביע** – לפחות 4; ... **זקף-קטן** ... **זקף-קטן** בחצי פסוק – היקף; **השלישיה**: **קדמא** – סדר קדימות; **אולא** = **גרש** = **גרש"ם** – יוצא מהענין; **קדמא ואולא** – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כולל, פרט, רבוי, מיעוט), **תלישא-קטנה** = **תראא** – דרוש בפסוק שיעור. **מחיצה**, **עיריה**, **שגגה** = **שכחה**: **תלישא-גדולה** = **תלשא** – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. **מחיצה**, **עיריה**, **שגגה** = **שכחה**: **פוז** – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתשובה"פ.

(וי צו ויד) **על-מחבת** – מקף מלמד שמילת **על** – במשמע "הוספה" במעשה מנחת מחבת של כהנים על מה שנלמד במנחת מחבת של שאר בני ישראל ב-(**וי' בה**)).
לכן אפשר כי **(וי צו ויד)** **על-מחבת** – רביע ירמו בכעין רישום מקוצר על ארבעה השלבים של הכנת מנחת מחבת בכלל שפירוטן נלמד ב-(**וי' בה** – **ח**) ושם עיקרם. וטעם רביע רומז שהם נעשים גם בהכנת מנחת כ"ג וכ"ה וממשיך בלימוד בנושא מנחת מחבת של כ"ג וכ"ה. לפי מסקנה זאת לא נראה ללמוד כי **(וי צו ויד)** **על-מחבת** – רביע, אפשר מרמז לארבע מנחות של שלושה לוגין, (מנחה א) **מנחת תמיד** (של כ"ג). (מנחה ב) **מנחת תמידים** (מנחה ג) **מנחת חביתים** וריבה שמן (מנחה ד) **במנחת כבשים** (**קרבן אהרן**) היא מנחת נסכים הבאה עם ב' כבשים של תמיד)

השלבים הבאים הנעשים בעיסת הסולת בשמן כהסבר (**רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ג ה"ב**) וכיצד עשיית חביתיה כהן גדול, מביא עשרון שלם ומקדישו וחוצהו ב(כלי) חצי עשרון שבמקדש שאע"פ שהיא קריבה חציין אינה מתקדשת לחציין, ומביא עמה שלשת לוגין שמן שנאמר **(וי צו ויד)** **על-מחבת בשמן תעשה** להוסיף לה שמן כנסכי הכבש, (**שלב א**) וכולל הסולת בשמן (**שלב ב**) וחולטה ברותחין, ולש מכל חצי עשרון שש חלות, נמצאו שתיים עשרה חלות.

(שם ה"ג) ואחת אחת היו נעשות וכיצד עושה מחלק השלשה לוגין ברביעית שבמקדש, רביעית לכל חלה, (**שלב ג**) ואופה החלה מעט (**שלב ד**) ואחר כך קולה אותה **(וי צו ויד)** **על-מחבת** בשאר רביעית השמן שלה, ואינו מבשלה הרבה שנאמר **תפיני** בין בשל ונא. **(קריית ספר הלכות מעשה הקרבנות פ"ג)** ... וכולל השמן בסלת וחולטה ברותחין כדכתיב **מִרְבֶּכֶת** דהיינו חלוטה ברותחין ולש מכל חצי עשרון שש חלות נמצאו י"ב לכל העשרון דילפינן מלחם הפנים בגזרה שוה דחוקה חוקה דכתיב בלחם הפנים מאת בני ישראל חק עולם וכתוב בחביתין חק עולם לה' מה להלן י"ב חלות כדכתיב בהדיא בקרא אף כאן י"ב. ואחת אחת היו נעשות כלחם הפנים דכתיב ביה שני עשרונים יהיה החלה האחת דמשמע דכל חדא היתה נעשית בפני עצמה משני עשרונים ומחלק השמן רביעית לכל חלה ג' לוגין י"ב רביעיות לי"ב חלות ואופה החלה מעט ואחר כך קולה אותה על המחבת בשאר רביעית השמן שלה דבעינן אפוי ובעינן על מחבת כדכתיב על מחבת וכתבי תופיני ודרשינן תופיני נאפה נאה בשעת אפיייתה בתנור תהא נאה ואם מטגנה תחלה הרי היא שחורה חלה השמן ומן המחבת ואינו מבשלה הרבה כדכתיב תופיני דמשמע נמי אפוי ונא שהוא בין בשל ונא דכיון צריך לטגנה אחר כך במחבת אינו אופה אותה הרבה.

תורת כהנים לומד את הכתוב כלהלן שנראה על פניו שלא לפי תבניות הטעמים:
[ספרא צו פרשה ג פרק ד] (א) (ויקרא צו ויד) **על-מחבת בשמן** מלמד שטעונה כלי שרת שמקדשה ולכן דוחה שבת וטומאה, ונפסלת בלינה, **בשמן** להוסיף לה שמן אחר (עוד שני לוג על השמן של מנחת יחיד, שהיא לוג אחד) **(ו) (ויקרא צו ויד)** **תעשה מִרְבֶּכֶת** מלמד שנעשית ברותחין כל צורכה.

תבנית טעמים: **(וי צו ויד)** **בשמן תעשה** – (ללא דרגא או מרכא) תבר טפחא, בתפקיד של שני דברים שצריכים להתקים לקיום דבר מסוים, כגון מצוה או ח"ו עבירה. אפשר ששני הדברים שצריכים להתקים הם כ-**[רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ג ה"ב] (דבר א):** **(וי צו ויד)** **בשמן תעשה** – חביתיה כהן גדול, מביא עשרון שלם ומקדישו וחוצהו ב(כלי) חצי עשרון שבמקדש **(דבר ב)** ומביא עמה שלשת לוגין שמן שנאמר **(וי צו ויד)** **על-מחבת בשמן תעשה** להוסיף לה שמן כנסכי הכבש שת"כ לומדם מהשוואה למנחת נסכים.

בהמשך **[ספרא]** מלמד **תפיני** תאפה נא, רבי יהודה אומר **תפיני** תאפה נאה, ועל זה מפרש **[מלבי"ם מח]** אפיה טיגון אפיה **[מלבי"ם מו] מִרְבֶּכֶת**. ונז' עוד אצל תורה סולת מרבכת (לקמן ז יב) ובדה"א (כג כט) ולמחבת ולמרבכת. ופי' חז"ל שהיא החליטה ברותחין.

[מלבי"ם מח] (וי צו ויד) **(דף רג ע"ב)**, שמורה אפיות הרבה. ועז"א תאפה רבה. ובמנחות **(דף נ עב)**, רחב"א אמר ר"י אופה ואח"כ מטגנה ומביא לראיה תאפה נאה. (ר"ל אפיה טובה וזה לא יצויר רק אם אופה לפני הטיגון). ורב אסי אמר ר"י מטגנה ואח"כ אופה ומביא לראיה תאפה נא. ואמר שם דר' יוסי דאמר תאפה רבה אית לי' נא ואית לי' נאה. ר"ל שהוא השקיף על סימן נו"ן האמנתיו שמורה נא, ועל סימן תתי"ו שמורה נאה, וכן על סימן הרבים שמורה אפיות הרבה, ולכן אופה תחלה ומקיים נאה, ואח"כ מטגנה ואופה שנית ומקיים נא, כי ע"י הטיגון בטלה אפיה ראשונה, וברמב"ם **(פ"ג מה' מעה"ק ה"ג)** פי' בדרך אחר, וכן ברש"י שם עוד ג"י.

(וי צו ויד) **על-מחבת** – רביע, **בשמן תעשה** חיבור בין הסבר קרבן אהרן הרמב"ם והסבר המלבי"ם.
הסבר **[קרבן אהרן]** מתן שמן בכלי קודם לכל דבר ואח"כ נותן הסולת על גביו, וכולל הסולת בשמן ואח"כ יוצק שמן. (טט:עד כאן ארבעה שלבים במנחת מחבת נדבה עד תחילת בישול/אפיה/קליה. עם העיסה הבלולה בשמן, ממשך לחליטה אפיה קליה של חביתיה כהן כהסבר ה-**[רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ט ה"ט]** וכיצד היא **המורבכת**, (**שלב א**) חולטה ברותחין (שופך עיסת הסולת אחרי השלבים שלמד **[קרבן אהרן]** לתוך המים הרותחין, **[תורה תמימה פ"ט ה"ט]** **[ויקרא צו ויד]** **הערה פב**)) (**שלב ב**) ואופה אותה מעט (**שלב ג**) ואחר כך קולה אותה בשמן על האלפס וכיוצא בו, כדרך שקולין הסופגנין, ומרביץ בשמנה, וזהו הריבון האמור בכל מקום. (**שלב ד**) **[מלבי"ם מח]** ואופה שנית

(ויקרא צו ויד) **תקריב ריח-ניחוח** – מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים העשויה להתרחב ב-**[ספרא צו פרשה ג פרק ד] (ו) (א)** מרבה לה זמן הקרבה כנלמד **תביאנה** יכול לפני הנסכים (כנאמר ב-**[ויקרא צו ויד]** **הערה פב**) ... אלו חביתין קודמין לנסכים) כשהוא אומר **תקריב** אף לאחר הנסכים, (ב) רבי יוסי אומר תאפה **ריבה** מנחת פיתים מלמד שכופל אחד לשנים ושנים לארבעה ומבדיל, **תקריב ריח-ניחוח לה'**,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טו"ר) כי במצוותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; זרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיהי לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, ו; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ...; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא לימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתשובע"פ.

ויקרא צו ויט: הִפְתֵּן הַמִּחְטָא אֶתְהּ יֹאכְלֶנָה בְּמִקְוֵה קֹדֶשׁ תֹּאכַל בַּחֲצֵר אֶהֱל מוֹעֵד: ראה (ו,יט) משנת זבחים, כאן מובא בגלל מלת כהן בטעם תביר כמו הפסוקים מפרק ז.

רש"י (ויקרא צו ויט) הַמִּחְטָא אֶתְהּ - העובד עבודותיה שהיא נעשית חטאת על ידו:

הַמִּחְטָא אֶתְהּ יֹאכְלֶנָה - הראוי לעבודה, יצא טמא בשעת זריקת דמים³ שאינו חולק בבשר, ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים

באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה **(ויקרא צו ויט) כְּלֵי־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הִוא:**

הַמִּחְטָא אֶתְהּ - מרכא טפחא, קבוצת פרטים שעשויה לגדול, מרבה על הכהן זורק דם החטאת על המזבח, שאר כהני בית אב שלו,

שעבדו באותו יום. **הִפְתֵּן -** תביר, מחלק וממעט. כאן מחלק בין כהנים שהיו ראויים ובין כהנים שלא היו ראויים. הראויים אוכלים, מי

שלא היה ראוי בשעת זריקת הדם ועל זה מפרש **[שפת"ח צ]** ... אלא על כרחך בא לאפוקי טבול יום שאין לו חלק (טט: כי לא היה ראוי

בשעת זריקת הדם) ואין לומר איפכא טבול יום יאכל לאורתא ובעל מום לא יאכל כלל, מסתברא בעל מום יאכל שהוא באכילה לאלתר

(טט: כי היה ראוי כגון להתלע עצים) לאפוקי טבול יום אינו באכילה עד הערב שמש:

ויקרא צו ז: כחטאת פאשם תורה אחת להם הִפְתֵּן אֲשֶׁר יִכְפְּרוּ לוֹ יְהוָה:

רש"י (ויקרא צו ז) תוֹרָה אֶחָת לָהֶם - בדבר זה:

הִפְתֵּן אֲשֶׁר יִכְפְּרוּ - הראוי לכפרה חולק בו, פרט לטבול יום⁴ ומחוסר כפורים⁵ ואונן:

(ויקרא צו ז) אֲשֶׁר יִכְפְּרוּ - מרכא טפחא, קבוצת פרטים שעשויה לגדול. אשם נאכל לזכרי כהונה ליום ולילה. ביום נוספים על הכהן

המכפר לאכילה, כהנים אחרים שהיו ראויים ביום הקרבת האשם. וטעם מלת **הִפְתֵּן -** תביר חילק ומיעט את כהנים שאינם ראויים

לחלוק באשם ואלו, פרט לטבול יום⁶ ומחוסר כפורים⁷ ואונן.

ויקרא צו ז: ט: וְכֹל־מִנְחָה אֲשֶׁר תִּאָּפֵחַ בַּתַּנּוּר וְכֹל־נִעְשֶׂה בַּמִּזְבֵּחַ וְעַל־מִחְבַּת לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹא תִהְיֶה:

רש"י (ויקרא צו ז) לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ וגו' - יכול לו לבדו, תלמוד לומר **(ויקרא צו ז) לְכָל־בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה.** יכול לכולן, תלמוד

לומר **לִפְתָּן הַמִּקְרִיב,** הא כיצד לבית אב של אותו יוסי שמקריבין אותה:

(ויקרא צו ז) הַמִּקְרִיב אֹתָהּ - מרכא טפחא, קבוצת פרטים שעשויה לגדול. וזה כפר"ש"י - יכול לו לבדו? ועונה רש"י על שאלתו יש

הרחבה **(ויקרא צו ז) לְכָל־בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה.** אבל ההרחבה הזאת מוגבלת ע"י טעם תביר במלת **(ויקרא צו ז) לִפְתָּן** בתפקיד מחלק

וממעט מההרחבה את כהנים שאינם נמנים על בית אב של אותו יוסי שמקריבין אותה:

ויקרא ב,א: וּנְפֹשׁ בִּי־תִקְרִיב קָרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה יְהִי קָרְבָּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לִבְנֵהּ:

ויקרא ב,ב: וְהִבִּיאָה אֶל־בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים

וְקָמַץ מִשֶּׁם מִלֵּא קָמְצוֹ מִסְלֹתָהּ וּמִשְׁמֶנֶהּ עַל כָּל־לִבְנֵתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזָרָתָהּ הַמְזַבְּחָה אֲשֶׁר־רִים נִיחָם לָהּ: (כאן זכר שתי עבודות

במנחה: קמץ, הקטיר על המזבח)

ויקרא צו ז: ו: וְנָתַן תֹּנֶת מִמִּנְחָה הַקָּרִיב אֹתָהּ בְּנֵי־אֶהְרֹן לִפְנֵי ה' אֶל־בְּנֵי הַמְזַבְּחִים: (ממלת הַקָּרִיב זכר עבודת הגשת המנחה למזבח לפני

קמיצה). (ולא זכר הולכת קומץ למזבח)

כתב **[שפת אמת מסכת זבחים כה,ב]** למילף מזאת התורה דהוקשו כל הקרבנות להדיד (ביניהם). זאת אומרת שכשם שיש בקרבנות בהמה

ארבע עבודות כך במנחות יש ארבע עבודות מקבילות. בפסוקים (ב,ב) ו-(ב,ב) הכתוב מפרש רק שלוש עבודות במנחה נקמצת. ולמדו כי

קמיצת המנחה היא כמו שחיתת הזבחים. הולכת הקומץ כהולכת הדם. הקטרת הקומץ כזריקת הדם; אז איפה מרומזת העבודה הרביעית?

מלת **(וי,ב) וְהִבִּיאָה** מלמדת שמביא מנחה נקמצת שיעשו בה ארבע עבודות כמו בקרבן בהמה, אפשר כמרומו בטעם רביע במלת **(וי,ב) וְהִבִּיאָה** שגם במנחה נקמצת, יש ארבע עבודות והעבודה הרביעית מקבילה לעבודה רביעית בקרבן בהמה. היות ושלוש עבודות מזוהות,

לכן נותר ללמוד כי העבודה השנייה בסדר העבודות נתינת הקומץ בכלי שרת (ש) היא כמו קבלת הדם, היא העבודה שתשלם לארבע עבודות.

ועוד כתב שם השפת אמת "הא נתינת הקומץ בכלי שרת היא במקום קבלה כמ"ש רש"י", היכן היה מקום קבלת המנחה, קמיצתה והנחת הקומץ

בכלי שרת? תבנית הטעמים של **אֶל־בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים -** מונח זרקא סגול מלמדת להוסיף מענין מקום עזרת הכהנים לכהנים, היינו קבלת המנחה, קמיצתה והנחת הקומץ בכלי שרת תיעשה ע"י הכהנים גם בעזרת ישראל.

ויקרא ב,א: וּנְפֹשׁ בִּי־תִקְרִיב קָרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה יְהִי קָרְבָּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לִבְנֵהּ:

ויקרא ב,ב: וְהִבִּיאָה אֶל־בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים

וְקָמַץ מִשֶּׁם מִלֵּא קָמְצוֹ מִסְלֹתָהּ וּמִשְׁמֶנֶהּ עַל כָּל־לִבְנֵתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזָרָתָהּ הַמְזַבְּחָה אֲשֶׁר־רִים נִיחָם לָהּ: (כאן זכר שתי עבודות

[תו"כ פרשתא (ו' ב,א) בסוגרים פירוש החפץ חיים על תו"כ]

וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן, על כלה (דמשמע עליה על כולה). **וְנָתַן עָלֶיהָ לִבְנֵהּ,** על מקצתה, מה ראיית לומר כן **וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן** על כלה **וְנָתַן עָלֶיהָ לִבְנֵהּ** על מקצתה, שאין רבוי אחר רבוי בתורה אלא למעט. דבר אחר **וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן** על כלה מפני שהוא נבלל עמה ונקמץ

עמה, **וְנָתַן עָלֶיהָ לִבְנֵהּ** על מקצתה, שאינה לא נבללת ולא נקמצת עמה (דכתיב **(וי,ב) עַל כָּל־לִבְנֵתָהּ,** שלאחר שקמץ מלקט הלבונה

כולה מעליה ומקטירה משום הכי אי יתיב לה על מקצת המנחת סגי). **וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן** (מיותר. הגר"א) **וְנָתַן עָלֶיהָ לִבְנֵהּ,** ואיני יודע כמה, **הָרִי**

אֲנִי דָן (טט: כאן לומד ההקש) טעונה קמיצה וטעונה לבונה. מה קמיצה מלא הקומץ (טט: **(וי,ב) מִלֵּא קָמְצוֹ**) אף לבונה מלא הקומץ, רבי

יהודה אומר אם מיעט לבונתה כשרה (היינו שנתמעט לאחר הפרשה, אבל בשעת הפרשה צריך קומץ גם לדידיה, כן מוכח במנחות דף יב,ב).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; תמצית ההשקפה: אתנה, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, מנעט, לא ממש; טפחא = טרףא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקא – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; מונח רביע – לפחות 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשישם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט, תלישא-קטנה = תסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיררה, שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיררה, שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע פ.

1.12 ויקרא צו ו,א (התשפ"ב)

ויקרא צו ו,טו: וְהִפְלִיחַ הַמְּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבְּנֵי יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶקְעוֹלָם לְהַ' כְּלִיל תִּקְטָר: (להלן פירוש החפץ חיים = הח"ח)

[ספרא צו פרשה ג תחילת פרק ה אות א – ג]

(א) וי' צו ו,טו) מְשִׁיחַ אין לי אלא משוח בשמן המשחה (הח"ח: שמיא מנחת חביתין כל יום) מרובה בגדים מנין (הח"ח: שמיא כנ"ל) תלמוד לומר (וי' צו ו,טו) וְהִפְלִיחַ (הח"ח: יתור הוא דהוה מכתב והמשוח תחתיו וגו'), יכול שאני מרבה אף משיח מלחמה תלמוד לומר תַּחְתָּיו מִבְּנֵי את שבנו עומד תחתיו מביא עשירית האיפה יצא משוח מלחמה שאין בנו עומד תחתיו, ומנין שאין בנו עומד תחתיו (הח"ח: להיות גם כן משוח מלחמה) תלמוד לומר (שמ' תצ' כט,ל) שְׂבַעַת יָמִים יִלְבָּשֶׁם הַכֹּהֵן תַּחְתָּיו מִבְּנֵי אֲשֶׁר יָבֵא אֶל-אֶהֱלֵ מוֹעֵד לְשַׁרְתַּ בְּקָדְשׁ: את שבא אֶל-אֶהֱלֵ מוֹעֵד לְשַׁרְתַּ בְּקָדְשׁ: בנו עומד תחתיו, יצא משוח מלחמה שאינו בא אל אהל מועד לשרת בקודש.

(ב) וי' צו ו,טו) מִבְּנֵי יַעֲשֶׂה אֹתָהּ מלמד שיהא בן קודם לכל שבעולם, יכול אף על פי שאינו ממלא מקום אביו (הח"ח: בחכמה וביראה) תלמוד לומר (הח"ח: גבי ויה"כ) (וי' אח"מ טז,לב) אֲשֶׁר יִמְלֵא אֶת-יָדוֹ (הח"ח: דרשינן ידו משמע מקומו של אביו) בזמן שימלא את מקומו של אביו הוא קודם לכל אדם, ואם אינו ממלא מקום אביו יבוא אחר וישמש תחתיו. ויקרא אח"מ טז,לב: וְכִפֹּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר-יִמְשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֵא אֶת-יָדוֹ לְכַפֹּר תַּחַת אָבִיו וְלִבְשֵׁ אֶת-בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:

(ג) מנין לכהן גדול שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו שיהא מנחתו קריבה משל יורשים (הח"ח: כל זמן שלא מינו אחר לכה"ג), תלמוד לומר (וי' צו ו,טו) מִבְּנֵי יַעֲשֶׂה (הח"ח: אף שלא נתמנה לכה"ג), יכול ביארה לחצאים (הח"ח: כמו אביהם) תלמוד לומר (וי' צו ו,טו) אֹתָהּ, כולה אמרתי ולא מקצתה (הח"ח: מקריבה כולה עם תמיד של שחר) דברי רבי יהודה, רבי שמעון אומר אינה באה אלא משל צבור שנאמר (וי' צו ו,טו) חֶקְעוֹלָם, גי' הח"ח משל עולם] ממי שהברית שלו (הח"ח: היינו של צבור שהקב"ה כרת ברית עמהם, ובגמרא הגירסא חק עולם משל עולם תהא), (וי' צו ו,טו) כְּלִיל תִּקְטָר שלא יקטירנה לחצאין כל זמן שקריבה משל צבור והיא (וי' צו ו,טו) אֹתָהּ דר' יהודה דריש ליה לדרשא אחרינא, עיין בגמרא).

(א) וי' צו ו,טו) מְשִׁיחַ אין לי אלא משוח בשמן המשחה (הח"ח: שמיא מנחת חביתין כל יום) מרובה בגדים מנין (הח"ח: שמיא כנ"ל) תלמוד לומר (וי' צו ו,טו) וְהִפְלִיחַ (הח"ח: יתור הוא דהוה מכתב והמשוח תחתיו וגו'), יכול שאני מרבה אף משיח מלחמה תלמוד לומר תַּחְתָּיו מִבְּנֵי את שבנו עומד תחתיו מביא עשירית האיפה יצא משוח מלחמה שאין בנו עומד תחתיו, ומנין שאין בנו עומד תחתיו (הח"ח: להיות גם כן משוח מלחמה) תלמוד לומר (שמ' תצ' כט,ל) שְׂבַעַת יָמִים יִלְבָּשֶׁם הַכֹּהֵן תַּחְתָּיו מִבְּנֵי אֲשֶׁר יָבֵא אֶל-אֶהֱלֵ מוֹעֵד לְשַׁרְתַּ בְּקָדְשׁ: את שבא אֶל-אֶהֱלֵ מוֹעֵד לְשַׁרְתַּ בְּקָדְשׁ: בנו עומד תחתיו, יצא משוח מלחמה שאינו בא אל אהל מועד לשרת בקודש. (שמ' תצ' כט,ל) שְׂבַעַת יָמִים – מונח רביע מלמד לזמנים נוספים כגון יום, שעה, רגע, שבעה בגדים יום משיחה, וכגון זה בזמנים אחרים. [ספרא שם (ב)] לומד (וי' צו ו,טו) מִבְּנֵי יַעֲשֶׂה אֹתָהּ מלמד שיהא בן קודם לכל שבעולם, וע"פ [הח"ח] המשמע של ממלא מקום אביו הוא שיהא ממלא מקום אביו בחכמה וביראה, זה תנאי הכרחי. [ספרא שם (ב)] לומד זאת מ-(וי' אח"מ טז,לב) אֲשֶׁר יִמְלֵא אֶת-יָדוֹ (וי' אח"מ טז,לב) אֶת-יָדוֹ – מקף כבורר בן משמע יד כפשוטו ויבין משמע יד כממלא מקום. אבל שזה יהא תנאי הכרחי אפשר שמרומז בטעם מלת (וי' צו ו,טו) וְהִפְלִיחַ – קדמא בתפקיד תנאי לקדימות לבן מבני כ"ג להתמנות לכ"ג יהא דומה לאביו בחכמה וביראה.

[תורה תמימה (=ת"ת)] (וי' צו ו,טו) וְהִפְלִיחַ הַמְּשִׁיחַ תַּחְתָּיו - מה ת"ל הַמְּשִׁיחַ, לומר לך, דאפילו מבניו של כה"ג אי הוי משוח הוי כה"ג ואי לא לא, מכאן דאפילו כה"ג בן כה"ג טעון משיחה⁽⁹⁾ [הוריות י"א ב']: (טט) ובאין שמן משחה צריך רבוי בגדים בחינוכו) [תו"ת פון] נראה הרבותא בזה דלא ניליף בזה ממלך בן מלך דא"צ משיחה משום דירושה היא, כדכתיב (דב' שפ' יז, כ) לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמִים עַל-מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו:

טט: תבנית הטעמים ככהן גדול (וי' צו ו,טו) הַמְּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבְּנֵי – דרגא תביר טפחא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה, תבנית הטעמים במלך (דב' שפ' יז, כ) לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמִים עַל-מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו – דרגא תביר מרכא טפחא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה, אפשר שזמה [תו"ת פון] מעיר לא ללמוד ממלך בן מלך לכ"ג בן כ"ג. המלה (וי' צו ו,טו) מְשִׁיחַ במשמע משיחה בשמן המשחה מלמדת על משיחה כ"ג בחינוכו. לכן תבנית הטעמים של (וי' צו ו,טו) הַמְּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבְּנֵי – דרגא תביר טפחא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה, צריכה ללמד ענין אחר. אפשר שזה מלמד שעל כהן גדול המתחנך בלבישת רבוי בגדים חלות כל המצוות, כפי שחלות על כהן גדול שנמשח בשמן המשחה. [פסיקתא זוטרותא (לקח טוב)] (וי' צו ו,טו) וְהִפְלִיחַ הַמְּשִׁיחַ. זה משוח בשמן המשחה בזמן בית הראשון אבל מרובה בגדים היה בבית שני שאין שם שמן משחה שכבר נגנז עם הארון כדאמרין במסכת הוריות. ואותם הכהנים של בית שני נקראים מרובה בגדים על שם ארבעה כלים שלובש כהן גדול יותר מן ההדיוט. חשן ואפוד ומעיל וציץ.

(וי' צו ו,טו) הַמְּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבְּנֵי – דרגא תביר טפחא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה, ע"פ [אור החיים] על כל אחד מבניו של כהן גדול שמת ועדיין לא התמנה כ"ג אחר, חלה החובה להביא מנחת כהן גדול, וזה כדרשת ר' יהודה ב-[ספרא שם (ג)] מנין לכהן גדול שמת ולא מינו כהן אחר תחתיו שיהא מנחתו קריבה משל יורשים (הח"ח: כל זמן שלא מינו אחר לכה"ג), תלמוד לומר (וי' צו ו,טו) מִבְּנֵי יַעֲשֶׂה (הח"ח: אף שלא נתמנה לכה"ג),

[אור החיים] (וי' צו ו,טו) ... ועדיין קשה בכתוב למה אמר (וי' צו ו,טו) הַמְּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבְּנֵי שהיה צריך לומר מבניו תחתיו. ואולי שיכוין להסמיק (וי' צו ו,טו) מִבְּנֵי יַעֲשֶׂה אֹתָהּ לכוין דרשת פרק התכלת שאם מת כהן גדול ועדיין לא מינו אחר במקומו בנו יביא במקומו, וזה שיעור הכתוב (וי' צו ו,טו) וְהִפְלִיחַ הַמְּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבְּנֵי יַעֲשֶׂה, ואם עדיין לא נתמנה, מִבְּנֵי של מת יַעֲשֶׂה אֹתָהּ, ואם היה אומר הכתוב הכהן המשיח מבניו תחתיו אז תהיה הכוונה שאין חיוב על בנו להביא אלא אם יהיה תחתיו שכן משמע דוקא תַּחְתָּיו פירוש שנתמנה או שהוא ראוי לעמוד תַּחְתָּיו, ומאמרו מִבְּנֵי יַעֲשֶׂה משמע כל יורש יביא (טט: הערת כולל נתיבות צבי אפשר שכוונתו לאחד היורשים). מִבְּנֵי – טפחא כעוצרת/פוסקת לרמז שעדיין לא נתמנה,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסוד"ל) כי במצותך האמנתי – תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשפ"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תבר מרכא טפחא – קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק ו – סדור שנהלוק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, I; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלסא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע פ.

(וי' צו ו,טו) יעשה אתה – מונח מרבה אתנה מגביל, בסה"כ רבוי הגבלות (א) בן קודם לכל העולם, (ב) שיהא ממלא מקום אביו בחכמה וביראה,

[ספרא שם ג] (וי' צו ו,טו) חק-עולם – זקא-גדול בתפקיד שלושה למודים. **[ילקוט שמעוני תורה פרשת צו רמז תפח] חק-עולם לה'** **פְּלִיל תַּקְטָר:** (כתוב ברמז תרנ"ז) **(וי' צו ו,טו) וְכַל-מִנְחַת פְּתָן פְּלִיל תְּהִיָּה לֹא תֵאָכֵל:** (למוד א) [אין לי אלא מנחת חובתן] (למוד ב) מנחת נדבתו מנין ת"ל **(וי' צו ו,טו) וְכַל-מִנְחַת פְּתָן,** אין לי אלא כולה (למוד ג) מקצתה מנין ת"ל **(וי' צו ו,טו) תְּהִיָּה** ואפי' כל שהוא, **(וי' צו ו,טו) פְּלִיל תַּקְטָר** – מרכא מרבה סלוק מגביל, בסה"כ רבוי הגבלות, ב-**(וי' צו ו,טו) חק-עולם** ריבה על מנחת חובה של כהן, מנחת כהן נדבה ומנחת כהן חלקית לכן מוצע לומר כפ' **[רש"י]** שמנחת חובה של כ"ג ושל כהן פשוט שב-**(וי' צו ו,יג)** אינה נקמצת ואינה נאכלת כך גם הגבלות אלו חלות על (א) מנחת נדבה של כהן (ב) מנחת כהן חלקית שאינה נקמצת ואינה נאכלת אלא הן כלייל תקטור. **[רש"י] (וי' צו ו,טו) פְּלִיל תַּקְטָר** – אין נקמצת להיות שיריה נאכלין אלא כולה^כ כלייל, וכן **(וי' צו ו,טו) וְכַל-מִנְחַת פְּתָן** של נדבה **(וי' צו ו,טו) פְּלִיל תְּהִיָּה**

[שפת"ח ס] לאפוקי שלא תפרש כליל כל המנחות ופירושו כל המנחות תקטיר הקומץ ופירושו כליל כולה נשרפת וכן כל מנחת כהן של נדבה כלומר לא שמנחת כהן מתחלפת ממנחת כהן משיח לכך הוסיף וכן וכו' שגם היא כליל והוסיף של נדבה שלולא זה משמע וכן מנחת כהן שהיא חובה דומיא דשל כהן המשיח אבל נדבה לא קא משמע לן ששתייהם כליל: **[שפת"ח ס] הוכחת רש"י מדכתיב (וי' צו ו,טו) וְכַל-מִנְחַת פְּתָן וגו':**

ויקרא ו, זט: וְכַל-מִנְחַת פְּתָן פְּלִיל תְּהִיָּה לֹא תֵאָכֵל: פ

(וי' צו ו,טו) וְכַל-מִנְחַת – מקף כבורר בין מנחת כהן ודאי והוא זכר ובין מנחת כהן ספק, כהנת, נשואה לכהן.

(וי' צו ו,טו) וְכַל-מִנְחַת פְּתָן פְּלִיל תְּהִיָּה – תבנית טעמים המכילה שתי תבניות וכל אחת בעלת הלכה או ענין לעצמה.

[הלכה א] (וי' צו ו,טו) וְכַל-מִנְחַת פְּתָן פְּלִיל תְּהִיָּה – מרכא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא מנחת כהן והשוניים ביניהם ביחס לנושא.

[רמב"ם מעשה הקרבנות יב] [הלכה ט] כל המנחות הקריבות לגבי המזבח נקמצות ומקטיר הקומץ כולו על גבי המזבח והשאר נאכל לכהנים חוץ ממנחת זכרי כהונה (ודאים) שאינה נקמצת אלא מקטירין אותה כולה שנאמר **(וי' צו ו,טו) וְכַל-מִנְחַת פְּתָן פְּלִיל תְּהִיָּה לֹא תֵאָכֵל: הא למדת שמנחת חינוך והחביתין וכהן שהביא מנחת חוטא או מנחת נדבה כולן נשרפות על גבי המזבח ואינן נקמצות.**

לעומת **[הלכה ט] מנחת ספק כהן ומנחת הנשואות לכהנים אינן נשרפות על המזבח. כפסק**

[רמב"ם שם] [ה"א] ולדות שנתערבו והרי כל אחד מהן ספק מנחתם נקמצת כמנחת ישראל ואינה נאכלת כמנחת כהנים, כיצד עושים, הקומץ קרב בפני עצמו והשירים מתפזרין על בית הדשן.

[רמב"ם שם] [ה"ב] כל הנשואות לכהנים בין כהנת בין ישראלית אין שירי מנחותיהן נאכלים מפני חלק הבעל שאינו אוכל, ונאינה כולה לאשים מפני חלק האשה, אלא הקומץ קרב לעצמו והשירים מתפזרין על בית הדשן, הקמיצה בכל מקום בעזרה ואם קמץ בהיכל כשירה.

[הלכה ב] (צו ו,טו) פְּתָן פְּלִיל תְּהִיָּה – תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא מנחת כהן ושעל חלקם לא חלה

[הלכה ב] (צו ו,טו) לֹא תֵאָכֵל: פ – מרכא מרבה, סלוק מגביל את הלאו, צ"ע איזו עוד מנחה הקשורה לכהן יש רשות לאכול.

בנאמר ב-[סיפרא נב,ד] מנחת כהנת נאכלת מנחת כהן לא נאכלת וכפסק [רמב"ם שם] [ה"י] הכהנת מנחתה נקמצת כמנחת ישראל ושיריה נאכלין. **[השגת הראב"ד]** הכהנת מנחתה נקמצת. א"א כהנת זו לא ידעתי מה היא אם נשאת לכהן הרי כבר אמורה ואם נשאת לישראל מנחתה נאכלת.

מגלת אסתר ו, א: בְּלִילָה הַהוּא נִדְרָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ

וַיֵּאמֶר לְהָבִיא אֶת-סֵפֶר הַזְכָּרֹנוֹת דְּבָרֵי הַיָּמִים וַיְהִי נִקְרָאִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ:

בְּלִילָה הַהוּא – (סלוק) מונח זקא-קטן המטעים תאור ואחריו הפעולה **נִדְרָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ**, תבנית טעמים העשויה ללמד אלפניה ולאחריה. **בְּלִילָה** – מונח לפני זקא-קטן, בתפקיד מצב ביניים, מצב ספק. **ההוא** – זקא-קטן בתפקיד שני ענינים מקבילים. (א) **הַמֶּלֶךְ** – הקב"ה שקל ענינם של ישראל; (ב) **הַמֶּלֶךְ** אחשורוש שקל את חייו.

(א) **הַמֶּלֶךְ** – הקב"ה שקל ענינם של ישראל, מלת **ההוא** מרמז לשם א-ה-ו-ה שם הפלאות בתורה, מתעורר כח ההתאוות לעבודת בני ישראל את ה'. **נִדְרָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ** – תענית בני ישראל מעוררת זכות, לפני מלכו של עולם, הקב"ה. ר"ת נ' ש' ה' – כעין "נשני כל עמלי" לשכוח העבירות, למחול ולהצילם.

(א) מביא ל-(ב) **נִדְרָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ** אחשורוש ששוקל את חייו, בעקבות משה אסתר שהוזמן אליו במלים **(אסתר ה,ח) יָבֹא הַמֶּלֶךְ וַיְהִי,** תבנית הטעמים דרגא מונח רביע מרמזת (א) התחכמות אסתר כאן לטובת הצלת ישראל, מעוררת חיבת אחשורוש אל אסתר (ב) להתעוררות כח ההתאוות לחיות וזה מחוזק גם בהופעת שם הדעת וקישור שמים וארץ (בר' א,א) א'ת ה'שמים ו'את הארץ, הקשור לכה ההתאוות (א-ה-ו-ה) בר"ת **הַמֶּלֶךְ וַיְהִי אֶל-הַמִּשְׁתָּה** (ה-ו-א-ה) (צירוף מקביל לחדש מנחם-אב) תקומה מן החורבן). (ועוד השפעה טובה **יָבֹא הַמֶּלֶךְ וַיְהִי אֶל-הַמִּשְׁתָּה** – בראשי תיבות שילוב שם י' ה' ו' ה' – ה' ה' ו' ה' הסתרת ההשגחה הפרטית עד שחסוברים שיש

מציאות ללא א-לקות חס והיליה). כח ההתאוות לחיות בהשפעת אסתר אשר **וּתְשֹׂא-תָן וַתִּסַּד לְפָנָיו, וַיִּשְׁאַף חַן בְּעֵינָיו**

אבל התאוות לאסתר מאוימת ע"י המן החשוד לפתע בגלל שאסתר בקשה את נוכחותו בסעודה שערכה למלך. המן גרם למות ושתי, המן מחזיק בטבעת החותם לחתום בשם המלך, בני המן הם נערי. הוא חושש לחייו מפני המן. ואם הוא עצמו לא ראה, מזליה היינו הנפש שלו ראתה את הכתוב אלפניו **(אסתר ה,ד) וַיִּיטָב הַדָּבָר לְפָנֵי הַמֶּן וַיַּעַשׂ הָעֵץ.**

האם יש מי שעזר לו בעבר שאינו קשור להמן? **וַיֵּאמֶר** – רביע, ארבע סיבות (גל עונ"מ) **לְהָבִיא אֶת-סֵפֶר הַזְכָּרֹנוֹת** – גרשיים מהפך פשטא, יצא להקל, פתיחה להעברת הגזרה מעם ישראל. **אֶת-סֵפֶר** – מקף בתפקיד רב-מצב (א) לפני הקב"ה (ב) לפני אחשורוש

וַיְהִי נִקְרָאִים – מרכא טפחא, יתור לרבות לפני הקב"ה זכויות עם ישראל, לפני אחשורוש **וַיְהִי נִקְרָאִים** – לשון סביל – הספר כביכול קרא עצמו. נערי אחשורוש מבני המן, הגיעו למעשה בגתן ותרש והצלת אחשורוש ע"י מרדכי ואסתר. הם ניסו לדלג ולא עלה בידם, או שאחשורוש הכריחם לקרוא.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טסודר ל) כי במצוות האמתי – הוללים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל פה, התשס"א – התשפ"ג; **תמצית ההשערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק** (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל: מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרנא – מוציא; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שממעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר – בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסקו – סודר שבחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; I; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביעי – 4; מונח קטן ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקף; השלישי: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה. עיריה. שגגה = שכהה: פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתושב"ע פ.

1.13 ויקרא צו ו,א (התשפ"ג)

ויקרא צו ח,ג: ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם
כי שבעת ימים ימלא את-ידכם:

(וי' צו ח,ג) ומפתח – תרסא, מרמז על שיעור, הנלמד מענין **אהל מועד** - קדמא ואולא מרמז ללמוד בכעין כלל כלשהו. העשוי להיות, לפי המשך, במדת כלל ופרט. **(פרט א)** **לא תצאו שבעת ימים** – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן מרמז לשני לימודים, אחד כפשוטו ואחד היוצא מפשוטו,

(למוד כפשוטו) לימי המילואים **[העמק דבר]** היינו רק בעת הקרבת קרבנות של מלואים, שהרי אח"כ פרקו את המשכן כמבואר ב- **[ירושל' יומא פ"א]** מנין לפירוקין אר"ז **(במ' נשא ז,א)** ונהי' ביום פלות משה להקים את-המִשְׁכָּן ביום שכלו הקמותיו: הרחבה בענין הקמה ופירוק המשכן בכל יום מימי המלואים **[מדרש הגדול]** **(וי' צו ח,ג)** **ומפתח אהל מועד לא תצאו**. גזרה שלא יצאו. (כל זמן שהמשכן עומד בשלמותו, אבל כאשר מפורק יש רק מחנה לוויה ורשאים לצאת)

(וי' צו ח,ג) **כי שבעת ימים ימלא את-ידכם**. כמה שנאמר **(שם' תצ' כט,לה)** וְעִשִׂיתָ לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו כְּכֹהֵן כָּל אֲשֶׁר-צִוִּיתִי אֹתָהּ שִׁבְעַת יָמִים **תְּמַלֵּא יָדְכֶם**: מכאן אמרו בעשרים ושלשה באדר קרבו המלואים עשרים ושלשה ושבעה הרי שלשים באחד בניסן שלמו המלואים. כל שבעת ימי המלואים היה משה מעמיד את המשכן בכל בקר ובקר ומקריבין קרבנותיו עליו ומפרקו. ובשמיני העמידו ולא פירקו. **(למוד היוצא מפשוטו)** **לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת** – פעמיים זקף-קטן בין שני קיסרים, כעין בנין אב או הקש, או דבר החוזר וקורה ללמוד שיעור שבעת ימים לפרישת כהן לפני יום הכפורים כל שנה, ולפרישת כהן שיעשה את הפרה האדומה, כפירש **[רש"י]** **(ח,לד)** **כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צִוְּהָ ה' לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם**: ורבותינו דרשו **לַעֲשׂוֹת** זה מעשה פרה, **לְכַפֵּר** זה מעשה יוה"כ וללמד שכ"ג טעון פרישה קודם יוה"כ שבעת ימים (טט - לכפרת יוה"כ), וכן הכהן השורף את הפרה (טט - האדומה). ע"פ בפירוש **[משך חכמה]** **(וי' צו ח,ג)** טעם **ומפתח** – תרסא, מרמז על מחיצות ירושלים לענין ישיבת כהן גדול בתוך חומות ירושלים, ולענין אכילת שלמים במחיצות ירושלים.

(פרט ב) **(וי' צו ח,ג)** **עד יום מלאת ימי מלאיכם - עד** – יתיב כאן בתפקיד דווקא כך **יום מלאת** – מונח זקף-קטן, זקף-קטן מרמז לשני לימודים (א) לניצול מלוא שבעת הימים להתבוננות ברוממות ה', (ב) התרגלות לשמירת משמרת ה' בפתח ולא להכנס משם לפני **[עקידת יצחק ויקרא שער נט (פרשת שמיני)]** ... היה מהחכמה האלהית לצוות לאהרן ולבניו בתחלת בואם אל השורות האלהי הנכבד ונורא שימלאו להם שבעת ימי מלואים אשר ישמרו בהם את משמרת יי' להבין ולהשכיל מהעניינים אשר זכרנו השיעור המחוייב לאנשים גדולי המדרגה כמו הם ולפי העבודה המוטלת עליהם כי רבה היא ולזה החמיר עליהם יותר מדאי ואסר להם היציאה מפתח אהל מועד כדי שלא יפנה לבם לדבר אחר אפי' שעה כמו שאמר **(וי' צו ח,ג)** **ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם כי שבעת ימים ימלא את-ידכם: (וי' צו ח,ג)** **ופתח אהל מועד תשבו יומם וליילה שבעת ימים ושמרתם את-משמרת ה' ולא תמותו כי-כן צויתו**: ועתה ראה כי באה המצוה עליהם משני פנים. האחד שלא יצאו מפתח אהל מועד שבעת ימים דמשמע שהכוונה שישבו שם שתולים בבית יי' ומשוטטים בחצרותיו כל שבעת ימי המלואים והיא הערה גדולה להתבוננותם במעשה בראשית אשר על ידו יכיר האדם גודל בוראו ועוצם חכמתו ואת כל תוקף יכלתו וגבורתו אשר כל זה מה שמכריח אותו לאהיבתו ולעבודתו כמו שאמרנו ראשונה כי **שבעת ימים** אל ימלא את ידם בזה העיון. אמנם **הפן השני** הוא מה שאמר **(טט: וי' צו ח,ג)** (שישבו פתח אהל מועד **יומם וליילה שבעת ימים ושמרתם את-משמרת ה'** דמשמע שלא נתן להם משה ליכנס משם ולפנים והוא מה שחוייב להשכיל מהחשבון הזה וגלגול סביביו מה חזל הוא וכי צריך להודרו על שלמותו בחיובות נפלא כי ימיו ושנותיו הולכין ומתמעטין שבעה שבעה על הדרך שזכרנו למעלה ויזהר מאד מהשתקע בהבלי העולם ותמורותיו אשר תחת זה המספר עצמו כמנהג כל עמי הארץ. ובבחינה הזאת ודאי ראוי להם לשבת פתח אהל מועד יומם וליילה ולשמור שם משמרת ויי' כל מספר שבעת הימים האלה מבלי שיכנסו בהם ומהפתח ולפנים ...

וכך גם מפרש **[רבינו בחיי]** **ויקרא שמיני ט,כג: נִבְא מִשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-אַהֲל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיִּבְרְכוּ אֶת-הָעָם**. נכנסו שניהם שם כדי שילמדנו משה מעשה הקטורת, לפי שאהרן כל שבעת ימי המלואים לא היה רשאי ליכנס לפני מפתח אהל מועד, הוא שכתוב: **(וי' צו ח,ג)** **ופתח אהל מועד תשבו וגו'**, ועכשיו ביום השמיני הורשה ליכנס שם, וכך גם מפרש **[רבינו בחיי]** **ויקרא שמיני ט,כג: נִבְא מִשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-אַהֲל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיִּבְרְכוּ אֶת-הָעָם**. נכנסו שניהם שם כדי שילמדנו משה מעשה הקטורת, לפי שאהרן כל שבעת ימי המלואים לא היה רשאי ליכנס לפני מפתח אהל מועד, הוא שכתוב: **(וי' צו ח,ג)** **ופתח אהל מועד תשבו וגו'**, ועכשיו ביום השמיני הורשה ליכנס שם, **(וי' צו ח,ג)** – טפחא? **מלאיכם** – אתנה כמגביל שלא יפנו דעתם משתי מטרותיהם כפירוש **[עקידת יצחק שם]**

(פרט ג) **(וי' צו ח,ג)** **כי שבעת ימים ימלא את-ידכם - כי** – יתיב כאן בתפקיד דווקא כך **שבעת ימים** רצופים **[הכתב והקבלה]** **(וי' צו ח,ג)** **שבעת ימים**. פירש"י רצופין כי שבעת ימי המלואים רצופים הם כדכתיב **(וי' צו ח,ג)** **ופתח אהל מועד תשבו יומם וליילה שבעת ימים** (רא"ם), וזהו ההבדל שבין לשון שלשה ושלושת כמ"ש הרוו"ה כי לשון שלשה יכול על המספר מצד כמות האחדים הנפרדים שהם שלשה, וככה ארבעה וחמשה וכל הבאים עד"ז, אכן שלשת יכול על המספר מצד כמות האחדים המתדבקים בשילוש היותו כמו אחד במספר, ככה ארבעת וחמשה וכל הבאים על משקלם, ולכן בערך שלשה ימים הכוונה ימים המנויים בשלשה והנה המספר שלשה בימים, ובאמרו שלשת ימים הנה הימים במספר השלוש המאוחד, שלוש של ימים ולכן לא יכול לשון זה על הסירוגין כ"א על הרציפה שלשת ימים רצופין וכן שבעת ימים עד"ז.

[משך חכמה] **(וי' צו ח,ג)** **ומפתח אהל מועד לא תצאו**. רבינו משה בן מימון כתב **[הלכות כלי המקדש ה, ז]**: דכהן גדול היה לו בית בירושלים ואינו זז משם לעולם. בטח מצא זה רבינו באיזה מקום. אך בזה נתגלה לנו, דאיל מילואים היה מורה על מורם משלמי יחיד שוק וזחה שנוהגים לדורות, וכמו שאמר: "היו לאהרן ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל וכו' ותרומה יהיה מזבחי שלמהם" (שמות כט, כח). והנה בני אהרן שנמשחו, היה להם דין כהן משיח לכל דבר כמו שכתבו הקדמונים, שלכן אמר להם "מן המקדש לא תצאו", והיו מקריבים כשהם אוננים. אם כן חזינא דבמקום שהיה הבשר נתבשל ונאכל - הוא פתח אהל מועד, שם היו צריכים לישב יומם וליילה כל זמן שהיה המשכן קיים, אם לא כשפרקו, אז לא היה משכן. אבל כל זמן היותו, היו צריכים לישב בפתח אהל מועד -

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוות האמתי - תהלים ק"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשפ"א - תשפ"ג; תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) - להגביל; מונח - רבוי; מהפך פשטא - מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; זרנא - מצרף; תביר - מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרקה - שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא - קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא - קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא - קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפחא - קבוצה שמעטים חלק מפרטיה מענין מסוים; מקר - בד"כ בורר לימוד אחד מרב אפשרויות; פסק I - סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול - מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא - פשוט, I; זקף-קטן - 2; זקף-גדול - 3; רביע - 4; זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק - היקש; השלישיה: קדמא - סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם - יוצא מהענין; קדמא ואולא - בסדר זה או הפוך, הצגת נושא ולימוד פרטי בסדר מתאים, מלמד ולמד, כעין מדות מ"ג מדות דר' ישמעאל ול"ב מדות דר' אלעזר עם המלים כלל, פרט, רבוי, מיעוט), תלישא-קטנה = תראא - דרוש בפסוק שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכחה: תלישא-גדולה = תלשא - דרוש בפסוק ולפניו שיעור. מחיצה, עיריה, שגגה = שכחה: פור - דרוש מהפסוק רעיון לנושאים אחרים בתשובת"פ.

מקום אכילתם את בשר המילואים. כן יליפין מזה שבמקום שנאכל השלמים - הוא ירושלים בתוך החומה - שם צריך כהן הגדול לישב תמיד, ולכן אינו זו מירושלים.

ומצאנו בגמרא איפכא, דתלי האכילה בהשיבה, הוא בזבחים פרק איזהו מקומן דף נו, א: דאמר סמי מכאן אכילה - דנאכלים אף כשאין דלתות ההיכל פתוחין, ובלשכות שאינן פתוחות נגד ההיכל. ופרין, והא כתיב "ואכלו פתח אהל מועד וכו'"! ומשני, קדשי שעה שאני. ופירושו דשם כתיב "ומפתח אהל מועד לא תצאו יומם ולילה" - תוספות (ד"ה קדשי שעה שאני). אם כן נתגלה לנו דהאכילה עם השיבה במקום חדא הואי. לכן לדורות כן הוא, שמוכרח לישב בירושלים מקום אכילת קדשים קלים המה שלמים שחזה ושוק בא מורם מהם. ואולי זה כוונת הפסוק "ומפתח אהל מועד לא תצאו וכו' כאשר עשה ביום הזה ציוה ה' לעשות לכפר עליכם" (פסוק לד) - שלא יצא כהן גדול ממקום אכילת קדשים "ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה". ורבותינו ריש יומא (ב, א) דרשו על פרישה, ואמרו דאסמכתא בעלמא, יעויין שם ודברים נכונים, ודו"ק.

וזה כוונת המזמור: "מה טוב ומה נעים שבת אחים" וכו' (תהלים קלג, א) - המה הכהן הגדול שבירושלים והמלך שיושב בציון היא עיר דוד. וכמו שאמר זכריה (ד, יד): "אלה שני בני יצהר (העומדים על אדון כל הארץ)" וזה שאמר (תהלים שם פסוק ב): "כשמן הטוב היורד (על פי מידותיו) זקן אהרן" - הוא כהן גדול שעומד תחת אהרן ונקרא בשמו. ובכהן גדול טעון משיחה כהן גדול בן כהן גדול, וכל אחד נמשח בשמן. "כטל חרמון (היורד) על הררי ציון" (שם שם פסוק ג) - זה המלך מבית דוד שיושב שם ודו"ק.

ידיעות מענינות בלי הסבר ע"פ טעמי המקרא.

(א) [פסיקתא זוטרטא (לקח טוב) ויקרא דף כה עמוד ב] (וי' צו ח,ג) ומפתח אהל מועד לא תצאו שבועת ימים. שבע פעמים כתיב בפרשת המילואים כל שבועת הימים היה משה משמש ולא שרת שכינה על ידיו עד שבא אהרן ושמש ושרת שכינה ע"י אהרן שנאמר (וי' שמ' ט,ד) כי היום ה' נראה אליכם: (וי' שמ' ט,ד) וישור ואלי לשלמים לזבם לפני ה' ומנחה בלילה בשמן כי היום ה' נראה אליכם:

(ב) [העמק דבר] (וי' צו ח,ג) ומפתח אהל מועד לא תצאו. כל האזהרות עד סוף לא נזכר בפ' תצוה, וגם כאן כפל הדברים בזה המקרא ובמקרא ל"ה, אלא כל זה דבר משה מעצמו וכאשר יבואר:

(ג) ויקרא צו ח,לד: פאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם:

בענין מאמר [ספרי זוטא] (במ' בהע' ט,א) "מאהל מועד נאמר לו לשרוף את הפרה". לפי [מדרש הביאור - רב סעדיה בן דוד, (ע' 361 אוצר החכמה)] פרה אדומה של משה נעשתה (וי' צו ח,לד) פאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם: זה מעשה פרה אדומה. ונעשתה "וכן אתה מוצא שנשחטה פרה ראשונה בשני בניסן, שמשבעה עשר בתמוז (מעשה העגל) עד שני בניסן מאתים וחמש ושמונים יום, מנין פרה, כדי שיתכפר על אותה מעשה (מעשה עגל הזהב).

ויקרא צו ח,לה: ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבועת ימים ושמרתם את-משמרת ה' ולא תמותו פי-כן צויתי: ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבועת ימים -

(וי' צו ח,לה) ופתח - תרסא, מרמז על שיעור שבעה לאבילות, 14 סעודות בסוכה, הנלמד מענין אהל מועד - קדמא ואולא ולפי ההמשך (וי' צו ח,לה) תשבו יומם ולילה שבועת ימים - קדמא מהפך פשטא מונח זקף-קטן, שני לימודים, אחד כפשוטו ואחד היוצא מפשוטו.

(א) לימוד כפשוטו לאהל מועד

(ב) לימוד היוצא מפשוטו כאן כמאמר [תורה שלמה נט] מניין לאבל מן התורה שבעה (בראשית ויחי ג,י) ויעש לאביו אבל שבעת ימים. ולמדין דבר קודם למתן תורה (בתמיה) ר' יעקב בר אבא בשם ר' זעירא שמע לה מן הדא ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבועת ימים ושמרתם את-משמרת ה' (משכן) ה', כשם ששימר הקב"ה על עולמו שבעה (כביכול ז' ימי אבלות על עולמו קודם המבול) כך אתם שמרו על אחיכם שבעה [ירושלמי מועד קטן פ"ג ה"ה]

ופתח - תרסא, פי המקור הבא השיעור המרומז הוא ארבע עשרה סעודות חיב אדם לאכול בסוכה, אחת ביום ואחת בלילה. [תורה שלמה (סא*)] מתניתין ר' אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חיב אדם לאכול בסוכה, אחת ביום ואחת בלילה. גמ' מה טעמא דר' ליעזר נאמר כאן (ויקרא אמר כג,מב) תשבו ונאמר להלן (ויקרא צו ח,לה) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה מה ישיבה שנאמר להלן עשה בה את הלילות כימים (שכן כתיב יומם ולילה שבועת ימים) אף ישיבה שנאמר כאן (סוכה) נעשה בה את הלילות כימים. [ירושלמי סוכה פ"ב ה"ז]

[תורה שלמה (נח)] מסירת יום לילה וכן לילה ליום, מלמד על הנחת לחם הפנים אלו מושכים ואלו מניחים זה בצד טפחו של זה [ירושלמי יומא פ"א ה"א]

[רמב"ן] (וי' צו ח,לה) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבועת ימים ושמרתם את-משמרת ה' ולא תמותו - על דעת

הברייתא של תורת כהנים (שמיני מלואים מב) ענין הפסוק הזה שלא יצאו מפתח אהל מועד יומם ולילה בשעת עבודה, כלומר עד שישלימו כל העבודה המוטלת עליהם באותו העת: הסבר מהסוף אל ההתחלה

(וי' צו ח,לה) ולא תמותו - מנח מרבה אתנח מגביל בסה"כ רבוי הגבלות על האזהרה "ולא תמותו" (א) יציאה מוגבלת לשעת העבודה

(ב) יציאה מוגבלת עד השלמת כל העבודה המוטלת עליהם באותו העת

(וי' צו ח,לה) ופתח - תרסא בתפקיד שיעור זמן כאן צווי לכל הדורות, בתפקיד מחיצת חצר המשכן ובדורות אח"כ (וי' צו ח,לה) ופתח אהל מועד - קדמא ואולא בתפקיד כעין כלל שבשעת העבודה ועד השלמת העבודה המוטלת על כל כהן לא יצאו ממחיצות חצר המשכן ואח"כ ממחיצות העזרה של בית המקדש.

והיא מצוה נוהגת לדורות שלא יניח כהן עבודה ויצא. וחייבין עליה מיתה. והוא שאמר בכהן גדול (להלן כא יב) ומן המקדש לא יצא ולא יחלל, אמרו אימתי אינו יוצא ואינו מחלל, הוי אומר בשעת עבודה. ודרשו פן תמותו (להלן יז), ממשמע לאו אתה שומע הן, אין לי אלא אהרן ובניו שנמשחו בשמן המשחה שאם יצאו בשעת עבודה חייבין מיתה, מנין לכל הכהנים שבכל הדורות, תלמוד לומר כי שמן משחת ה' עליכם (שם). פירוש שלא אמר כי בשמן משחת ה' אתם משוחים, ואמר עליכם, כמו והיתה להיות להם משחתם לכהונת עולם לדורותם (שמות מ טו):